

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-02/25-01/49

URBROJ: 65-25-7

Zagreb, 12. lipnja 2025.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Konačni prijedlog zakona o mirovinskom osiguranju***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela Vlada Republike Hrvatske, aktom od 12. lipnja 2025. godine.

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske unije, te se u prilogu dostavlja i Izjava o njegovoj usklađenosti s pravnom stečevinom Europske unije.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića i državne tajnike Ivana Vidiša, Mariju Pletikosu, Margaretu Mađerić i Marinka Lukendu.

PREDSJEDNIK
Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/25-01/21
URBROJ: 50301-05/14-25-11

Zagreb, 12. lipnja 2025.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Konačni prijedlog zakona o mirovinskom osiguranju

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. u vezi s člankom 190. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o mirovinskom osiguranju.

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske unije, te se u prilogu dostavlja i Izjava o njegovoj usklađenosti s pravnom stečevinom Europske unije.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića i državne tajnike Ivana Vidiša, Mariju Pletikosu, Margaretu Mađerić i Marinka Lukendu.

PREDSJEDNIK

mr sc. Andrej Plenković

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

DIO PRVI OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti.

Članak 2.

Ovim se Zakonom u hrvatsko zakonodavstvo preuzima Direktiva Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC (SL L 014, 20. 1. 1998.).

Članak 3.

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

Članak 4.

(1) Sustav mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj čine:

1. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti
2. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje
3. dobrovoljno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje.

(2) U obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti osiguranicima se na načelima uzajamnosti i solidarnosti osiguravaju prava za slučaj starosti, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja, a članovima njihovih obitelji prava za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika mirovine.

Članak 5.

Pojedini pojmovi, u smislu ovoga Zakona, imaju sljedeće značenje:

1. *osiguranik* je fizička osoba koja je na temelju zakonski propisanih osnova obvezno osigurana na mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti

2. *osigurana osoba* je fizička osoba osigurana na mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti u određenim okolnostima za rizik smanjenja ili gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja prouzročenog ozljedom na radu ili profesionalnom bolesti

3. *osobe koje samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost* su osobe kojima je, u skladu s posebnim propisima, uvjet za obavljanje djelatnosti upis u registar, upisnik ili imenik tijela državne uprave nadležnog za izdavanje odobrenja za obavljanje profesionalne djelatnosti ili članstvo u odgovarajućoj strukovnoj udruzi ili asocijaciji

4. *staž osiguranja u efektivnom trajanju* je razdoblje provedeno u obveznom mirovinskom osiguranju i produženom osiguranju u stvarnom trajanju

5. *staž osiguranja s povećanim trajanjem* je razdoblje provedeno u obveznom mirovinskom osiguranju koje se računa s povećanim trajanjem prema posebnim propisima

6. *posebni staž* je razdoblje provedeno izvan obveznog mirovinskog osiguranja koje se pod određenim uvjetima priznaje u mirovinski staž

7. *mirovinski staž* obuhvaća staž osiguranja, staž osiguranja s povećanim trajanjem i posebni staž na temelju kojega se utvrđuje postoje li uvjeti za stjecanje prava na mirovinu

8. *pridodani staž* je razdoblje koje se pridodaje stvarno ostvarenom mirovinskom stažu samo za određivanje svote invalidske i obiteljske mirovine ako osiguranik na dan nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti ili smrti nije navršio 60 godina života

9. *dodani staž* je razdoblje koje se pod određenim uvjetima pridodaje stvarno ostvarenom mirovinskom stažu roditelju za svako rođeno/posvojeno dijete za određivanje svote mirovine

10. *mirovinski staž za određivanje mirovine* je razdoblje na temelju kojeg se određuje svota mirovine, a obuhvaća staž osiguranja, staž osiguranja s povećanim trajanjem, posebni staž, pridodani staž i dodani staž

11. *mirovina* je novčano primanje iz mirovinskog osiguranja

12. *najniža mirovina* je najniže novčano primanje iz mirovinskog osiguranja koje se određuje na temelju punih godina mirovinskoga staža za određivanje mirovine i vrijednosti najniže mirovine utvrđene za jednu godinu mirovinskog staža

13. *najviša mirovina* je novčano primanje iz mirovinskog osiguranja koje se određuje na način propisan zakonom kojim se uređuje najviša mirovina

14. *osnovna mirovina* je novčano primanje iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti koje pod određenim uvjetima stječu osiguranici koji ostvaruju mirovinu iz oba stupa obveznog mirovinskog osiguranja ili član obitelji osiguranika koji je iza smrti osiguranika naslijedio sredstva iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje

15. *osobne bodove* čini umnožak mirovinskog staža za određivanje mirovine, prosječnog vrijednosnog boda i polaznog faktora

16. *vrijednosni bod* je utvrđena godišnja vrijednost plaće ili osnovice osiguranja u odnosu na prosječnu godišnju plaću svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj

17. *polazni faktor* je parametar na temelju kojeg se vrednuje starosna dob osiguranika na dan stjecanja prava na mirovinu

18. *mirovinski faktor* je parametar na temelju kojeg se određuje opseg priznate mirovine, odnosno isplaćuje li se mirovina u punom ili djelomičnom iznosu

19. *aktualna vrijednost mirovine* je utvrđena svota mirovine za jedan osobni bod

20. *dodatak na mirovinu* je dodatak koji se priznaje pod uvjetima i na način propisan zakonom kojim se uređuje dodatak na mirovine ostvarene prema zakonima kojima se uređuje mirovinsko osiguranje od 1. siječnja 1999.

21. *korisnik mirovine prema općem propisu* je osiguranik kojem je priznato pravo na mirovinu prema ovome Zakonu i općim propisima koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovoga Zakona

22. *korisnik mirovine prema posebnom propisu* je korisnik kojemu je pravo na mirovinu priznato i/ili određeno prema posebnim propisima iz područja mirovinskog osiguranja

23. *poslovi prema kojima se ocjenjuje radna sposobnost osiguranika* obuhvaćaju sve poslove koji odgovaraju njegovim tjelesnim i psihičkim sposobnostima, a smatraju se odgovarajućim njegovim dosadašnjim poslovima

24. *invalid rada* je osiguranik koji je ostvario pravo na profesionalnu rehabilitaciju ili pravo na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ili zbog potpunog gubitka radne sposobnosti

25. *profesionalna rehabilitacija* je osposobljavanje za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima osiguranika, odnosno osigurane osobe kod koje postoji smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost

26. *naknada plaće zbog profesionalne rehabilitacije* je novčano primanje osiguranika, odnosno osigurane osobe u vezi s profesionalnom rehabilitacijom

27. *vještačenje* je postupak kojeg provodi Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zavod za vještačenje) radi utvrđivanja smanjenja radne sposobnosti, preostale radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja

28. *naknada zbog tjelesnog oštećenja* je novčano primanje iz mirovinskog osiguranja zbog tjelesnog oštećenja nastalog kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti

29. *matična evidencija* je skup podataka o osiguranicima, obveznicima doprinosa i korisnicima mirovina koji se obvezno vode u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod)

30. *kontrola podataka o kojima ovisi pravo iz mirovinskog osiguranja* je postupak koji Zavod provodi radi utvrđivanja točnosti podataka i činjenica o kojima ovisi pravo iz mirovinskog osiguranja za radnike kod obveznika doprinosa.

Članak 6.

Obvezno se osiguravaju prava na:

1. starosnu mirovinu
2. starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika
3. prijevremenu starosnu mirovinu
4. prijevremenu starosnu mirovinu zbog stečaja poslodavca
5. invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti
6. invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti
7. privremenu invalidsku mirovinu
8. obiteljsku mirovinu
9. dio obiteljske mirovine
10. najnižu mirovinu
11. osnovnu mirovinu
12. profesionalnu rehabilitaciju
13. naknadu zbog tjelesnog oštećenja i
14. naknadu putnih troškova u vezi s ostvarivanjem prava na profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 7.

(1) Prava iz mirovinskog osiguranja neotuđiva su osobna materijalna prava, ne mogu se prenijeti na drugoga niti se mogu naslijediti.

(2) Dospjela novčana primanja iz mirovinskog osiguranja, koja nisu isplaćena do smrti korisnika, mogu se nasljeđivati.

(3) Novčana primanja iz stavka 2. ovoga članka korisnika koji nema nasljednika, iznimno od propisa o nasljeđivanju pripadaju Republici Hrvatskoj, odnosno državnom proračunu.

(4) Prava iz mirovinskog osiguranja ne mogu zastarjeti, osim dospjelih, a neisplaćenih mirovina i drugih novčanih primanja u slučajevima određenim ovim Zakonom.

Članak 8.

(1) Primanja na osnovi mirovinskog osiguranja mogu biti predmet ovrhe i osiguranja u skladu s propisom kojim se uređuje ovršni postupak.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, predmet ovrhe ili osiguranja ne može biti obiteljska mirovina koju koriste samo djeca ili djeca i bračni drug umrlog zajedno, osim u slučaju naplate tražbine po osnovi zakonskoga uzdržavanja djeteta.

Članak 9.

Sredstva za mirovinsko osiguranje osiguravaju osiguranici, poslodavci i drugi obveznici doprinosa određeni zakonom koji uređuje doprinose te Republika Hrvatska.

Članak 10.

(1) Ostvarivanje prava osiguranika iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti provodi Zavod.

(2) U postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja osigurava se dvostupnost rješavanja u Zavodu, kao i sudska zaštita prava.

DIO DRUGI VRSTE OSIGURANJA I OSIGURANE OSOBE

POGLAVLJE I. OSIGURANICI

ODJELJAK A OBVEZNO OSIGURANJE

Članak 11.

(1) Obvezno su osigurani:

1. radnici, službenici i namještenici i s njima, prema posebnim propisima, izjednačene osobe, zaposleni u Republici Hrvatskoj

2. osobe izabrane ili imenovane na dužnosti u tijelima javne vlasti, jedinicama lokalne samouprave i jedinicama područne (regionalne) samouprave, ako za taj rad primaju plaću

3. osobe koje se stručno osposobljavaju za rad prema propisu kojim se uređuju radni odnosi

4. osobe zaposlene kod inozemnih organizacija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje ne uživaju diplomatski imunitet, kod inozemnih fizičkih osoba s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, ili kod diplomatskih misija i konzularnih ureda strane države te međunarodnih organizacija ili predstavništva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje uživaju diplomatski imunitet, ili u osobnoj službi kod stranih državljana, ako uredbama Europske unije o

koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno

5. upućeni radnici koji za poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj obavljaju poslove u drugoj državi te osobe na radu u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske u inozemstvu

6. sezonski radnici u poljoprivredi prema propisu kojim se uređuje tržište rada.

(2) Nezaposlene osobe obvezno su osigurane pod uvjetima i u trajanju utvrđenim propisom kojim se uređuje tržište rada.

(3) Obvezno su osigurane osobe koje pružaju njegu i pomoć hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata i koje za taj rad primaju naknadu prema propisu koji uređuje prava hrvatskih branitelja.

(4) Obvezno su osigurane osobe koje su zaposlene kod poslodavca koji ima sjedište u državi u kojoj se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, a u Republici Hrvatskoj nema registrirano trgovačko društvo ili podružnicu i na koje se, u skladu s uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, primjenjuje zakonodavstvo Republike Hrvatske.

Članak 12.

Obvezno su osigurani:

1. obrtnici upisani u odgovarajući registar
2. osobe koje u skladu s posebnim propisima samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost
3. osobe koje su po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit
4. osobe koje obavljaju djelatnost za čije obavljanje nije propisano izdavanje odobrenja ili registracije, ali ima obilježje samostalnosti i trajnosti, s namjerom ostvarivanja dohotka ili dobiti te su po osnovi obavljanja tih djelatnosti obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit, ako nisu obvezno osigurane po drugoj osnovi i
5. osobe koje obavljaju domaću radinost ili sporedno zanimanje prema zakonu koji uređuje obrt, ako nisu obvezno osigurane po drugoj osnovi, ili ako nisu korisnici mirovine, osim korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad.

Članak 13.

(1) Na osobni zahtjev obvezno se osiguravaju vrhunski sportaši, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi.

(2) Obvezno osiguranje iz stavka 1. ovoga članka uspostavlja se od dana podnošenja zahtjeva, a najranije od 1. siječnja kalendarske godine u kojoj je podnesen zahtjev.

Članak 14.

(1) Obvezno su osigurane osobe koje obavljaju poljoprivrednu i šumarsku djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje, a upisane su u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, odnosno u Upisnik šumoposjednika u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, odnosno šumoposjednika i člana njegova obiteljskog domaćinstva.

(2) U smislu ovoga Zakona smatra se da osobe iz stavka 1. ovoga članka ne obavljaju poljoprivrednu i šumarsku djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje ako su obvezno osigurane po drugoj osnovi, ili ako su na redovitom školovanju, ako su starije od 65 godina života, ili ako su korisnici mirovine, osim korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad.

Članak 15.

(1) Na osobni zahtjev obvezno se osiguravaju osobe koje su upisane u Upisnik poljoprivrednika.

(2) Obvezno osiguranje iz stavka 1. ovoga članka uspostavlja se od dana podnošenja zahtjeva, a najranije od 1. siječnja kalendarske godine u kojoj je podnesen zahtjev.

Članak 16.

Obvezno su osigurani članovi uprave i izvršni direktori trgovačkih društava, likvidatori i upravitelji zadruge, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi i ako posebnim propisom nije drukčije određeno.

Članak 17.

Obvezno su osigurani svećenici i drugi vjerski službenici vjerske zajednice koja je upisana u evidenciju vjerskih zajednica koju vodi ministarstvo nadležno za poslove uprave, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi.

Članak 18.

(1) Na osobni zahtjev obvezno je osiguran roditelj koji obavlja roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta, a nije obvezno osiguran po drugoj osnovi, ako je dijete hrvatski državljanin i ako roditelj i dijete imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj.

(2) Rođenjem sljedećeg djeteta, prije navršene prve godine života prethodnog djeteta, prestaje pravo na obvezno osiguranje po prethodno rođenom djetetu iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Ako oba roditelja obavljaju roditeljske dužnosti prema djetetu, a nisu osigurani po drugoj osnovi, obvezno se osigurava majka djeteta, ako se roditelji drukčije ne dogovore.

(4) Obvezno je osiguran roditelj njegovatelj ili njegovatelj prema propisima o socijalnoj skrbi, za vrijeme trajanja toga statusa.

(5) Obvezno je osiguran udomitelj koji obavlja standardno udomiteljstvo i udomitelj koji obavlja specijalizirano udomiteljstvo za djecu.

Članak 19.

(1) Na osobni zahtjev obvezno se osiguravaju osobe zaposlene u inozemstvu kod međunarodnih organizacija i stranih poslodavaca ako nisu obvezno osigurane prema inozemnim propisima na koje se odnosi međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju ili ako nisu obvezno osigurane prema uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.

(2) Na osobni zahtjev obvezno se osiguravaju osobe zaposlene u institucijama Europske unije, ako nisu obvezno osigurane prema propisima Europske unije.

(3) Pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka obvezno se osiguravaju i osobe zaposlene u Republici Hrvatskoj kod poslodavaca sa sjedištem u inozemstvu, koji nemaju registriranu podružnicu u Republici Hrvatskoj.

(4) Obvezno osiguranje iz stavaka 1. i 2. ovoga članka uspostavlja se od dana zaposlenja, a najranije od 1. siječnja kalendarske godine u kojoj je podnesena prijava na osiguranje.

Članak 20.

(1) Obvezno su osigurani članovi posade broda u međunarodnoj plovidbi i brodarci čiji je poslodavac, brodar ili kompanija domaća ili strana pravna osoba, ako uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno.

(2) Osobama iz stavka 1. ovoga članka svojstvo osiguranika priznaje se danom ukrcaja na brod, a prestaje danom iskrcaja s broda, na osnovi prijave/odjave koju podnosi poslodavac, brodar ili kompanija domaća pravna osoba, odnosno lučka kapetanija i podataka o ukrcaju i iskrcaju u pomorskoj/brodarskoj knjižici osiguranika.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, članovima posade broda u međunarodnoj plovidbi i brodarcima čiji je poslodavac, brodar ili kompanija domaća ili strana pravna osoba koji s poslodavcem imaju sklopljen ugovor o radu na razdoblje duže od razdoblja ukrcaja na brod, svojstvo osiguranika priznaje se za cijelo vrijeme trajanja ugovora.

Članak 21.

(1) Obvezno su osigurane osobe koje ostvaruju drugi dohodak prema propisima o porezu na dohodak na koji se plaća doprinos za mirovinsko osiguranje prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja (u daljnjem tekstu: drugi dohodak).

(2) Osobama iz stavka 1. ovoga članka ne osiguravaju se prava prema ovome Zakonu za slučaj ozljede na radu ili profesionalne bolesti u vezi s poslovima za koje ostvaruju druge dohotke iz stavka 1. ovoga članka.

ODJELJAK B PRODUŽENO OSIGURANJE

Članak 22.

(1) Osobe kojima je prestalo obvezno mirovinsko osiguranje mogu se osigurati na produženo osiguranje ako od prestanka obaveznog osiguranja nije proteklo više od 12 mjeseci i ako podnesu prijavu osiguranja u tom roku.

(2) Osoba iz stavka 1. ovoga članka može se osigurati na produženo osiguranje za vrijeme:

1. neplaćenog dopusta
2. mirovanja radnog odnosa do treće godine života djeteta
3. stručnog usavršavanja ili specijalizacije nakon prestanka ugovora o radu, službe, odnosno obavljanja djelatnosti
4. nezaposlenosti nakon prestanka osiguranja
5. privremenog ili sezonskog prekida obavljanja djelatnosti
6. boravka u inozemstvu kao bračni drug osiguranika na radu u inozemstvu
7. nezaposlenosti osiguranika – člana posade broda i brodarca nakon prestanka ugovora o radu na određeno vrijeme.

(3) Na produženo osiguranje može se osigurati i nezaposlena osoba koja ima prebivalište u Republici Hrvatskoj nakon prestanka obaveznog mirovinskog osiguranja u državi u kojoj se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili u državi s kojom je sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju, neovisno o tome je li prije obaveznog osiguranja u inozemstvu bila osigurana u Republici Hrvatskoj.

(4) Na produženo osiguranje osigurava se osoba nakon prestanka ugovora o radu na određeno vrijeme za stalne sezonske poslove.

(5) Na produženo osiguranje osigurava se bračni drug ili životni partner osiguranika-osobe na radu u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske u inozemstvu, za vrijeme boravka u inozemstvu.

(6) Pravo na produženo osiguranje prestaje i prije prestanka okolnosti iz stavaka 2. i 3. ovoga članka ako dospjeli doprinosi nisu uplaćeni u roku od tri mjeseca od dana dospijeca.

POGLAVLJE II.

OSOBE OSIGURANE U ODREĐENIM OKOLNOSTIMA

Članak 23.

(1) Za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja nastalih zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti osigurani su:

1. učenici za vrijeme učenja temeljenog na radu kod poslodavca i studenti za vrijeme praktične nastave i stručne prakse kod poslodavca, odnosno za vrijeme rada putem posrednika pri zapošljavanju učenika i studenata

2. nezaposleni za vrijeme stručnog osposobljavanja ili profesionalne rehabilitacije na koje ih je uputila nadležna služba zapošljavanja

3. osobe koje obavljaju određene poslove za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, rada za opće dobro sukladno posebnom propisu, primjene sigurnosnih mjera obveznoga psihijatrijskog liječenja i obveznog liječenja od ovisnosti, kao i odgojnih mjera.

(2) Odredbe stavka 1. točke 1. ovoga članka primjenjuju se i na državljane država u kojima se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, koji se nalaze na školovanju u Republici Hrvatskoj te na državljane trećih zemalja pod uvjetom uzajamnosti.

Članak 24.

(1) Za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja nastalih zbog ozljede na radu osigurane su osobe koje su u Republici Hrvatskoj ozlijeđene:

1. sudjelujući u spašavanju ili obrani od elementarnih nepogoda, i/ili spašavanju života građana ili radi otklanjanja materijalne štete koja prijeti imovini

2. članovi dobrovoljnih vatrogasnih društava obavljajući zadatke gašenja požara, osposobljavanja i usavršavanja, sudjelovanja u vježbama i pri odlasku na vježbu i na povratku s vježbe, izvršavanju zaštite i spašavanja u slučaju drugih nepogoda, osiguravanja mjesta gdje postoji požarna opasnost, educiranja građana o protupožarnoj zaštiti, osiguravanja na javnim događanjima u sklopu javnih nastupa i sudjelovanja u demonstracijama s prikazom vježbi

3. prilikom obavljanja dužnosti građana u obrani u skladu s posebnim propisima.

(2) Ozljedom na radu smatra se i bolest koja nastane izravno i isključivo kao posljedica obavljanja poslova iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja nastalih zbog ozljede na radu, osigurane su osobe koje na zahtjev državnih tijela pruže pomoć tim tijelima i tom se prigodom ozlijede ili razbole.

POGLAVLJE III.**ČLANOVI OBITELJI OSIGURANIKA****Članak 25.**

(1) U slučaju smrti osiguranika ili korisnika starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine i privremene invalidske mirovine osigurani su članovi njegove obitelji, i to:

1. bračni drug
2. razvedeni bračni drug s pravom na uzdržavanje
3. djeca rođena u braku, izvan braka ili posvojena
4. pastorčad koju je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao

5. unučad koju je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao, ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji potpuni gubitak radne sposobnosti prema ovome Zakonu

6. roditelji – otac, majka, očuh, maćeha i posvojitelj osiguranika kojega je osiguranik ili korisnik uzdržavao

7. djeca bez roditelja - braća, sestre odnosno druga djeca koju je osiguranik uzeo na uzdržavanje, ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji potpuni gubitak radne sposobnosti prema ovome Zakonu.

(2) Članovi obitelji iz stavka 1. ovoga članka osigurani su za slučaj smrti osoba iz članaka 23. i 24. ovoga Zakona ako je smrt tih osoba nastala zbog ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti, dok su obavljale poslove pod okolnostima iz članaka 23. i 24. ovoga Zakona.

(3) Pod članom obitelji iz stavka 1. točke 1. ovoga članka smatra se i izvanbračni drug koji je s osiguranikom ili s korisnikom mirovine do njegove smrti živio u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine, ili kraće ako je u izvanbračnoj zajednici rođeno zajedničko dijete te bivši izvanbračni drug s pravom na uzdržavanje.

(4) Status izvanbračne zajednice utvrđuje se u posebnom izvanparničnom sudskom postupku, pokrenutom radi utvrđivanja postojanja izvanbračne zajednice iz stavka 3. ovoga članka zbog stjecanja prava na obiteljsku mirovinu.

Članak 26.

(1) U slučaju smrti osiguranika ili korisnika starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine i privremene invalidske mirovine koji je sklopio životno partnerstvo, osim osoba iz članka 25. ovoga Zakona, osigurani su i članovi njegove obitelji, i to:

1. životni partner

2. bivši životni partner s pravom na uzdržavanje

3. dijete nad kojim ostvaruje partnersku skrb

4. dijete preminulog životnog partnera kojeg je osiguranik ili korisnik mirovine uzdržavao u skladu s odredbama ovoga Zakona i propisa o životnom partnerstvu osoba istog spola.

5. životni partner roditelja osiguranika kojeg je osiguranik ili korisnik mirovine uzdržavao u skladu s odredbama ovoga Zakona i propisa o životnom partnerstvu osoba istog spola.

(2) Pod članom obitelji iz stavka 1. točke 1. ovoga članka smatra se i neformalni životni partner ako je ta zajednica do smrti osiguranika ili korisnika mirovine trajala najmanje tri godine i od početka je udovoljavala pretpostavkama propisanim za valjanost životnog partnerstva te bivši neformalni životni partner s pravom na uzdržavanje.

(3) Status neformalnog životnog partnerstva utvrđuje se u posebnom izvanparničnom sudskom postupku, pokrenutom radi utvrđivanja postojanja neformalnog životnog partnerstva iz stavka 2. ovoga članka zbog stjecanja prava na obiteljsku mirovinu.

Članak 27.

(1) Smatra se da je osiguranik, odnosno korisnik mirovine uzdržavao člana obitelji:

1. ako je član obitelji živio s njime u zajedničkom kućanstvu i nema vlastitih prihoda dovoljnih za uzdržavanje, jer nema dohodak od poljoprivrede i šumarstva ili ako mu drugi stalni prihod u trenutku smrti osiguranika ili korisnika mirovine nije bio veći od svote najniže mirovine određene za 15 godina mirovinskog staža prema ovome Zakonu ili

2. ako član obitelji nije živio s njime u zajedničkom kućanstvu i nema vlastitih prihoda dovoljnih za uzdržavanje prema točki 1. ovoga stavka, a umrli osiguranik odnosno korisnik mirovine redovito mu je osiguravao sredstva za uzdržavanje u svoti najniže mirovine određene za 15 godina mirovinskog staža prema ovome Zakonu, povećane za 20 %.

(2) Pravo na obiteljsku mirovinu ostvarenu prema stavku 1. ovoga članka prestaje kada prihodi korisnika mirovine premaše svotu iz stavka 1. ovoga članka.

DIO TREĆI MIROVINSKI STAŽ

POGLAVLJE I. STAŽ OSIGURANJA

Članak 28.

Mirovinski staž, prema ovome Zakonu, na temelju kojega se ostvaruju prava iz mirovinskog osiguranja obuhvaća razdoblje:

1. provedeno u osiguranju prema odredbama ovoga Zakona

2. navršeno do stupanja na snagu ovoga Zakona koje se, prema propisima koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, računalo u mirovinski staž kao staž osiguranja, staž osiguranja s povećanim trajanjem i posebni staž.

Članak 29.

U staž osiguranja računa se razdoblje koje je osiguranik proveo nakon navršene 15. godine života u obveznom mirovinskom osiguranju i produženom osiguranju.

Članak 30.

(1) Osiguranicima iz članaka 12. do 17., članaka 19. i 20. te članka 22. stavaka 1. do 3. ovoga Zakona staž osiguranja utvrđuje se na temelju plaćenih doprinosa, posebno po svakoj osnovi osiguranja, prema potvrdi odnosno podacima iz službenih evidencija tijela nadležnog za naplatu.

(2) Način utvrđivanja staža osiguranja na temelju plaćenih doprinosa za mirovinsko osiguranje utvrđuje pravilnikom ministar nadležan za mirovinski sustav, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za financije.

Članak 31.

(1) U staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom prema propisima o radu, odnosno posebnim propisima.

(2) Kao razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom smatra se i razdoblje koje u zaposlenju s radnim vremenom kraćim od punog radnog vremena provedu:

1. zaposleni roditelj koji radi s polovicom punoga radnog vremena nakon isteka obveznoga roditeljnog dopusta, zaposleni roditelj koji koristi pravo na roditeljski dopust u polovici punog radnog vremena u dvostrukom trajanju neiskorištenog prava na roditeljski dopust, kao i u slučaju rada s polovicom punog radnog vremena zbog pojačane brige i njege djeteta prema propisu koji uređuju roditeljne i roditeljske potpore

2. roditelj djeteta s teškoćama u razvoju koji radi s polovicom punoga radnog vremena prema propisu koji uređuje roditeljne i roditeljske potpore

3. radnici koji rade sa skraćenim radnim vremenom prema posebnim propisima.

(3) U staž osiguranja računa se i razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom, u trajanju koje odgovara ukupnom broju sati takva rada ostvarenog za pojedine godine, obračunatih na puno radno vrijeme.

(4) Odredbe stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka primjenjuju se i kad je radno vrijeme ostvareno u zaposlenju kod dva ili više poslodavaca.

(5) Razdoblje provedeno u zaposlenju na sezonskim poslovima na kojima je ostvaren veći broj sati od punoga radnog vremena računa se u trajanju preračunatom na puno radno vrijeme.

(6) Korisnicima invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 43. stavka 3. ovoga Zakona u staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s najmanje 70 % radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične stručne spreme koji odgovaraju njegovim dosadašnjim poslovima, kao da su proveli na radu puno radno vrijeme.

(7) Staž osiguranja iz stavaka 1. do 6. ovoga članka priznaje se u staž osiguranja u trajanju od najviše 12 mjeseci za pojedinu kalendarsku godinu.

(8) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, za ispunjenje uvjeta mirovinskog staža za stjecanje prava iz članaka 38. i 40., članka 47. stavka 2., članka 55. stavaka 1. i 2., članaka 57. i 58., članka 64. stavka 1., članka 170. stavka 1. i članka 172. ovoga Zakona, razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom smatra se razdobljem provedenim u zaposlenju s punim radnim vremenom.

Članak 32.

U staž osiguranja računa se i razdoblje koje je osoba, odnosno osiguranik proveo:

1. koristeći naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti odnosno spriječenosti za rad prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju, nakon prestanka zaposlenja ili drugog rada na osnovi kojega je bio osiguran

2. na profesionalnoj rehabilitaciji na koju je bio upućen kao invalid rada ili kao vojni invalid ili kao civilni invalid rata, kao osoba oboljela od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, osoba oboljela od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multiple skleroze i srodnih bolesti, slijepa osoba, gluha osoba, gluhoslijepa osoba, osoba oboljela od reumatoidnog artritisa i drugih sustavnih upalnih bolesti zglobova i vezivnog tkiva (ankilozantni spondilitis, psorijatični artritis, seronegativni artritis, sistemski eritemski lupus, sklerodermija i polimiozitis/dermatomiozitis), osoba kod koje postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne može samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica te osoba s Downovim sindromom, bez obzira na to je li prije toga bio osiguran

3. koristeći se naknadom plaće u vezi s pravom na profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 33.

U staž osiguranja računa se i razdoblje koje je osoba, odnosno osiguranik proveo izvan zaposlenja na osnovi kojega je bio osiguran, i to:

1. za koje je primao plaću, odnosno naknadu plaće prema posebnim propisima

2. za koje je ostvario pravo na mirovinsko osiguranje, u skladu s propisima o zapošljavanju

3. obavljanja roditeljske dužnosti iz članka 18. ovoga Zakona.

Članak 34.

(1) U staž osiguranja računa se i razdoblje u kojem su isplaćeni drugi dohoci za koje su plaćeni doprinosi prema članku 21. ovoga Zakona.

(2) U staž osiguranja računa se i razdoblje za koje je utvrđena godišnja osnovica po osnovi obavljanja druge djelatnosti na koji se plaća doprinos za mirovinsko osiguranje prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja.

(3) U staž osiguranja računa se i razdoblje za koje je Ministarstvo financija, Porezna uprava (u daljnjem tekstu: Porezna uprava) rješenjem utvrdila razliku obveze doprinosa za člana uprave, izvršnog direktora, likvidatora i upravitelja zadruge koji nije obvezno osiguran prema članku 16. ovoga Zakona.

(4) Staž osiguranja utvrđuje se za svaku kalendarsku godinu tako da se osnovica prema dohocima i/ili primicima iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka na koju su obračunati i uplaćeni doprinosi podijeli s prosječnom mjesečnom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u istoj godini, prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

(5) Ako doprinosi nisu u cijelosti uplaćeni u godini u kojoj je ostvaren drugi dohodak i /ili primitak po osnovi obavljanja djelatnosti, već kasnije, staž osiguranja utvrđuje se za kalendarsku godinu u kojoj je ostvaren drugi dohodak u odnosu na prosječnu mjesečnu plaću iz te godine.

Članak 35.

(1) Staž osiguranja ostvaren po svim osnovama osiguranja prema ovome Zakonu računa se najviše 12 mjeseci u jednoj kalendarskoj godini.

(2) Pri izračunu ukupnog mirovinskog staža pojedina razdoblja navršena u mjesecima i danima zbraja se tako da 12 mjeseci čini jednu godinu, a 30 dana čini jedan mjesec.

POGLAVLJE II. PRIDODANI STAŽ

Članak 36.

(1) Pridodani staž počinje na dan nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno na dan smrti osiguranika.

(2) Trajanje pridodanoga staža računa se tako da se za razdoblja od dana nastanka osiguranog rizika iz stavka 1. ovoga članka u kojima osiguranik nije ostvario staž osiguranja pribroje razdoblja do navršene 55. godine života osiguranika u trajanju od dvije trećine, a nakon 55. do navršene 60. godine života osiguranika u trajanju od jedne polovine.

(3) Ako je osiguranik bio osiguran u državi u kojoj se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili državi s kojom je sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju, pridodani se staž određuje razmjerno udjelu mirovinskog staža koji se računa prema ovome Zakonu i ukupnoga mirovinskog staža obračunatog pribrajanjem staža iz

odnosne države, a u skladu s uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju s tom državom.

POGLAVLJE III. DODANI STAŽ

Članak 37.

(1) Roditelju - majci ili posvojiteljici koja ostvaruje pravo na mirovinu prema ovome Zakonu ili prema drugim posebnim propisima u obveznom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti u mirovinski staž za određivanje mirovine dodaje se razdoblje od 12 mjeseci za svako rođeno ili posvojeno dijete.

(2) Roditelju - majci ili posvojiteljici kojoj se u obveznom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti mirovina određuje kao osnovna mirovina prema članku 88. stavku 2. ovoga Zakona razdoblje od 12 mjeseci za svako rođeno ili posvojeno dijete dodaje se na dio mirovine koji pripada za mirovinski staž ostvaren prije odnosno nakon uvođenja obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, ovisno o tome u kojem je razdoblju navršen pretežiti staž.

(3) Iznimno od stavaka 1. i 2. ovoga članka, ako je umjesto roditelja – majke ili posvojiteljice dodatni rođiljni dopust, odnosno roditeljski dopust ili srodno pravo prema propisima o rođiljnim i roditeljskim potporama koristio otac ili posvojitelj, pri ostvarivanju prava na mirovinu prema ovome Zakonu ili prema drugim posebnim propisima u obveznom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti dodani staž u trajanju od 12 mjeseci iz stavaka 1. i 2. ovoga članka dodat će se u mirovinski staž za određivanje mirovine roditelju - ocu, ako je koristio pretežni dio dodatnog rođiljnog, odnosno roditeljskog dopusta ili drugog srodnog prava.

(4) Pravo na dodani staž iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka roditelj ne ostvaruje ako mu je oduzeta roditeljska skrb.

(5) Odredbe ovoga članka odgovarajuće se primjenjuju i na člana obitelji osiguranika koji nakon stupanja na snagu ovoga Zakona iz obveznog mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti ostvari obiteljsku mirovinu nakon smrti osiguranika.

DIO ČETVRTI PRAVA IZ MIROVINSKOG OSIGURANJA

POGLAVLJE I. STAROSNA MIROVINA

Članak 38.

Pravo na starosnu mirovinu ima osiguranik kada navrši 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža.

Članak 39.

(1) Pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ima osiguranik kada navrši 60 godina života i 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju.

(2) Pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ne može steći osiguranik koji je navršio životnu dob iz članka 38., odnosno članka 170. ovoga Zakona, kao ni osiguranik koji je navršio životnu dob iz članka 38., odnosno članka 170. ovoga Zakona uz sniženje starosne granice prema članku 171. ovoga Zakona.

Članak 40.

Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu ima osiguranik kada navrši 60 godina života i 35 godina mirovinskoga staža.

Članak 41.

(1) Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu prema uvjetima iz članka 40. i članka 172. ovoga Zakona ima osiguranik koji je nakon prestanka osiguranja prouzročnog stečajem, neposredno prije ispunjenja uvjeta za ostvarivanje prava na mirovinu iz članka 40. ovoga Zakona proveo u neprekidnom trajanju najmanje dvije godine kao nezaposlena osoba prijavljena službi nadležnoj za zapošljavanje.

(2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka pripada najranije s danom ispunjenja uvjeta, a osiguranik se s tim danom, odnosno najkasnije s prvim idućim danom po ispunjenju uvjeta mora odjaviti iz evidencije nadležne službe za zapošljavanje.

(3) Zahtjev za prijevremenu starosnu mirovinu iz ovoga članka podnosi se od dana ispunjenja prvih uvjeta iz članka 40., odnosno članka 172. ovoga Zakona.

(4) Prijevremena starosna mirovina iz stavka 1. ovoga članka određuje se uz primjenu polaznog faktora 1,0.

(5) Pravo iz ovoga članka ne može steći osiguranik koji je nakon ispunjenja uvjeta iz stavka 1. ovoga članka ostao prijavljen službi nadležnoj za zapošljavanje.

(6) Sklapanje novoga ugovora o radu s istim poslodavcem kod kojega je radni odnos prestao zbog stečaja, a koji je naknadno sklopljen radi završetka poslova pripreme vezanih uz stečaj prema propisu kojim se uređuje stečaj, ne dovodi do gubitka uvjeta statusa neprekidne nezaposlenosti radi ostvarivanja prava po osnovi iz stavka 1. ovoga članka, već se zbrajaju razdoblja nezaposlenosti tog radnika od dana stečaja tog poslodavca do ispunjenja uvjeta starosne dobi iz članka 40., odnosno članka 172. ovoga Zakona, u kojima nije radio.

Članak 42.

(1) Pravo na starosnu mirovinu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika i prijevremenu starosnu mirovinu osiguranik može steći kada ispuni uvjete za mirovinu, a nakon prestanka osiguranja, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Pravo na mirovinu iz stavka 1. ovoga članka priznaje se osiguraniku od dana navedenog u zahtjevu, ali najranije od prvog idućeg dana nakon prestanka osiguranja, ako je zahtjev podnesen u roku od šest mjeseci od prestanka osiguranja.

(3) Ako je zahtjev iz stavka 2. ovoga članka podnesen nakon isteka navedenoga roka, osiguranik ima pravo na mirovinu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(4) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, osiguranik koji je nakon ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika i prijevremenu starosnu mirovinu prema ovome Zakonu, nastavio raditi, ali ne više s punim radnim vremenom, nego do polovice punog radnog vremena može i bez prestanka radnog odnosa steći pravo na tu mirovinu od dana s kojim je nakon ispunjenja uvjeta nastavio raditi do polovice punog radnog vremena.

(5) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, osiguranik iz članka 11. stavka 3., članka 12. točaka 1. i 2. i članka 18. stavaka 4. i 5. ovoga Zakona može steći pravo na starosnu mirovinu iz članka 38. ovoga Zakona i bez prestanka obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza osiguranja.

(6) Starosna mirovina iz stavka 5. ovoga članka određuje se uz primjenu mirovinskog faktora 0,5.

(7) Osiguranik iz članka 30. ovoga Zakona, koji nije uplatio u cijelosti dužne doprinose za mirovinsko osiguranje za čitavo razdoblje provedeno u osiguranju, može ostvariti pravo na starosnu mirovinu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ili prijevremenu starosnu mirovinu ako ispunjava uvjete za stjecanje prava na mirovinu na temelju staža osiguranja za koji je uplaćen doprinos, a ostvarivanjem prava na mirovinu ne prestaje obveza plaćanja dospjelih doprinosa za razdoblje za koje doprinos nije uplaćen.

(8) Zahtjev za mirovinu iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti najranije jedan mjesec prije ispunjenja uvjeta za priznanje prava.

(9) Osiguranik može 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva obavijestiti Zavod o svojoj namjeri za podnošenje zahtjeva za priznanje prava na starosnu mirovinu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ili prijevremenu starosnu mirovinu u svrhu kompletiranja i kontrole podataka o stažu osiguranja i plaći, odnosno osnovici.

(10) Obavijest iz stavka 9. ovoga članka ne smatra se zahtjevom za priznanje prava na mirovinu.

POGLAVLJE II.

PRAVA NA OSNOVI SMANJENJA ILI GUBITKA RADNE SPOSOBNOSTI

Članak 43.

(1) Smanjenje radne sposobnosti prema ovome Zakonu postoji kada kod osiguranika zbog bolesti, ozljede izvan rada, ozljede na radu ili profesionalne bolesti, nastanu trajne promjene u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, uslijed kojih se radna

sposobnost smanjila za više od polovice u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja.

(2) Preostala radna sposobnost postoji kada je kod osiguranika nastalo smanjenje radne sposobnosti iz stavka 1. ovoga članka, ali se s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost može profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima.

(3) Djelomični gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika postoji smanjenje radne sposobnosti iz stavka 1. ovoga članka, a s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost ne može se profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima, ali može raditi najmanje 70 % radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične razine obrazovanja koji odgovaraju njegovim dosadašnjim poslovima.

(4) Potpuni gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju nastane trajni gubitak radne sposobnosti bez preostale radne sposobnosti.

Članak 44.

Neposredna opasnost od nastanka smanjenja radne sposobnosti postoji kada pri obavljanju određenih poslova uvjeti rada, bez obzira na mjere zaštite na radu koje se primjenjuju ili se mogu primijeniti, utječu na zdravstveno stanje i radnu sposobnost osiguranika iz članka 11. stavka 1. točke 1. ovoga Zakona toliko da je prijeko potrebno, radi sprječavanja nastanka smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, premjestiti ga na drugi posao primjeren njegovoj razini obrazovanja na kojemu može raditi s radnim naporom koji ne pogoršava njegovo zdravstveno stanje.

Članak 45.

(1) Ozljedom na radu prema ovome Zakonu smatra se svaka ozljeda osiguranika izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem te ozljeda uzrokovana naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je takva ozljeda uzročno, vremenski i prostorno vezana uz obavljanje poslova na kojima radi, odnosno djelatnosti na osnovi koje ozlijeđena osoba ima svojstvo osiguranika prema ovome Zakonu.

(2) Ozljedom na radu smatra se i bolest osiguranika koja je nastala izravno i isključivo kao posljedica nekog nesretnog slučaja ili sile za vrijeme rada, odnosno za vrijeme obavljanja djelatnosti ili u vezi s obavljanjem te djelatnosti na osnovi koje oboljela osoba ima svojstvo osiguranika prema ovome Zakonu.

(3) Ozljedom na radu smatra se i ozljeda iz stavka 1. ovoga članka koju osiguranik pretrpi na redovitom putu od mjesta stanovanja do mjesta rada i obratno, te na putu poduzetom radi stupanja na posao koji mu je osiguran, odnosno na posao na osnovi kojega je osiguran, kao i ozljeda koja je nanesena na način naveden u stavku 1. ovoga članka koju osiguranik pretrpi u vezi s korištenjem prava na zdravstvenu zaštitu prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju i prava na profesionalnu rehabilitaciju prema odredbama ovoga Zakona.

(4) Ozljedom na radu smatra se i ozljeda, odnosno bolest iz stavaka 1. i 2. ovoga članka koju pretrpi osigurana osoba u okolnostima iz članaka 23. i 24. ovoga Zakona.

(5) Ozljedom na radu smatra se i ozljeda nastala na način naveden u stavku 1. ovoga članka koju osoba pretrpi u vezi s prethodnim utvrđivanjem zdravstvene sposobnosti kada je to prema zakonu obvezno prigodom zasnivanja radnog odnosa.

Članak 46.

(1) Profesionalne bolesti su određene bolesti izazvane dužim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima na osnovi kojih oboljela osoba ima svojstvo osiguranika prema ovome Zakonu.

(2) Lista profesionalnih bolesti i poslova na kojima se te bolesti javljaju i uvjete pod kojima se smatraju profesionalnim bolestima utvrđuje se posebnim zakonom.

ODJELJAK A PROFESIONALNA REHABILITACIJA

Članak 47.

(1) Pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima osiguranik iz članka 11. stavka 1. i članaka 12., 13. i 16. i osigurana osoba iz članaka 23. i 24. ovoga Zakona kod koje je nastalo smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost prema ovom Zakonu.

(2) Ako je smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost nastalo zbog ozljede izvan rada ili bolesti, osiguranik iz stavka 1. ovoga članka ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju ako mu mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

(3) Ako je smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost nastalo zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, osiguranik, odnosno osigurana osoba iz stavka 1. ovoga članka ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju bez obzira na dužinu mirovinskoga staža.

(4) Osiguranik, odnosno osigurana osoba iz stavka 1. ovoga članka obavezno stječe pravo na profesionalnu rehabilitaciju ako je smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost nastalo prije navršene 55. godine života i ispunjava uvjete iz stavka 2. ili stavka 3. ovoga članka.

(5) Radni vijek iz stavka 2. ovoga članka određuje se prema članku 55. stavku 3. ovoga Zakona, a na skraćivanje radnog vijeka odgovarajuće se primjenjuje odredba članka 55. stavka 4. ovoga Zakona.

Članak 48.

(1) Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju, a ima razinu obrazovanja za posao na kojemu je radio prije nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, osposobljava se za rad na drugom poslu za koji se traži ista razina obrazovanja.

(2) Ako ne postoji mogućnost osposobljavanja za rad na drugom poslu iste razine obrazovanja, invalid rada može se osposobljavati i za poslove za koje se traži neposredno niža razina obrazovanja, uz njegov pristanak.

(3) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju može se osposobljavati i za rad na drugom poslu za koji se traži viši stupanj stručne spreme od stručne spreme koja se tražila za posao na kojemu je radio prije nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, ako je takvo osposobljavanje korisno s obzirom na stručnost i godine života osiguranika i ako postoji mogućnost zaposlenja nakon završene profesionalne rehabilitacije.

(4) Osigurana osoba iz članka 23. stavka 1. točaka 1. i 2. ovoga Zakona, koja stekne pravo na profesionalnu rehabilitaciju, osposobljava se za rad na poslovima za koje se traži razina obrazovanja koja odgovara razini obrazovanja koju bi stekla ili je školovanjem stekla prije nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost.

Članak 49.

(1) Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju zbog ozljede izvan rada ili bolesti, ima od dana nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost do dana početka profesionalne rehabilitacije i od dana završetka profesionalne rehabilitacije do zaposlenja na odgovarajućem radnom mjestu, pravo na naknadu plaće zbog profesionalne rehabilitacije, koja se određuje u visini invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti.

(2) Naknada plaće zbog profesionalne rehabilitacije iz stavka 1. ovoga članka pripada invalidu rada do zaposlenja, odnosno stjecanja svojstva osiguranika, a najduže 12 mjeseci od dana završetka profesionalne rehabilitacije pod uvjetom da se u roku od 30 dana od dana završetka profesionalne rehabilitacije prijavio nadležnoj službi zapošljavanja kao nezaposlen.

(3) Ako je invalid rada iz stavka 1. ovoga članka nakon završene rehabilitacije povremeno radio ili obavljao djelatnost, tada naknada plaće zbog profesionalne rehabilitacije pripada u razdobljima nezaposlenosti, ali najduže 12 mjeseci računajući od dana završetka profesionalne rehabilitacije.

(4) Invalid rada iz stavka 1. ovoga članka za vrijeme profesionalne rehabilitacije ima pravo na naknadu plaće zbog profesionalne rehabilitacije, koja se određuje u visini invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti.

(5) Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti ima, od dana nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost do dana početka profesionalne rehabilitacije, za vrijeme profesionalne rehabilitacije i od dana završetka profesionalne rehabilitacije do zaposlenja na odgovarajućem radnom mjestu, pravo na naknadu plaće zbog profesionalne rehabilitacije, koja se određuje u visini invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti za 40 godina mirovinskog staža.

(6) Naknada plaće zbog profesionalne rehabilitacije iz stavka 1. ovoga članka pripada invalidu rada najduže 24 mjeseca od dana završetka profesionalne rehabilitacije pod uvjetom da se u roku od 30 dana od dana završetka profesionalne rehabilitacije prijavio nadležnoj službi zapošljavanja u skladu s propisima o zapošljavanju.

(7) Ako je invalid rada iz stavka 5. ovoga članka nakon završene rehabilitacije povremeno radio ili obavljao djelatnost, tada naknada plaće zbog profesionalne rehabilitacije pripada u razdobljima nezaposlenosti, ali najduže 24 mjeseca računajući od dana završetka profesionalne rehabilitacije.

(8) Invalidu rada iz stavaka 1. i 5. ovoga članka naknada plaće za vrijeme profesionalne rehabilitacije ne može iznositi manje od najnižeg mjesečnog iznosa brutoplaće koja radniku pripada za rad u punom radnom vremenu, određenog propisom kojim se određuje visina minimalne plaće.

Članak 50.

(1) Profesionalnu rehabilitaciju osiguranika kojemu je priznato to pravo prema ovome Zakonu provodi centar za profesionalnu rehabilitaciju.

(2) Uvjeti i način provedbe profesionalne rehabilitacije invalida rada uređuje se ugovorom koji Zavod sklapa s centrom za profesionalnu rehabilitaciju.

(3) Zavod ima pravo i dužnost provjeravati provodi li se profesionalna rehabilitacija invalida rada u skladu s ovim Zakonom i sklopljenim ugovorom.

(4) Invalida rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju, koji nije u roku od šest mjeseci od dana izvršnosti rješenja o priznanju prava upućen na profesionalnu rehabilitaciju, Zavod upućuje na pregled Zavodu za vještačenje radi ponovne ocjene preostale radne sposobnosti.

(5) Na pregled radi ponovne ocjene preostale radne sposobnosti uputit će se i korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju, kada Zavod prema mišljenju Zavoda za vještačenje, ocijeni da se invalid rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju neće moći osposobiti za rad na određenom poslu.

(6) Zahtjev za ponovnu ocjenu preostale radne sposobnosti može podnijeti invalid rada i centar za profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 51.

(1) Invalid rada ima pravo na naknadu plaće zbog profesionalne rehabilitacije iz članka 49. ovoga Zakona i za vrijeme naknadnog liječenja, odnosno medicinske rehabilitacije na koju je upućen tijekom korištenja prava na profesionalnu rehabilitaciju zbog bolesti i drugih uzroka, zbog kojih je privremeno nesposoban odnosno spriječen za rad prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju, kao i za vrijeme prilagođavanja za rad.

(2) Korisniku prava na profesionalnu rehabilitaciju koji se tijekom korištenja prava na profesionalnu rehabilitaciju razbolio i zbog bolesti bio privremeno nesposoban za rad prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju, trajanje profesionalne rehabilitacije može se produžiti za razdoblje trajanja privremene nesposobnosti za rad, a najduže dvostruko od predviđenog razdoblja trajanja rehabilitacije ako Zavod za vještačenje ocijeni da je to potrebno.

(3) O trajanju profesionalne rehabilitacije iz stavka 2. ovoga članka na zahtjev invalida rada ili centra za profesionalnu rehabilitaciju Zavod donosi rješenje.

Članak 52.

Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju gubi to pravo ako se njime ne koristi u određenom roku, a nije u tome spriječen razlozima koji su protiv njegove volje, i to:

1. ako ne stupa na profesionalnu rehabilitaciju u roku od mjesec dana od dana upućivanja na profesionalnu rehabilitaciju
2. ako tijekom trajanja profesionalne rehabilitacije bez opravdanog razloga prekine započetu profesionalnu rehabilitaciju ili
3. ako ne obavlja dužnosti u vezi s profesionalnom rehabilitacijom.

Članak 53.

(1) Kada se profesionalna rehabilitacija obavlja izvan mjesta prebivališta invalida rada, a ne može se osigurati stalni prijevoz od mjesta stanovanja do mjesta gdje se obavlja profesionalna rehabilitacija, invalidu rada se osigurava smještaj i prehrana ili naknada putnih troškova za vrijeme profesionalne rehabilitacije u drugom mjestu.

(2) Naknada putnih troškova obuhvaća naknadu za troškove prijevoza i naknadu za troškove prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu.

(3) Naknade iz stavka 2. ovoga članka izuzimaju se od ovrhe.

Članak 54.

(1) Invalid rada kojemu je priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima pravo na naknadu za troškove prijevoza ako mu je zbog korištenja priznatog prava prema stanju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost i s obzirom na udaljenost mjesta određenog za profesionalnu rehabilitaciju potreban stalni prijevoz.

(2) Naknada putnih troškova i naknada za troškove prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu iz stavka 1. ovoga članka određuju se i usklađuju prema odlukama Vlade Republike Hrvatske za korisnike državnog proračuna.

(3) Zavod će pravilnikom urediti naknadu putnih troškova i naknade za troškove prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu invalida rada iz stavka 1. ovoga članka.

ODJELJAK B INVALIDSKA MIROVINA

Članak 55.

(1) Pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ima osiguranik kod kojega je zbog bolesti ili ozljede izvan rada, prije navršene 65. godine života nastao potpuni gubitak radne sposobnosti iz članka 43. stavka 4. ovoga Zakona, ako mu navršeni mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti stječe osiguranik, i to:

1. kod kojeg je nastao potpuni gubitak radne sposobnosti prije navršene 35. godine života, ako je do dana nastanka potpunog gubitka radne sposobnosti navršio najmanje dvije godine staža osiguranja i ako je potpuni gubitak radne sposobnosti nastao za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja

2. kod kojeg je nastao potpuni gubitak radne sposobnosti prije navršene 30. godine života, ako je navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja i ako je potpuni gubitak radne sposobnosti nastao za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja.

(3) Radni vijek, u smislu stavka 1. ovoga članka je broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20 godina života do dana nastanka smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, odnosno od navršene 23. godine života ako je završio sveučilišni odnosno stručni prijediplomski studij ili stručni kratki studij te od navršene 26. godine života ako je završio sveučilišni odnosno stručni diplomski studij ili sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij.

(4) Razdoblje radnog vijeka iz stavka 3. ovoga članka skraćuje se za stvarno razdoblje koje je osiguranik:

1. proveo na dragovoljnom vojnom osposobljavanju ili obveznom služenju vojnog roka

2. u razdobljima kojima je do nastanka smanjenja ili gubitka radne sposobnosti bio prijavljen kao nezaposlena osoba nadležnoj službi za zapošljavanje.

(5) Ako je potpuni gubitak radne sposobnosti osiguranika nastao zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti osiguranik stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

Članak 56.

(1) Korisniku prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti zbog bolesti Zavod po službenoj dužnosti prevodi to pravo u istoj svoti, prvog dana idućeg mjeseca u kojem je korisnik navršio starosnu dob iz članka 38., odnosno iz članka 170. ovoga Zakona, na starosnu mirovinu.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ne prevode se invalidske mirovine korisnika ostvarene prema posebnim propisima pod povoljnijim uvjetima.

Članak 57.

(1) Pravo na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ima osiguranik iz članaka 11., 12. i 13. i članka 16. do 22. ovoga Zakona kod kojega je zbog bolesti ili ozljede izvan rada prije navršene 65. godine života nastao djelomični gubitak radne sposobnosti iz članka 43. stavka 3. ovoga Zakona i ako mu navršeni mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

(2) Radni vijek određuje se prema članku 55. stavku 3. ovoga Zakona, a na skraćivanje radnog vijeka odgovarajuće se primjenjuje odredba članka 55. stavka 4. ovoga Zakona.

(3) Ako je djelomični gubitak radne sposobnosti osiguranika nastao zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti osiguranik stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

Članak 58.

(1) Invalid rada koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobio za druge poslove, a nakon završene rehabilitacije je dugotrajno ostao nezaposlen, ako mu nije osiguran odgovarajući posao za koji se rehabilitacijom osposobio, ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu pod uvjetima da je u neprekidnom trajanju od najmanje pet godina nakon završetka rehabilitacije bio nezaposlen i da je nezaposlenost trajala do navršene 58. godine života.

(2) Invalid rada koji je završio profesionalnu rehabilitaciju i koji je nakon završene rehabilitacije nastavio raditi pa naknadno ostao nezaposlen ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka ako je na poziv nadležne službe za zapošljavanje prihvatio ponudu o radu, odnosno ako nije odbio ponuđeni posao u okviru stečene razine kvalifikacije i radnog iskustva.

(3) Razdoblje povremenog rada u ukupnom trajanju od šest mjeseci ne smatra se prekidom nezaposlenosti prema stavku 1. ovoga članka.

(4) Ako je uzrok smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ozljeda izvan rada ili bolest, privremena invalidska mirovina određuje se u visini naknade plaće zbog profesionalne rehabilitacije koja je bila određena ili bi bila određena za vrijeme čekanja na zaposlenje nakon završene rehabilitacije prema članku 49. stavku 1. ovoga Zakona, a određena u osobnim bodovima i usklađena prema članku 91. ovoga Zakona.

(5) Ako je uzrok smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ozljeda na radu ili profesionalna bolest, privremena invalidska mirovina određuje se u visini naknade plaće zbog profesionalne rehabilitacije koja je bila određena ili bi bila određena za vrijeme čekanja na zaposlenje, nakon završene rehabilitacije prema članku 49. stavku 5. ovoga Zakona za slučaj potpunog gubitka radne sposobnosti, a određena u osobnim bodovima i usklađena prema članku 91. ovoga Zakona.

Članak 59.

(1) Pravo na invalidsku mirovinu iz članaka 55. i 57. ovoga Zakona ima osiguranik od dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Osiguraniku kod kojega je na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje utvrđen djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti na temelju kojeg ima pravo na invalidsku mirovinu prema članku 55. ili članku 57. ovoga Zakona, koji je u radnom odnosu ili obavlja djelatnost na temelju koje je obvezno osiguran, Zavod donosi rješenje o priznanju prava na invalidsku mirovinu na osnovi utvrđenog djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, a nakon pravomoćnosti tog rješenja donijet će rješenje o određivanju iznosa mirovine i početku isplate.

(3) Kada se pravo na invalidsku mirovinu iz članaka 55. i 57. ovoga Zakona ostvaruje na zahtjev osiguranika nakon prestanka osiguranja, a djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti je postojao prije podnošenja zahtjeva, osiguranik ima pravo na invalidsku mirovinu od dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, pod uvjetom da je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, a ako je podnesen nakon isteka navedenoga roka, osiguranik ima pravo na invalidsku mirovinu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(4) Osiguraniku kod kojega je utvrđen djelomični gubitak radne sposobnosti prema članku 43. stavku 3. ovoga Zakona, a od podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na temelju djelomičnog gubitka radne sposobnosti do donošenja rješenja o priznanju prava na invalidsku mirovinu iz stavka 2. ovoga članka primao je naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad prema propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja, odnosno prema propisima o radu, isplata invalidske mirovine pripada od dana početka rada na drugim poslovima prema promijenjenoj preostaloj radnoj sposobnosti osiguranika.

(5) Osiguraniku kojemu je rješenjem iz stavka 2. ovoga članka priznato pravo na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 43. stavka 3. ovoga Zakona, a koji je nakon utvrđenog djelomičnog gubitka radne sposobnosti nastavio raditi i nije primao naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad prema propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja, invalidska mirovina isplaćuje se od dana utvrđenog djelomičnog gubitka radne sposobnosti.

(6) Osiguraniku koji ima pravo na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 43. stavka 3. ovoga Zakona, a kojem je nakon utvrđenog djelomičnog gubitka radne sposobnosti prestao radni odnos, odnosno osiguranje, invalidska mirovina se isplaćuje od prvoga idućeg dana nakon prestanka radnog odnosa, odnosno osiguranja.

(7) Osiguraniku kod kojega je utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti prema članku 43. stavku 4. ovoga Zakona, a od podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava do donošenja rješenja o priznanju prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti primao je naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad prema propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja, odnosno prema propisima o radu, mirovina se isplaćuje od prvog idućeg dana nakon pravomoćnosti rješenja iz stavka 2. ovoga članka.

(8) Osiguraniku kojemu je rješenjem priznato pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti iz članka 43. stavka 4. ovoga Zakona, a koji nije primao naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad prema propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja, mirovina se isplaćuje od prvoga idućeg dana od dana do kojega je nakon utvrđenog potpunog gubitka radne sposobnosti ostvario plaću.

(9) Osiguranik ostvaruje pravo na privremenu invalidsku mirovinu na osobni zahtjev od dana podnošenja zahtjeva ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta iz članka 58. ovoga Zakona, a ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenoga roka, osiguranik ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag, ali najranije od dana ispunjenja uvjeta.

Članak 60.

(1) Osiguranik iz članka 30. ovoga Zakona koji nije uplatio doprinose za mirovinsko osiguranje za čitavo razdoblje provedeno u osiguranju može ostvariti pravo na invalidsku mirovinu iz članka 55. ili članka 57. ovoga Zakona ako ispunjava uvjete za stjecanje prava na invalidsku mirovinu na temelju staža osiguranja za koji je uplaćen doprinos, a ostvarivanjem prava na mirovinu ne prestaje obveza plaćanja dospelih doprinosa za razdoblje za koje doprinos nije uplaćen.

(2) Osiguranik kod kojega je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti nastao kao posljedica radnje za koju je pravomoćnom presudom osuđen za kaznena djela protiv Republike Hrvatske, kaznena djela protiv radnih odnosa i socijalnog osiguranja i kaznena djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva prema Kaznenom zakonu („Narodne novine“, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21., 114/22., 114/23. i 36/24.), kao i za kaznena djela protiv Republike Hrvatske i kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom prema Kaznenom zakonu („Narodne novine“, br. 110/97., 27/98., 50/00. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 129/00., 51/01., 111/03., 190/03. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) ne stječe, odnosno gubi pravo na invalidsku mirovinu ostvarenu na temelju djelomičnog, odnosno potpunog gubitka radne sposobnosti s prvim danom idućeg mjeseca od mjeseca u kojem je presuda donesena u kaznenom postupku postala pravomoćna.

(3) Ako u slučaju iz stavka 2. ovoga članka postoji pravo članova obitelji osiguranika na uzdržavanje od osiguranika, njegova će se invalidska mirovina isplaćivati tim članovima obitelji u visini obiteljske mirovine.

Članak 61.

(1) Ako u stanju radne sposobnosti, odnosno preostale radne sposobnosti nastanu promjene zbog kojih se prema ovome Zakonu utvrđeno pravo mijenja ili zbog kojih nastanu uvjeti za stjecanje prava na osnovi potpunog gubitka radne sposobnosti, pravo se mijenja odnosno stječe se novo pravo od dana nastanka promjena u stanju radne sposobnosti.

(2) Ako u stanju smanjene radne sposobnosti i preostale radne sposobnosti nastanu promjene zbog kojih se prema ovome Zakonu utvrđeno pravo gubi, ukida se rješenje o priznanju prava od dana nastale promjene.

(3) Ako korisnik invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad prema stavku 1. ovoga članka stekne pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, a svota priznate invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti je manja od ranije ostvarene mirovine, i

dalje mu pripada isplata ranije ostvarene mirovine kao povoljnije, a sve druge pravne posljedice vežu se uz ostvarenu invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti.

ODJELJAK C **NAKNADA ZBOG TJELESNOG OŠTEĆENJA**

Članak 62.

(1) Tjelesno oštećenje postoji kada kod osiguranika nastane gubitak, značajnije oštećenje ili znatnija onesposobljenost pojedinog organa ili dijelova tijela što otežava normalnu aktivnost organizma i zahtijeva veće napore u obavljanju životnih potreba, bez obzira na to uzrokuje li ono ili ne uzrokuje smanjenje ili gubitak radne sposobnosti osiguranika.

(2) Pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja stječe osiguranik kod kojega tjelesno oštećenje od najmanje 30 % nastane kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

(3) Vrste tjelesnih oštećenja i postoci tih oštećenja, na osnovi kojih se stječe pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja, utvrđuju se posebnim propisom.

(4) Osiguranik ima pravo na naknadu od dana nastanka tjelesnog oštećenja ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od toga dana, a ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenog roka, osiguranik ima pravo na naknadu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(5) Osiguranik koji za isto tjelesno oštećenje stekne pravo na naknadu prema ovome Zakonu i pravo na naknadu prema drugim propisima, može koristiti samo jedno od tih prava, prema vlastitom izboru.

Članak 63.

(1) Naknada zbog tjelesnog oštećenja se određuje ovisno o postotku tjelesnog oštećenja u odgovarajućem postotku od osnovice i iznosi:

Tjelesno oštećenje u postotku	Stupanj	Iznos naknade u postotku od osnovice
100 %	1	40 %
90 %	2	36 %
80 %	3	32 %
70 %	4	28 %
60 %	5	24 %
50 %	6	20 %
40 %	7	16 %
30 %	8	12 %

(2) Osnovicu za određivanje novčane naknade zbog tjelesnog oštećenja iz stavka 1. ovoga članka, koje je nastalo zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti odlukom utvrđuje Upravno vijeće Zavoda i usklađuje na isti način kao mirovine.

POGLAVLJE III. PRAVA ČLANOVA OBITELJI

ODJELJAK A OBITELJSKA MIROVINA

Članak 64.

(1) Članovi obitelji umrlog osiguranika iz članaka 25. i 26. ovoga Zakona imaju pravo na obiteljsku mirovinu:

1. ako je osiguranik navršio najmanje pet godina staža osiguranja ili najmanje deset godina mirovinskog staža
2. ako je osiguranik ispunjavao uvjete dužine mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu
3. ako je osiguranik bio korisnik mirovine iz članka 6. točaka 1. do 7. ovoga Zakona ili
4. ako je osiguranik bio korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju.

(2) Ako je smrt osiguranika ili osigurane osobe iz članaka 23. i 24. ovoga Zakona nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu bez obzira na dužinu mirovinskog staža osiguranika.

Članak 65.

(1) Pravo na obiteljsku mirovinu ne može ostvariti član obitelji koji je namjerno uzrokovao smrt osiguranika ili korisnika mirovine i za takvo kazneno djelo je osuđen pravomoćnom presudom na kaznu zatvora.

(2) Član obitelji umrlog osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine, koji se namjerno onespособio za rad radi ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu, ne može po toj osnovi steći pravo na obiteljsku mirovinu.

Članak 66.

(1) Bračni drug ima pravo na obiteljsku mirovinu:

1. ako je do smrti bračnog druga navršio 50 godina života
2. ako je mlađi od 50 godina života i ako je do smrti bračnog druga kod njega nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti ili je potpuni gubitak radne sposobnosti nastao u roku od jedne godine nakon smrti bračnog druga ili

3. ako je nakon smrti bračnog druga ostalo jedno ili više djece koja imaju pravo na obiteljsku mirovinu iza smrti roditelja, a preživjeli bračni drug obavlja roditeljske dužnosti prema toj djeci.

(2) Bračni drug koji do smrti bračnog druga nije navršio 50 godina života, ali je imao navršenih 45 godina života, ima pravo na obiteljsku mirovinu kada navrši 50 godina života.

(3) Bračni drug kod kojega tijekom trajanja prava na temelju stavka 1. točke 3. ovoga članka nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti zadržava pravo na obiteljsku mirovinu.

(4) Bračni drug ima pravo na obiteljsku mirovinu prema stavku 1. točki 3. ovoga članka i kada je dijete umrlog bračnog druga rođeno nakon njegove smrti i to od dana smrti.

(5) Bračni drug koji je tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu, stečenog prema stavku 1. točki 3. ovoga članka, navršio 50 godina života, zadržava pravo na obiteljsku mirovinu trajno, a ako bračnom drugu to pravo prestane prije navršene 50. godine života, ali nakon navršene 45. godine života, može pravo ponovno ostvariti kada navrši 50 godina života.

(6) Bračni drug koji je do smrti bračnog druga ili prestanka prava na obiteljsku mirovinu navršio 45 godina života, stječe pravo na obiteljsku mirovinu i prije navršenih 50 godina života ako kod njega nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti.

Članak 67.

(1) Pravo na obiteljsku mirovinu, uz uvjete iz članka 66. ovoga Zakona, ima i razvedeni bračni drug ako mu je sudskom odlukom dosuđeno pravo na uzdržavanje.

(2) Ako pravo na obiteljsku mirovinu imaju bračni drug i razvedeni bračni drug iz stavka 1. ovoga članka, obiteljska se mirovina određuje u visini koja pripada za jednog člana obitelji.

Članak 68.

(1) Dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu nakon smrti roditelja i može se tim pravom koristiti do navršene 15. godine života, a nakon te dobi u razdobljima kada nije zaposlen, ali najduže do 18. godine života.

(2) Dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu i koristiti se tim pravom nakon navršene 15. godine života ako je u trenutku smrti osiguranika na redovitom školovanju ili započne takvo školovanje nakon smrti osiguranika, te mu to pravo pripada do kraja redovitog školovanja, ali najduže do navršene 26. godine života.

(3) Ako je redovito školovanje prekinuto zbog bolesti, dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu i koristi se tim pravom za vrijeme bolesti do navršene 26. godine života, kao i nakon tih godina, ali najviše onoliko vremena koliko je zbog bolesti izgubljeno za redovito školovanje, ako je ono nastavljeno prije navršenih 26 godina života.

(4) Dijete kod kojega nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti prema članku 43. stavku 4. ovoga Zakona, do dobi iz stavka 1. ovoga članka, ima pravo na obiteljsku mirovinu.

(5) Dijete kod kojega nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti nakon dobi do koje se djeci osigurava pravo na obiteljsku mirovinu iz stavka 1. ovoga članka, a prije smrti osiguranika ili korisnika prava, ima pravo na obiteljsku mirovinu ako ga je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti.

(6) Dijete kod kojega tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti, zadržava pravo na obiteljsku mirovinu.

(7) Iznimno od odredbi stavaka 1. do 6. ovoga članka, pravo na obiteljsku mirovinu nakon smrti roditelja ima i dijete sa statusom osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti utvrđenom prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, neovisno o tome je li ga osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti.

(8) Dijete iz stavka 7. ovoga članka koje prije smrti roditelja stupi u radni odnos ili počne obavljati djelatnost po osnovi koje postoji obveza osiguranja prema ovome Zakonu, nakon smrti roditelja ima pravo na obiteljsku mirovinu.

(9) Djetetu iz stavka 7. ovoga članka koje se zaposli dulje od polovice punog radnog vremena ili počne obavljati djelatnost kao osoba s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti po osnovi koje postoji obveza na mirovinsko osiguranje prema ovome Zakonu, isplata obiteljske mirovine se obustavlja, a ponovno se uspostavlja isplata mirovine nakon prestanka obveznog osiguranja.

(10) Dijete iz stavaka 4. i 5. ovoga članka koje je ostvarilo obiteljsku mirovinu na temelju potpunog gubitka radne sposobnosti prema članku 43. stavku 4. ovoga Zakona ne gubi pravo na obiteljsku mirovinu ako se zaposli ili počne obavljati djelatnost po osnovi koje postoji obveza osiguranja prema ovome Zakonu, ali mu se obustavlja isplata mirovine za vrijeme zaposlenja od 3,5 sata dnevno ili dulje, odnosno obavljanja djelatnosti.

(11) Status djeteta osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnošću iz stavka 7. ovoga članka dokazuje se pravomoćnim rješenjem nadležnog tijela o pravu na osposobljavanje za rad ili rješenjem o pravu na posebne programe odgoja i obrazovanja prema posebnim propisima.

Članak 69.

Roditelj kojega je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti ima pravo na obiteljsku mirovinu:

1. ako je do smrti osiguranika ili korisnika prava navršio 60 godina života ili
2. ako je mlađi od 60 godina života, ali je do smrti osiguranika ili korisnika prava kod njega nastao potpuni gubitak radne sposobnosti.

Članak 70.

(1) Član obitelji ima pravo na obiteljsku mirovinu od dana kada su ispunjeni uvjeti propisani za stjecanje prava na mirovinu ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta, a ako je zahtjev podnesen nakon isteka roka od šest

mjeseci od dana ispunjenja uvjeta, član obitelji ima pravo na obiteljsku mirovinu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, u slučaju smrti korisnika mirovine pravo na obiteljsku mirovinu može se steći najranije od prvoga dana idućeg mjeseca od mjeseca u kojem je korisnik mirovine umro.

(3) Članu obitelji kod kojega zbog nastale promjene više ne postoje uvjeti o kojima ovisi stjecanje i korištenje prava na obiteljsku mirovinu, to pravo prestaje s danom nastanka te promjene, a isplata mirovine obustavlja se od prvoga dana idućeg mjeseca nakon nastale promjene.

(4) Članu obitelji koji je u trenutku podnošenja zahtjeva i ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu zaposlen ili obavlja djelatnost na osnovi koje je osiguran, obiteljska mirovina se isplaćuje od prvoga idućeg dana nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti.

(5) Članu obitelji koji zahtjev za obiteljsku mirovinu podnese nakon prestanka zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje je bio osiguran, obiteljska mirovina koja mu pripada unatrag, prema stavku 1. ovoga članka, ne isplaćuje se za ono razdoblje u kojem je bio zaposlen ili obavljao djelatnost na temelju koje je bio osiguran.

(6) Kada netko od članova obitelji podnese zahtjev za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu poslije drugih članova obitelji koji su već prije ostvarili pravo na mirovinu, određuje se nova obiteljska mirovina i isplaćuje od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva.

Članak 71.

(1) Ako obiteljsku mirovinu koriste dva ili više članova obitelji pa nekom od njih prestane pravo na mirovinu, ostalim članovima koji imaju pravo na obiteljsku mirovinu ponovno se određuje visina mirovine od dana od kojega je nekom od korisnika prestalo pravo na mirovinu, a ponovno određena mirovina isplaćuje se počevši od prvoga dana idućeg mjeseca nakon nastale promjene.

(2) Ako se isplata dijela obiteljske mirovine obustavi, obiteljska se mirovina ponovno ne određuje za razdoblje dok te okolnosti traju.

(3) Kada se bračnom drugu zbog zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti ili korištenja starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine ili invalidske mirovine ne isplaćuje obiteljska mirovina koja mu pripada, ostalim se članovima obiteljska mirovina ponovno određuje kao da bračni drug nema pravo na obiteljsku mirovinu i tako određena mirovina isplaćuje se dok traje obustava isplate dijela mirovine koji pripada bračnom drugu.

(4) Odredba stavka 3. ovoga članka primjenjuje se i u slučaju kada obiteljska mirovina pripada bračnom drugu i razvedenom bračnom drugu, ako se samo jednom od njih obustavlja isplata pripadajućeg dijela mirovina.

Članak 72.

(1) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima samo bračni drug i djeca osiguranika, ili samo roditelji osiguranika ili samo druga djeca bez roditelja, a neki od njih žive odvojeno odnosno u odvojenom kućanstvu, ukupna se svota obiteljske mirovine dijeli na jednake dijelove, te se svakom članu obitelji isplaćuje pripadajući dio mirovine.

(2) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima bračni drug, djeca i roditelji osiguranika, a neki od njih žive odvojeno odnosno u odvojenom kućanstvu, ukupna svota obiteljske mirovine se prethodno podijeli na dio koji pripada bračnom drugu i djeci osiguranika i na dio koji pripada roditeljima osiguranika, a onda se svaki od tih dijelova dijeli na jednake dijelove, te se svakom članu obitelji isplaćuje pripadajući dio mirovine.

(3) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima bračni drug, djeca ili roditelji osiguranika i druga djeca bez roditelja, a neki od njih žive odvojeno odnosno u odvojenom kućanstvu, ukupna svota obiteljske mirovine se prethodno podijeli na dio koji pripada bračnom drugu, djeci ili roditeljima osiguranika i na dio koji pripada drugoj djeci bez roditelja, a onda se svaki od tih dijelova dijeli na jednake dijelove, te se svakom članu obitelji isplaćuje pripadajući dio mirovine.

(4) Obiteljska mirovina se dijeli, prema stavicama 1. do 3. ovoga članka i u slučaju kada se nekome od korisnika privremeno obustavi isplata obiteljske mirovine koja mu pripada, ako se obiteljska mirovina ponovno ne određuje prema članku 70. ovoga Zakona.

(5) Kada pravo na obiteljsku mirovinu ima samo dijete, odnosno samo djeca, nakon smrti obaju roditelja, iznimno od članka 99. ovoga Zakona, djetetu, odnosno djeci određuje se i isplaćuje obiteljska mirovina po svakome od roditelja.

Članak 73.

(1) Stupanjem u brak odnosno postojanjem izvanbračne zajednice pravo na obiteljsku mirovinu gube:

1. bračni drug mlađi od 50 godina života, osim ako to pravo ima zbog potpunog gubitka radne sposobnosti

2. djeca osiguranika, braća, sestre i druga djeca bez roditelja, osim djece koja to pravo imaju zbog potpunog gubitka radne sposobnosti i djece koja se nalaze na redovitom školovanju te djece sa statusom osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti utvrđenom prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom iz članka 68. stavka 7. ovoga Zakona.

(2) Bračnom drugu koji je stupanjem u novi brak ili postojanjem nove izvanbračne zajednice izgubio pravo na obiteljsku mirovinu, a po bračnom odnosno izvanbračnom drugu iz novoga braka ili nove izvanbračne zajednice nije ostvario obiteljsku mirovinu, uspostavlja se pravo na prijašnju obiteljsku mirovinu uz uvjet da u trenutku prestanka novog braka ili nove izvanbračne zajednice ima dijete iz prijašnjeg braka ili izvanbračne zajednice koje se koristi obiteljskom mirovinom i da prema tome djetetu obavlja roditeljske dužnosti.

(3) Pravo na obiteljsku mirovinu koju je dijete ostvarilo po biološkim roditeljima prestaje s danom posvojenja djeteta određenog pravomoćnim rješenjem Hrvatskog zavoda za socijalni rad, kojim je zasnovano posvojenje djeteta, osim ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 74.

Odredbe ovoga Zakona o stjecanju, određivanju, korištenju, ponovnom određivanju i gubitku prava na obiteljsku mirovinu odgovarajuće se primjenjuju na izvanbračnog druga, razvedenog bračnog druga s pravom na uzdržavanje, bivšeg izvanbračnog druga s pravom na uzdržavanje i na osigurane članove obitelji iz članka 26. ovoga Zakona.

ODJELJAK B DIO OBITELJSKE MIROVINE

Članak 75.

(1) Bračni drug koji je korisnik starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine i ispunjava uvjete za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu prema općem ili posebnom propisu može, iznimno od članka 99. ovoga Zakona, koristiti i dio obiteljske mirovine.

(2) Korisniku iz stavka 1. ovoga članka dio obiteljske mirovine uz starosnu, prijevremenu starosnu ili invalidsku mirovinu može se isplaćivati pod sljedećim uvjetima:

1. ako je jedini korisnik obiteljske mirovine

2. ako je navršio 65 godina života i

3. ako mu ukupna svota mirovina iz obveznog mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj ne prelazi iznos od 80 aktualnih vrijednosti mirovine.

(3) Dio obiteljske mirovine određuje se u iznosu od 27 % od pripadajuće svote obiteljske mirovine određene za jednog člana obitelji.

(4) Ako je dio obiteljske mirovine određen prema stavku 3. ovoga članka niži od iznosa tri aktualne vrijednosti mirovine, isplaćivat će se iznos od tri aktualne vrijednosti mirovine, ali ne više od 50 % pripadajuće svote obiteljske mirovine.

(5) Ako zbrojene mirovine iz stavka 2. točke 3. i stavka 3. ovoga članka iznose više od 80 aktualnih vrijednosti mirovine, dio obiteljske mirovine isplaćivat će se u visini razlike do 80 aktualnih vrijednosti mirovine.

(6) Ako je korisniku iz stavka 1. ovoga članka obiteljska mirovina određena u visini najniže, odnosno najviše mirovine, dio obiteljske mirovine iz stavka 3. ovoga članka određuje se od najniže, odnosno najviše mirovine, pod uvjetima i na način propisanim ovim člankom.

(7) Iznimno od odredbe stavka 2. točke 1. ovoga članka, kada je preostalim članovima obitelji umrlog osiguranika obiteljska mirovina priznata zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno opće nesposobnosti za rad, ili djetetu sa statusom osobe s invaliditetom na temelju članka 68. stavka 7. ovoga Zakona, korisnik iz stavka 1. ovoga članka može ostvariti

pravo na dio obiteljske mirovine ako ispunjava uvjete propisane stavkom 2. točkama 2. i 3. ovoga članka i ako nema drugih članova obitelji koji pravo na obiteljsku mirovinu koriste po drugim osnovama.

(8) Na određivanje dijela obiteljske mirovine ostvarene prema stavku 7. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuju odredbe stavaka 3. do 6. ovoga članka.

Članak 76.

(1) Korisnik starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine iz članka 75. ovoga Zakona ima pravo na isplatu dijela obiteljske mirovine od prvog dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag, ali najranije od dana ispunjenja uvjeta za stjecanje toga prava.

(2) Korisniku obiteljske mirovine koji nije ostvario pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, pravo na isplatu dijela obiteljske mirovine odredit će se u skladu sa stavkom 1. ovoga članka nakon stjecanja prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, ali najranije od dana ispunjenja uvjeta.

(3) Iznimno od odredbi ovoga članka, korisniku starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine iz članka 75. stavka 7. ovoga Zakona dio obiteljske mirovine određuje se od prvog dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva, a preostalim članovima obitelji određuje se obiteljska mirovina primjenom mirovinskog faktora iz članka 85. stavka 1. točke 18., odnosno članka 85. stavaka 2. i 3. ovoga Zakona.

Članak 77.

Odredbe članaka 75. i 76. ovoga Zakona na odgovarajući način se primjenjuju na izvanbračnog druga, razvedenog bračnog druga s pravom na uzdržavanje, bivšeg izvanbračnog druga s pravom na uzdržavanje, životnog partnera, bivšeg životnog partnera s pravom na uzdržavanje, neformalnog životnog partnera i bivšeg neformalnog životnog partnera s pravom na uzdržavanje.

POGLAVLJE IV. ODREĐIVANJE MIROVINE

Članak 78.

(1) Svota mirovine računa se tako da se osobni bodovi pomnože s mirovinskim faktorom i aktualnom vrijednošću mirovine iz članka 86. ovoga Zakona.

(2) U svotu mirovine određenu prema stavku 1. ovoga članka uračunava se dodatak na mirovinu određen na način i pod uvjetima prema propisu koji uređuje dodatak na mirovinu.

Članak 79.

(1) Vrijednosni bodovi utvrđuju se na temelju plaća i osnovica osiguranja ostvarenih od 1. siječnja 1970., tako da se plaća, odnosno osnovica osiguranja utvrđena za svaku kalendarsku

godinu podijeli s prosječnom godišnjom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za istu kalendarsku godinu.

(2) Pri utvrđivanju vrijednosnih bodova plaće ili osnovice koje su u brutoiznosu dijele se s prosječnom brutoplaćom, a ako su u netoiznosu s prosječnom netoplaćom.

(3) Za utvrđivanje vrijednosnih bodova za kalendarske godine, počevši od 1. siječnja 2003., u kojima je osiguranik ostvario plaću, odnosno osnovicu veću od najviše godišnje osnovice za obračunavanje doprinosa prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja, uzima se najviša godišnja osnovica za godinu za koju se utvrđuju vrijednosni bodovi razmjerno stažu osiguranja ostvarenom u toj godini.

(4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, za kalendarske godine, počevši od 1. siječnja 2009., za koje je osiguranik uz plaću, odnosno osnovicu ostvario i ostale primitke uz plaću prema kojima se utvrđuje obveza doprinosa, za utvrđivanje vrijednosnih bodova uzima se osnovica prema kojoj su obračunati doprinosi za mirovinsko osiguranje, ali najviše do iznosa najviše godišnje osnovice propisane za tu godinu, bez obzira na ostvoreni staž osiguranja u toj godini.

(5) Za utvrđivanje vrijednosnih bodova za staž osiguranja navršen prema članku 169. stavku 2. ovoga Zakona, uz plaću ostvarenu u odnosnoj kalendarskoj godini, uzima se i osnovica za obračun i plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje razmjerno stažu osiguranja ostvarenom prema toj odredbi, a za utvrđivanje vrijednosnih bodova za staž osiguranja korisnika iz članka 31. stavka 6. ovoga Zakona za razdoblje do punog radnog vremena za te korisnike uzima se osnovica za obračun i plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje razmjerno stažu osiguranja ostvarenom za te korisnike prema toj odredbi.

(6) Vrijednosni bodovi iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se i na temelju drugih dohodaka na koje su plaćeni doprinosi za obvezno mirovinsko osiguranje.

(7) Za razdoblja mirovinskog staža navršenog do 31. prosinca 1969., kao i za razdoblja mirovinskog staža navršenog od 1. siječnja 1970. u kojima nije ostvarena plaća, odnosno osnovica osiguranja ili ne postoje podaci o plaći, odnosno osnovici osiguranja, kao i za razdoblja u kojima su osiguranici dok su imali status prognanika imali pravo na minimalnu plaću, uzimaju se prosječni vrijednosni bodovi.

(8) Za utvrđivanje vrijednosnih bodova hrvatskom državljaninu za razdoblja staža osiguranja navršenog do 8. listopada 1991. prema prijašnjim propisima kojima su bila uređena prava vojnih osiguranika uzimaju se plaće ostvarene u bivšoj JNA u iznosu od 63,22 %.

(9) Prosječni vrijednosni bodovi utvrđuju se tako da se zbroj vrijednosnih bodova iz stavaka 1. i 3. do 7. ovoga članka i članaka 80., 81. i 82. ovoga Zakona podijeli s razdobljem za koje su obračunati.

(10) Osiguraniku kojem se ne mogu utvrditi vrijednosni bodovi ni za jednu kalendarsku godinu od 1. siječnja 1970. zbog toga što osiguranik nakon toga dana nije bio osiguran ili za razdoblja nakon toga dana nema podataka o plaći, odnosno osnovici osiguranja, vrijednosni bodovi će se utvrditi tako da će se za svaku godinu mirovinskog staža uzeti jedan vrijednosni bod.

(11) Plaća ostvarena za godinu u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu ne uzima se za utvrđivanje vrijednosnih bodova, već se za tu godinu uzimaju prosječni vrijednosni bodovi iz stavka 9. ovoga članka razmjerno stažu osiguranja u toj godini.

(12) Kada je ukupni mirovinski staž navršen u godinama, mjesecima i danima, tada se ukupni mirovinski staž računa tako da se za svaki dodatni mjesec navršenoga staža punim godinama dodaje po 0,0834, a za svaki dodatni dan po 0,00274.

Članak 80.

(1) Osiguraniku, odnosno korisniku mirovine koji je pravomoćnom sudskom presudom, sudskom nagodbom ili izvansudskom nagodbom potvrđenom kod javnog bilježnika ostvario pravo na plaću, vrijednosni bodovi utvrđuju se na temelju isplaćenih plaća koje bi pripadale na osnovi zakona, ugovora o radu, kolektivnog ugovora ili pravilnika o radu u odgovarajućem razdoblju, bez kamata po toj osnovi.

(2) Odredba stavka 1. ovoga članka primjenjuje se za razdoblje na koje se odnosi pravomoćna sudska presuda, odnosno sudska ili izvansudska nagodba.

Članak 81.

(1) Za razdoblja staža osiguranja navršenog od 1. siječnja 1970. do 31. prosinca 1998. u kojima su ostvarene naknade plaće prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju, za izračun vrijednosnih bodova uzimaju se osnovice od kojih su određene te naknade plaće, a u slučaju naknade plaće zbog manje plaće na drugom poslu za izračun se uzima ostvarena naknada.

(2) Za razdoblja staža osiguranja od 1. siječnja 1999. u kojima je ostvarena naknada plaće u vezi s pravom na profesionalnu rehabilitaciju, za izračun vrijednosnih bodova uzima se ostvarena naknada plaće.

Članak 82.

(1) Kada je osiguranik tijekom kalendarske godine ostvario naknadu plaće prema kojoj je propisana obveza obračunavanja doprinosa prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja, za izračun vrijednosnih bodova uzima se iznos naknade, odnosno osnovice prema kojoj su obračunati doprinosi.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, kada je osiguranik ostvario naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti odnosno spriječenosti za rad prema propisima o zdravstvenom osiguranju u razdoblju do 31. prosinca 1998., za to razdoblje uzimaju se prosječni vrijednosni bodovi iz razdoblja u kojem je osiguranik ostvario plaću, odnosno osnovicu osiguranja.

Članak 83.

(1) Polazni faktor ovisi o dobi osiguranika na dan stjecanja prava na mirovinu i određuje u kojem se opsegu uzimaju vrijednosni bodovi pri određivanju mirovine.

(2) Vrijednosni bodovi uzimaju se u punom opsegu, odnosno polazni faktor iznosi 1,0 za određivanje:

1. invalidske mirovine
2. privremene invalidske mirovine
3. obiteljske mirovine nakon smrti osiguranika
4. starosne mirovine
5. starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika
6. prijevremene starosne mirovine zbog stečaja poslodavca.

(3) Polazni faktor za određivanje prijevremene starosne mirovine određuje se tako da se polazni faktor iz stavka 2. ovoga članka smanjuje za 0,2 % za svaki mjesec ranijeg odlaska u mirovinu prije navršene dobi osiguranika propisane za stjecanje prava na starosnu mirovinu.

(4) Polazni faktor za određivanje starosne mirovine osiguranika koji prvi put stječe mirovinu nakon navršene starosne dobi propisane za stjecanje prava na starosnu mirovinu prema ovome Zakonu, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 2. ovoga članka povećava za 0,45 % po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu.

(5) Polazni faktor za određivanje starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika koji prvi put stječe mirovinu prema ovom Zakonu nakon navršene 60. godine života i ima 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 2. ovoga članka povećava za 0,15 % po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života propisanih za stjecanje prava na tu mirovinu.

(6) Polazni faktor za određivanje starosne mirovine za osiguranika koji prvi put stječe mirovinu i koji je navršio 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju prije navršene starosne dobi propisane za stjecanje prava na starosnu mirovinu prema ovome Zakonu, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 2. ovoga članka povećava za 0,15 % po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, a nakon navršenih godina života propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu povećava se za 0,45 % po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu.

(7) Za određivanje obiteljske mirovine osiguranika koji je umro nakon navršene starosne dobi propisane za stjecanje prava na starosnu mirovinu prema ovome Zakonu, a nije stekao mirovinu, primjenjuje se polazni faktor iz stavka 4. ovoga članka.

(8) Za određivanje obiteljske mirovine nakon smrti osiguranika koji je umro nakon navršene 60. godine života i ima 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju i nije stekao mirovinu primjenjuju se na odgovarajući način stavci 5. i 6. ovoga članka.

(9) Korisniku prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine i starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika kojima je mirovina određena primjenom polaznog faktora manjeg

od 1,0, Zavod će po službenoj dužnosti odrediti prijevremenu starosnu mirovinu, starosnu mirovinu i starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika bez smanjenja polaznog faktora iz stavka 3. ovoga članka od prvog dana idućeg mjeseca u kojem je korisnik navršio 70 godina života.

(10) Odredba stavka 9. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuje i na korisnika mirovine ostvarene i/ili određene prema posebnom propisu.

Članak 84.

(1) Osobni bodovi za određivanje mirovine računaju se tako da se prosječni vrijednosni bodovi iz članka 79. stavka 9. ovoga Zakona pomnože s ukupnim mirovinskim stažem i polaznim faktorom.

(2) Osnovica za utvrđivanje osobnih bodova za određivanje starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine i privremene invalidske mirovine su vrijednosni bodovi osiguranika, a za određivanje obiteljske mirovine osnovica su vrijednosni bodovi umrlog osiguranika.

(3) Pri određivanju osobnih bodova osiguranika za određivanje invalidske mirovine, ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti uzrokovan ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, uzimaju se vrijednosni bodovi najmanje za 40 godina mirovinskog staža, a ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti uzrokovan bolešću ili ozljedom izvan rada, uzimaju se vrijednosni bodovi najmanje za 21 godinu mirovinskog staža.

(4) Ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti, na osnovi kojeg osiguranik stječe pravo na invalidsku mirovinu, uzrokovan djelomično ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, a djelomično bolešću ili ozljedom izvan rada, invalidska mirovina odredit će se kao jedna mirovina od zbroja osobnih bodova izračunatih razmjerno postotku utjecaja pojedinih uzroka na djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti.

(5) Pri određivanju osobnih bodova umrlog osiguranika, za određivanje obiteljske mirovine uzimaju se vrijednosni bodovi najmanje za 21 godinu mirovinskog staža, a ako je smrt osiguranika uzrokovana ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, pri određivanju osobnih bodova umrlog osiguranika za određivanje obiteljske mirovine, uzimaju se vrijednosni bodovi najmanje za 40 godina mirovinskog staža.

(6) Ako je osiguranik umro kao korisnik invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad, koja mu je isplaćivana za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti prema članku 85. stavku 1. točkama 15., 16. i 17. ovoga Zakona, osobni bodovi umrlog osiguranika odredit će se tako da će se uzeti u obzir i vrijednosni bodovi za staž osiguranja nakon nastanka djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad.

(7) Nakon smrti korisnika mirovine, obiteljska mirovina odredit će se na temelju osobnih bodova korisnika mirovine u trenutku smrti, uz primjenu mirovinskog faktora iz članka 85. stavka 1. točke 18. ovoga Zakona, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Članak 85.

(1) Mirovinski faktor iznosi za:

1. starosnu mirovinu	1,0
2. starosnu mirovinu koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena	1,0
3. starosnu mirovinu korisnika s navršenih 65 godina života koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja duljeg od polovice punog radnog vremena, odnosno za vrijeme obavljanja obrta ili samostalne djelatnosti	0,5
4. starosnu mirovinu stečenu prema posebnom propisu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, prijašnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja ili propisu o posebnim pravima iz mirovinskog osiguranja zaposlenika na poslovima razminiranja i propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca, koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena	1,0
5. starosnu mirovinu stečenu prema posebnom propisu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, prijašnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja ili propisu o posebnim pravima iz mirovinskog osiguranja zaposlenika na poslovima razminiranja i propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca, koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja duljeg od polovice punog radnog vremena	0,5
6. starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika	1,0
7. starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena	1,0
8. starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika korisnika s navršenih 65 godina života koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja duljeg od polovice punog radnog vremena, odnosno za vrijeme obavljanja obrta ili samostalne djelatnosti	0,5
9. prijevremenu starosnu mirovinu	1,0
10. prijevremenu starosnu mirovinu koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena	1,0
11. prijevremenu starosnu mirovinu korisnika s navršenih 65 godina života koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja duljeg od polovice punog radnog vremena, odnosno za vrijeme obavljanja obrta ili samostalne djelatnosti	0,5
12. privremenu invalidsku mirovinu koja se isplaćuje za vrijeme nezaposlenosti	0,9

13. invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti i invalidsku mirovinu prevedenu u starosnu mirovinu	1,1
14. invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti i invalidsku mirovinu prevedenu u starosnu mirovinu koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja na manje od 3,5 sati dnevno	1,1
15. invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme nezaposlenosti i zaposlenja do polovice punog radnog vremena	0,9
16. invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja u trajanju duljem od polovice punog radnog vremena, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, ako je uzrok bolest ili ozljeda izvan rada	0,5
17. invalidsku mirovinu ostvarenu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja u trajanju duljem od polovice punog radnog vremena ili obavljanja samostalne djelatnosti	0,6667
18. obiteljsku mirovinu u slučaju ako mirovina pripada samo udovici, odnosno udovcu i djeci osiguranika, ili samo roditeljima, ili braći, sestrama i drugoj djeci bez roditelja uzetoj na uzdržavanje, i to ako mirovinu koristi:	
a) jedan član obitelji	0,77
b) dva člana obitelji	0,88
c) tri člana obitelji	1,0
d) četiri i više članova obitelji	1,1
19. obiteljsku mirovinu u slučaju ako mirovina pripada samo jednom članu obitelji s navršenih 65 godina života koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja duljeg od polovice punog radnog vremena, odnosno za vrijeme obavljanja obrta ili samostalne djelatnosti	0,385

(2) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima bračni drug, djeca i roditelji osiguranika, mirovinski se faktor određuje tako da se bračnom drugu i djeci odredi prema stavku 1. točki 18. ovoga članka, a roditeljima ostatak do 1,1, a u slučaju da bračnom drugu i djeci s obzirom na njihov broj mirovinski faktor iznosi 1,1, mirovinski faktor za bračnog druga i djecu iznosi 1,0, a za roditelje 0,1.

(3) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima bračni drug, djeca ili roditelji i drugi članovi obitelji, mirovinski se faktor određuje tako da se bračnom drugu, djeci ili roditeljima odredi prema stavku 1. točki 18. ovoga članka, a drugim članovima obitelji ostatak do 1,1.

(4) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima bračni drug i razvedeni bračni drug osiguranika, odnosno korisnika mirovine, oboje se, radi određivanja obiteljske mirovine prema ovome Zakonu, smatraju jednim članom obitelji pa im se mirovinski faktor određuje za jednog člana obitelji.

(5) Mirovinski faktor za obiteljsku mirovinu koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena određuje se sukladno stavku 1. točki 18. odnosno stavcima 2. i 3. ovoga članka.

(6) Odredba stavka 1. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuje na mirovine ostvarene prema posebnim propisima, ako je to za korisnika povoljnije.

Članak 86.

Aktualna vrijednost mirovine je utvrđena svota mirovine za jedan osobni bod i utvrđuje se za svako polugodište tako da se uskladi po stopi iz članka 91. stavka 2. ovoga Zakona.

ODJELJAK A NAJNIŽA MIROVINA

Članak 87.

(1) Osiguraniku koji ostvaruje mirovinu samo prema odredbama ovoga Zakona, a kojem je mirovina određena prema članku 78. ovoga Zakona manja od najniže mirovine, odredit će se najniža mirovina.

(2) Najniža mirovina određuje se za svaku godinu mirovinskog staža u visini 106 % aktualne vrijednosti mirovine na dan određivanja mirovine.

(3) Najniža mirovina korisnika invalidske mirovine, čiji je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, određuje se za 40 godina mirovinskog staža.

(4) Najniža mirovina korisnika invalidske mirovine, čiji je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti djelomično posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, a djelomično posljedica bolesti ili ozljede izvan rada, određuje se od zbroja najnižih mirovina obračunatih u razmjernom dijelu za slučaj djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti uzrokovanog ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, prema stavku 3. ovoga članka, i razmjernom dijelu za slučaj bolesti ili ozljede izvan rada, prema stavku 2. ovoga članka.

(5) Najniža mirovina korisnika obiteljske mirovine nakon smrti osiguranika, čija je smrt posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti određuje se, prema stavku 2. ovoga članka, za 40 godina mirovinskog staža.

(6) Najniža mirovina određuje se uz primjenu polaznog faktora i mirovinskog faktora prema ovome Zakonu.

ODJELJAK B OSNOVNA MIROVINA

Članak 88.

(1) Osiguraniku obvezno osiguranom u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje, koji se svojom izjavom Središnjem registru osiguranika u postupku ostvarivanja prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu opredijelio za ostvarivanje prava na mirovinu iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, mirovina iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti određuje se kao osnovna mirovina.

(2) Osnovna mirovina iz stavka 1. ovoga članka osiguranika koji je ostvario staž osiguranja do početka primjene obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje sastoji se od dva dijela, i to dijela mirovine koji mu pripada za mirovinski staž navršen do tog dana koji se određuje kao da je osiguranik bio osiguran samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti te dijela mirovine koji mu pripada za mirovinski staž od toga dana određenog uz primjenu faktora osnovne mirovine iz članka 90. stavka 1. ovoga Zakona.

(3) Osiguraniku iz stavka 1. ovoga članka koji nije ostvario staž osiguranja do početka primjene obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, osnovna mirovina određuje se uz primjenu faktora osnovne mirovine iz članka 90. stavka 1. ovoga Zakona.

(4) Članu obitelji osiguranika osiguranog u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje čija su sredstva s osobnog računa naslijeđena, obiteljska mirovina iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti određuje se kao osnovna mirovina na način da se dio mirovine koji mu pripada za mirovinski staž ostvaren od početka primjene obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje određuje uz primjenu faktora osnovne mirovine iz članka 90. stavka 1. ovoga Zakona.

(5) U slučaju da korisnik osnovne mirovine čija su kapitalizirana sredstva s osobnog računa doznačena na račun mirovinskog osiguravajućeg društva ne potpiše ugovor o mirovini u roku od 12 mjeseci od dana kada su sredstava doznačena, mirovinsko osiguravajuće društvo prenijet će sredstva u državni proračun, a nakon prijenosa sredstava mirovina će se ponovno odrediti s danom ostvarivanja prava kao da je korisnik bio osiguran samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti.

Članak 89.

(1) Osiguraniku mlađem od 55 godina života ili osiguranom kraće od deset godina u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje kod kojeg je nastao potpuni gubitak radne sposobnosti, invalidska mirovina određuje se kao da je bio osiguran samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti.

(2) Osiguraniku osiguranom u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje mirovina koja se priznaje i/ili određuje prema posebnim propisima, određuje se kao da je bio osiguran samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti.

(3) Članovima obitelji umrlog osiguranika mlađeg od 55 godina života ili osiguranog kraće od deset godina u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje određuje se obiteljska mirovina za ukupni mirovinski staž umrlog osiguranika kao da je osiguranik bio osiguran samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti.

(4) U slučajevima ostvarivanja prava na mirovinu prema stavcima 1., 2. i 3. ovoga članka, Središnji registar osiguranika prenijet će ukupna kapitalizirana sredstva s osobnog računa člana fonda u državni proračun.

(5) Član mirovinskog fonda kod kojega je nastao djelomični gubitak radne sposobnosti, prema ovom Zakonu ili posebnom propisu, odnosno profesionalna nesposobnost za rad s pravom na invalidsku mirovinu prema posebnom propisu ili koji stekne pravo na privremenu invalidsku mirovinu, može ostvariti pravo na mirovinu samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti, a sredstva kapitaliziranih doprinosa ostaju na osobnom računu člana fonda dok član ne ostvari pravo na prijevremenu starosnu, starosnu ili invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti.

(6) Osiguraniku koji pravo na mirovinu ostvaruje prema posebnom propisu kojim se uređuju prava iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba ili mu se mirovina određuje prema tom propisu, a koji u roku do 31. listopada 2015. nije izvršio izbor ostanka u obveznom mirovinskom osiguranju individualne kapitalizirane štednje, ostvaruje pravo na mirovinu kao da je bio osiguran samo u obveznom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti.

Članak 90.

(1) Osobni bodovi za osnovnu mirovinu odnosno dio osnovne mirovine određuju se tako da se osobni bodovi određeni na temelju mirovinskog staža navršenog od početka osiguranja u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje pomnože s faktorom osnovne mirovine određenim za kalendarsku godinu u kojoj osiguranik stječe pravo na mirovinu.

(2) Faktor osnovne mirovine iz stavka 1. ovoga članka određuje se 1. siječnja svake godine u visini prosjeka udjela stope doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti propisane za osiguranike osigurane u oba obvezna mirovinska osiguranja u ukupnoj stopi doprinosa za mirovinsko osiguranje u razdoblju od 1. siječnja 2002. do tekuće godine.

(3) Faktor osnovne mirovine primjenjuje se i na najnižu mirovinu i najvišu mirovinu određenu na temelju mirovinskog staža navršenog od početka osiguranja u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje, a na temelju mirovinskog staža ostvarenog do toga dana, najniža mirovina i najviša mirovina određuju se kao da je osiguranik bio osiguran samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti.

(4) Faktor osnovne mirovine iz stavka 2. ovoga članka odlukom utvrđuje Upravno vijeće Zavoda.

ODJELJAK C USKLADIVANJE MIROVINA

Članak 91.

(1) Zavod po službenoj dužnosti usklađuje mirovine od 1. siječnja i od 1. srpnja svake kalendarske godine prema novoj aktualnoj vrijednosti mirovine utvrđenoj po stopi iz stavka 2. ovoga članka, bez donošenja rješenja.

(2) Stopa usklađivanja aktualne vrijednosti mirovine koja se primjenjuje 1. siječnja i 1. srpnja svake kalendarske godine određuje se tako da se zbroji stopa promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi i stopa promjene prosječne brutoplaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi, i to:

– ako je udio stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa manji ili jednak 50 %, stopa usklađivanja mirovina određuje se tako da se zbroji 15 % stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i 85 % stope promjene prosječne brutoplaće ili

– ako je udio stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa veći od 50 %, stopa usklađivanja mirovina određuje se tako da se zbroji 85 % stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i 15 % stope promjene prosječne brutoplaće.

(3) Za izračun udjela stope promjene potrošačkih cijena u zbroju stopa iz stavka 2. ovoga članka uzimaju se apsolutni brojevi tih stopa.

(4) Aktualna vrijednost mirovine ne usklađuje se ako je stopa usklađivanja iz stavka 2. ovoga članka jednaka nuli ili manja od nule.

(5) Aktualnu vrijednost mirovine odlukom utvrđuje Upravno vijeće Zavoda na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku najkasnije dva mjeseca nakon isteka svakog polugodišta.

ODJELJAK D GODIŠNJI DODATAK

Članak 92.

(1) Korisniku mirovine ostvarene prema općem ili posebnom propisu pripada pravo na isplatu godišnjeg dodatka na mirovinu svake kalendarske godine za koju mu se isplaćivala mirovina.

(2) Visina godišnjeg dodatka na mirovinu određuje se kao umnožak punih godina mirovinskog staža za određivanje mirovine u hrvatskom mirovinskom osiguranju i vrijednosti godišnjeg dodatka utvrđene za jednu godinu mirovinskog staža.

(3) Korisniku iz stavka 1. ovoga članka kojemu svota mirovine nije određena na temelju mirovinskoga staža za određivanje mirovine, godišnji dodatak određuje se na temelju 15 godina mirovinskog staža.

(4) Odluku o vrijednosti godišnjeg dodatka za jednu godinu mirovinskoga staža donosi Vlada Republike Hrvatske najkasnije do 31. listopada svake kalendarske godine.

(5) Zavod godišnji dodatak na mirovinu isplaćuje u prosincu, bez donošenja rješenja.

(6) Korisniku iz stavka 1. ovoga članka, kojemu godišnji dodatak nije isplaćen prema stavku 5. ovoga članka, dodatak će se isplatiti u mjesecu nakon prve redovne isplate mirovine.

ODJELJAK E
UZIMANJE U OBZIR RAZDOBLJA ZAPOSLENJA U MEĐUNARODNOJ
ORGANIZACIJI ODNOSNO U INSTITUCIJI EUROPSKE UNIJE

Članak 93.

(1) Ako je osoba navršila razdoblja osiguranja u hrvatskom obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti i razdoblja zaposlenja u međunarodnoj organizaciji sa sjedištem u državi u kojoj se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili u instituciji Europske unije, odnosno razdoblja trajanja mandata zastupnika u Europskom parlamentu, tada nadležni hrvatski nositelj mirovinskog osiguranja uzima u obzir ta razdoblja zaposlenja kao razdoblja osiguranja ostvarena u drugoj državi članici i određuje hrvatsku mirovinu u skladu s uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.

(2) Razdoblja zaposlenja u međunarodnoj organizaciji odnosno u instituciji Europske unije iz stavka 1. ovoga članka uzimaju se u obzir kao razdoblja osiguranja samo ako je osoba za vrijeme trajanja tog zaposlenja bila obuhvaćena sustavom mirovinskog osiguranja međunarodne organizacije, odnosno institucije Europske unije.

(3) Za utvrđivanje navedenih razdoblja vjerodostojne su potvrde nadležnih tijela tih organizacija odnosno institucija Europske unije kojima se potvrđuju odlučujuće činjenice.

(4) Odredba stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se ako je osoba iskoristila mogućnost prijenosa mirovinskih prava i na osnovu toga ostvarila razdoblja osiguranja u hrvatskom mirovinskom osiguranju.

POGLAVLJE V.
KORIŠTENJE I ISPLATA MIROVINE

Članak 94.

(1) Mirovine i druga primanja iz mirovinskog osiguranja utvrđuju se u mjesečnoj svoti i isplaćuju unatrag.

(2) Za isplatu mirovine i drugih primanja iz mirovinskog osiguranja obvezan je osobni identifikacijski broj (u daljnjem tekstu: OIB) korisnika primanja.

(3) U slučaju smrti korisnika mirovine, dospjela mirovina i druga primanja iz mirovinskog osiguranja pripadaju do zadnjeg dana u mjesecu u kojem je korisnik umro.

(4) Zavod može obustaviti isplatu mirovine i drugih primanja iz mirovinskog osiguranja u okolnostima koje je izazvao korisnik primanja, ako ne dostavi OIB, potvrdu o životu, obavijest o promjeni adrese, ne obnovi punomoć, odnosno ne dostavi bilo koji drugi podatak ili dokument koji Zavod zatraži, a koji Zavod ne može pribaviti službenim putem, ili ako korisnik primanja ne obavi radnju, primjerice ne odazove se na izvanredni kontrolni pregled ili ne izvijesti Zavod o činjenicama važnim za daljnju isplatu mirovine ili drugog primanja.

(5) Rok za dostavu podatka ili isprave koju Zavod zatraži ne može biti kraći od 30 dana.

(6) Isplata obustavljenog primanja iz stavka 1. ovoga članka ponovo će se uspostaviti od prvog dana idućeg mjeseca nakon dostave Zavodu traženog podatka, isprave ili obavijesti, odnosno nakon poduzimanja potrebne radnje važne za daljnju isplatu primanja.

(7) Dospjela primanja iz stavka 4. ovoga članka, koja nisu isplaćena zbog okolnosti koje je izazvao korisnik primanja, mogu se naknadno isplatiti najviše za 12 mjeseci unatrag računajući od dana kada su Zavodu dostavljeni traženi podaci, isprave ili obavijesti.

Članak 95.

(1) Mirovine i druga primanja iz mirovinskog osiguranja isplaćuju se na račun za plaćanje u banci.

(2) Za mirovine i druga primanja iz mirovinskog osiguranja koja su ostvarena i isplaćivana do 31. prosinca 2013. putem pošte na adresu korisnika u Republici Hrvatskoj, osigurava se i dalje isplata putem pošte, a troškovi isplate terete sredstva državnog proračuna.

(3) Isplata mirovina i drugih primanja iz mirovinskog osiguranja u inozemstvo obavlja se primjenom uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, međunarodnog ugovora o socijalnom osiguranju ili primjenom uzajamnosti, odnosno na temelju rješenja Zavoda o odobravanju isplate u državu s kojom nije sklopljen ugovor ili nema uzajamnosti.

Članak 96.

(1) Radi uređivanja međusobnih odnosa u vezi s načinom, uvjetima isplate i povratom mirovina i drugih primanja Zavod zaključuje ugovor s bankama i poštom.

(2) Mirovine i druga primanja koja su isplaćena nakon smrti korisnika primanja, pripadaju državnom proračunu Republike Hrvatske, a na zahtjev Zavoda banka i pošta su obvezne vratiti ih.

(3) Odmah po saznanju činjenice smrti korisnika mirovine ili drugog primanja banka ili pošta obvezna je onemogućiti raspolaganje sredstvima iz stavka 2. ovoga članka.

(4) Iz sredstava uplaćenih nakon smrti korisnika mirovine ili drugog primanja ne mogu se naplaćivati potraživanja banaka i drugih vjerovnika koja imaju od tih osoba kao dužnika.

(5) Ako banka ili pošta ne vrati sredstva isplaćena prema stavku 2. ovoga članka, zato što je njima raspolagala druga osoba, obvezne su na zahtjev Zavoda u roku od osam dana dostaviti podatke o osobi koja je raspolagala tim sredstvima.

(6) Banka ili pošta odgovorna je Zavodu za nastalu štetu ako protivno ugovoru ili ovome Zakonu isplati mirovinu ili druga primanja iz mirovinskog osiguranja.

Članak 97.

(1) Korisnik mirovine kojem se mirovina i druga primanja iz mirovinskog osiguranja isplaćuju putem pošte može ovlastiti opunomoćenika da u njegovo ime prima mirovinu, odnosno naknadu zbog tjelesnog oštećenja.

(2) Punomoć iz stavka 1. ovoga članka koja je dostavljena Zavodu vrijedi jednu godinu.

(3) Kada je korisnik mirovine stavljen pod skrbništvo, kao osoba potpuno lišena poslovne sposobnosti ili djelomično lišena poslovne sposobnosti u pogledu raspolaganja prihodima, Zavod njegovu mirovinu isplaćuje u skladu s odlukom nadležnog zavoda za socijalni rad.

(4) Korisnik mirovine smješten u ustanovu za zbrinjavanje starijih i nemoćnih osoba može ovlastiti Zavod da njegovu mirovinu isplaćuje na račun odnosne ustanove u svrhu pokrića troškova smještaja u toj ustanovi.

Članak 98.

Korisnik prava, opunomoćenik, Hrvatski zavod za socijalni rad, odnosno ustanova za zbrinjavanje starijih i nemoćnih osoba iz članka 97. ovoga Zakona dužni su u roku od 15 dana prijaviti Zavodu svaku promjenu nastalu u osobnim ili u stvarnim okolnostima koja utječe na pravo ili na opseg korištenja toga prava.

Članak 99.

Ako osiguranik, odnosno korisnik mirovine stekne pravo na dvije ili više mirovina prema ovome Zakonu ili nekom drugom zakonu Republike Hrvatske u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti, može koristiti samo jednu mirovinu, prema vlastitom izboru, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

ODJELJAK A OBUSTAVA ISPLATE MIROVINE

Članak 100.

(1) Korisniku mirovine ostvarene prema općem ili posebnom propisu koji se zaposli dulje od polovice punog radnog vremena ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje Zavod po službenoj dužnosti obustavlja isplatu mirovine, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Korisniku invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti odnosno opće nesposobnosti za rad, kao i korisniku kojemu je ta mirovina prevedena u starosnu mirovinu prema ovome Zakonu, ako se zaposli na 3,5 sata dnevno ili dulje ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje, Zavod po službenoj dužnosti obustavlja isplatu mirovine.

(3) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, isplata mirovine se ne obustavlja:

1. korisniku starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, prijevremene starosne mirovine, obiteljske mirovine i dijela obiteljske mirovine koji se nakon navršanih 65 godina života tijekom korištenja mirovine zaposli dulje od polovice punog radnog vremena ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja

2. osiguranicima iz članka 11. stavka 3., članka 12. točaka 1. i 2. i članka 18. stavaka 4. i 5. koji su ostvarili pravo na starosnu mirovinu iz članka 38. ovoga Zakona bez prestanka osiguranja

3. korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti odnosno profesionalne nesposobnosti za rad

4. korisniku starosne mirovine ostvarene prema posebnim propisima o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba prijašnjim propisima o pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika, o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, o pravima djelatnika unutarnjih poslova, o pravima djelatnika na izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privrednih prijestupa i prekršaja ili propisu o posebnim pravima iz mirovinskog osiguranja zaposlenika na poslovima razminiranja ili propisu o pravima profesionalnih vatrogasaca

5. korisniku koji obavlja sezonske poslove u poljoprivredi prema propisu kojim se uređuje tržište rada i drugim propisima kojima je ovo pitanje uređeno na drukčiji način odnosno izričito propisano da se ne obustavlja isplata mirovine

6. korisniku koji ostvaruje drugi dohodak, odnosno obavlja drugu djelatnost.

(4) Odredbe stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuju i na korisnika mirovine koji se zaposli u međunarodnoj organizaciji sa sjedištem u državi u kojoj se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili u instituciji Europske unije odnosno zastupnika u Europskom parlamentu za razdoblje trajanja mandata u smislu članka 93. ovoga Zakona.

(5) Odredbe stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuju na korisnika najniže i najviše mirovine.

(6) Odredbe stavka 2. i stavka 3. točaka od 1. do 3., 5. i 6. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuje i na korisnika mirovine ostvarene prema posebnom propisu, ako je to za korisnika povoljnije.

ODJELJAK B PONOVO ODREĐIVANJE MIROVINE

Članak 101.

(1) Korisnik prijevremene starosne mirovine koji je nakon stjecanja prava na mirovinu navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja može nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti po osnovi koje je obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje ostvariti pravo na novu prijevremenu starosnu mirovinu, starosnu mirovinu, odnosno starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ako su ispunjeni uvjeti godina života i mirovinskog staža za novu prijevremenu starosnu mirovinu, starosnu mirovinu ili starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika prema ovome Zakonu.

(2) Polazni faktor za određivanje mirovine iz stavka 1. ovoga članka povećava se za isti postotak prema kojem je prijevremena starosna mirovina bila smanjena po mjesecu za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata ranije ostvarene mirovine zbog zaposlenja ili

obavljanja djelatnosti, i tako povećani polazni faktor može iznositi najviše do 1,0, a ako za vrijeme zaposlenja ili obavljanja djelatnosti nije bila obustavljena isplata mirovine, polazni faktor određuje se u visini polaznog faktora prema kojemu je bila određena prijašnja mirovina.

(3) Korisniku starosne mirovine može se nakon prestanka zaposlenja odnosno obavljanja djelatnosti po osnovi koje je obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje odrediti nova mirovina ako je navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja nakon stjecanja prava na starosnu mirovinu i ispunjava uvjete godina života i mirovinskog staža za starosnu mirovinu prema ovome Zakonu.

(4) Polazni faktor za određivanje mirovine iz stavka 3. ovoga članka korisniku kojemu je starosna mirovina bila obustavljena za vrijeme zaposlenja ili obavljanja djelatnosti određuje se tako da se polazni faktor na temelju kojega je bila određena prijašnja starosna mirovina poveća za 0,25 % za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata mirovine, a ako korisniku nije bila obustavljena isplata mirovine, polazni faktor određuje se u visini polaznog faktora na temelju kojeg je bila određena prijašnja starosna mirovina.

(5) Korisnik starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika koji je nakon stjecanja prava na mirovinu navršio jednu godinu staža osiguranja, može nakon prestanka zaposlenja odnosno obavljanja djelatnosti ostvariti pravo na novu starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, odnosno starosnu mirovinu ako ispunjava uvjete godina života za starosnu mirovinu prema ovome Zakonu.

(6) Polazni faktor za određivanje mirovine iz stavka 5. ovoga članka korisniku kojemu je starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika bila obustavljena za vrijeme zaposlenja ili obavljanja djelatnosti povećava se za 0,15 % za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata mirovine, a ako je korisnik starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika navršio uvjet godina života za starosnu mirovinu iz članaka 38. i 170. ovoga Zakona polazni faktor povećava se za 0,25 % po mjesecu za svaki mjesec nakon navršene dobi za starosnu mirovinu za koji je bila obustavljena isplata mirovine.

(7) Ako korisniku starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika nije za vrijeme zaposlenja bila obustavljena isplata mirovine, polazni faktor za određivanje nove mirovine određuje se u visini polaznog faktora prema kojemu je bila određena prijašnja mirovina.

(8) Korisniku prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine ili starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika koji je ostvario najmanje jednu godinu staža osiguranja po osnovi drugog dohotka za koji su u cijelosti uplaćeni doprinosi ili jednu godinu staža osiguranja po osnovi drugog dohotka i zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti nakon stjecanja prava na mirovinu, može ostvariti pravo na novu mirovinu ako su ispunjeni uvjeti godina života i mirovinskog staža propisani ovim Zakonom, a polazni faktor određuje se u visini polaznog faktora na temelju kojega je bila određena prijašnja mirovina.

(9) Korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti odnosno profesionalne nesposobnosti za rad koji ostvari najmanje jednu godinu staža osiguranja po osnovi nastavka rada na drugom poslu prema preostaloj, odnosno smanjenoj radnoj sposobnosti ili naknadnog stupanja u osiguranje i/ili ostvari staž osiguranja po osnovi drugog dohotka za koji su cijelosti uplaćeni doprinosi, može se priznati pravo na starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu mirovinu ili starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, ako su ispunjeni uvjeti za stjecanje toga prava prema ovome Zakonu.

(10) Nova mirovina iz stavaka 1., 3., 5., 8. i 9. ovoga članka odredit će se prema članku 78. ovoga Zakona, prema ukupno navršenom mirovinskom stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima prije i poslije ostvarivanja prava na prijašnju mirovinu.

(11) Ako je korisnik mirovine iz stavaka 8. i 9. ovoga članka jednu godinu staža osiguranja ostvario isključivo zbrajanjem staža osiguranja djelomično ostvarenog po osnovi zaposlenja odnosno obavljanja djelatnosti, a djelomično po osnovi drugog dohotka, nova mirovina može se ostvariti po isteku kalendarske godine u kojoj su uplaćeni doprinosi po osnovi drugog dohotka, odnosno najranije od 1. siječnja sljedeće godine.

(12) Odredbe ovog članka odgovarajuće se primjenjuju i na korisnika mirovine ostvarene prema posebnim propisima koji je nakon stjecanja prava na mirovinu po osnovi novoga zaposlenja nakon umirovljenja navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja, ako ispunjava uvjete godina života i mirovinskoga staža za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu ili starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika prema ovome Zakonu, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 102.

(1) Korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti odnosno profesionalne nesposobnosti za rad, koji je nakon stjecanja prava na tu mirovinu stekao svojstvo osiguranika, neovisno o trajanju staža osiguranja po toj osnovi ili nije imao svojstvo osiguranika nakon stjecanja prava na tu mirovinu, može se priznati pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ako su ispunjeni uvjeti za stjecanje te mirovine iz članka 55. ovoga Zakona.

(2) Nova mirovina iz stavka 1. ovoga članka odredit će se na temelju ukupnog mirovinskog staža i ostvarenih vrijednosnih bodova do dana stjecanja prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti.

(3) Korisniku invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno opće nesposobnosti za rad, ne može se ponovno odrediti invalidska mirovina na temelju staža osiguranja po osnovi zaposlenja ili naknadnog stupanja u osiguranje navršenog nakon umirovljenja.

DIO PETI MATIČNA EVIDENCIJA

Članak 103.

(1) Zavod obvezno vodi i evidentira u matičnu evidenciju podatke o osiguranicima, radim mjestima i zanimanjima navedenima u propisu koji uređuje staž osiguranja s povećanim trajanjem, korisnicima prava iz mirovinskog osiguranja te obveznicima doprinosa na način i u skladu s odredbama ovoga Zakona i općeg akta Zavoda.

(2) Podaci sadržani u matičnoj evidenciji koriste se za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja, provedbu tog osiguranja i za druge potrebe određene zakonom i općim aktom Zavoda.

(3) Matična evidencija Zavoda je registar podataka iz stavka 1. ovoga članka, osim obveznika doprinosa.

(4) Zavod utvrđuje metodološka načela i kodeks šifara za vođenje matične evidencije.

(5) Evidenciju o vremenu koje su osiguranici proveli na određenim poslovima u ministarstvu nadležnom za poslove obrane, ministarstvu nadležnom za unutarnje poslove i ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa vode ta tijela.

(6) Podaci iz stavka 1. ovoga članka evidentiraju se u matičnoj evidenciji na način i u postupku koji utvrđuje Zavod pravilnikom.

Članak 104.

(1) Zavod je obvezan utvrditi točnost i potpunost podataka koji se unose u matičnu evidenciju i koji služe za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja.

(2) Zavod osigurava tajnost podataka unesenih u matičnu evidenciju na način propisan zakonom i općim aktom Zavoda.

(3) Zavod će putem državne informacijske infrastrukture tijelima javnog sektora osigurati dostupnost prikupljenih autentičnih podataka iz članka 103. stavka 1. ovoga Zakona, osim obveznika doprinosa, a koji su im potrebni za obavljanje poslova iz njihova djelokruga u skladu s posebnim propisima.

Članak 105.

(1) Zavod je dužan osiguraniku, na njegov zahtjev, izdati potvrdu o podacima unesenim u matičnu evidenciju.

(2) Osiguranik koji smatra da podaci iz potvrde nisu točni i potpuni ima pravo zahtijevati u roku od 15 dana od dana primitka potvrde da mu Zavod pribavi nedostajuće podatke, odnosno ispravi netočne podatke te izda novu potvrdu.

Članak 106.

(1) Obveznici doprinosa dužni su Zavodu dostavljati podatke propisane ovim Zakonom i općim aktom Zavoda na propisanim prijavama.

(2) Središnji registar osiguranika, Porezna uprava i druge nadležne institucije dužne su Zavodu dostavljati podatke propisane posebnim propisima.

(3) Obveznici doprinosa dužni su omogućiti Zavodu provjeru dostavljenih podataka.

(4) Za točnost podataka dostavljenih i preuzetih u Zavodu iz stavka 1. ovoga članka i točnost podataka dostavljenih tijelima iz stavka 2. ovoga članka odgovaraju obveznici doprinosa.

Članak 107.

(1) U postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja, postupku kontrole podataka o kojima ovise prava iz mirovinskog osiguranja i postupku prikupljanja nedostajućih podataka o stažu osiguranja i osnovici obveznik doprinosa dužan je na zahtjev Zavoda, u roku od 15 dana od dana zaprimanja zahtjeva, dostaviti podatke o stažu osiguranja i osnovici na propisanoj prijavi.

(2) U postupku kontrole podataka o kojima ovise prava iz mirovinskog osiguranja obveznik doprinosa dužan je na zahtjev Zavoda, u roku od 15 dana od dana zaprimanja zahtjeva, dostaviti i dokumentaciju koju je obvezan voditi u skladu s posebnim propisima i pravilnikom iz stavka 3. ovoga članka.

(3) Zavod će pravilnikom propisati postupak i način kontrole te dokumentaciju potrebnu za postupak kontrole.

Članak 108.

Za vođenje matične evidencije mjesno je nadležna područna ustrojstvena jedinica Zavoda, i to:

1. za osiguranike zaposlene kod poslodavca – prema sjedištu poslodavca, odnosno prema sjedištu njegove podružnice
2. za osiguranike samostalnih djelatnosti, osiguranike obrtnike upisane u odgovarajući registar – prema mjestu registracije, odnosno obavljanja djelatnosti
3. za osiguranike zaposlene u inozemstvu – prema prebivalištu osiguranika, odnosno prema prebivalištu koje je osiguranik imao prije odlaska u inozemstvo
4. za nezaposlene – prema sjedištu nadležne službe zapošljavanja
5. za poljoprivrednike – prema prebivalištu osiguranika
6. za članove posade broda u međunarodnoj plovidbi i brodarce – prema sjedištu poslodavca, odnosno njegove podružnice, a za članove posade broda čiji je poslodavac strana osoba – prema mjestu prebivališta
7. za osiguranike u produženom osiguranju – prema prebivalištu osiguranika
8. za osiguranike članove uprave trgovačkih društava, izvršne direktore, likvidatore i upravitelje zadruga – prema sjedištu trgovačkog društva, odnosno sjedištu zadruge
9. za sezonske radnike u poljoprivredi – prema sjedištu poslodavca, odnosno sjedištu njegove podružnice, prema prebivalištu poslodavca ili prebivalištu sezonskog radnika u poljoprivredi

10. za korisnike prava – ustrojstvena jedinica Zavoda u kojoj je osiguranik ostvario pravo iz mirovinskog osiguranja, odnosno ustrojstvena jedinica Zavoda koja obavlja isplatu mirovinskog primanja

11. za radnika zaposlenog kod stranog poslodavca koji rad obavlja u Republici Hrvatskoj – prema adresi prebivališta.

Članak 109.

(1) Podatke za vođenje matične evidencije obveznici dostavljaju u sljedećim rokovima:

1. podatke o početku poslovanja, prestanku poslovanja i promjenama u poslovanju obveznika doprinosa – u roku od 24 sata od početka ili prestanka poslovanja, za samostalne obveznike doprinosa najkasnije na 30. dan od dana nastanka obveze na osiguranje, u roku od 24 sata od nastale promjene u poslovanju obveznika doprinosa

2. podatke o početku osiguranja, za osiguranike iz članka 11. stavka 1. ovoga Zakona – najranije osam dana prije početka rada, a najkasnije prije početka rada

3. podatke o prestanku osiguranja, za osiguranike iz članka 11. stavka 1. ovoga Zakona – u roku od 24 sata od prestanka rada, odnosno prestanka radnog odnosa

4. podatke o početku i prestanku osiguranja samostalni obveznici doprinosa – najkasnije na 30. dan od dana nastanka obveze na osiguranje

5. podatak o promjeni tijekom osiguranja – u roku od 24 sata od nastale promjene

6. podatke o invalidima rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju – na dan kada je rješenje o priznanju prava, odnosno prestanku tog prava postalo izvršno.

(2) Ako osiguranik ne započne raditi na dan početka osiguranja, obveznik je to dužan dojaviti Zavodu najkasnije toga dana.

(3) Za osiguranike iz članka 11. stavka 1. točaka 1. do 4. ovoga Zakona obveznik može uspostaviti Zavodu podatak o prestanku osiguranja s datumom koji prethodi datumu priznanja svojstva osiguranika kod sljedećeg obveznika te se tada smatra da je podatak o prestanku osiguranja podnesen u roku iz stavka 1. točke 3. ovoga članka.

(4) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, kada se sjedište poslodavca nalazi u drugoj državi članici Europske unije, rok za radnje određene stavkom 1. ovoga članka je 60 dana.

Članak 110.

Prijave s podacima koje se unose u matičnu evidenciju na informatički medij radi čuvanja i pohranjivanja i ovjerene preslike prijava snimljene na informatičkom mediju koji osigurava istovjetnost reprodukcije s izvornom prijavom, javne su isprave.

Članak 111.

(1) Dokumentacija koja služi za ustanovljavanje i vođenje matične evidencije čuva se najmanje 40 godina, računajući od dana stjecanja prava utvrđenih na osnovi te dokumentacije, ali ne manje od deset godina od dana smrti korisnika prava, odnosno prestanka ili gubitka tih prava.

(2) Podaci za osobe o kojima se vode podaci u matičnoj evidenciji, a koje nisu stekle pravo iz mirovinskog osiguranja, čuvaju se najmanje 40 godina, računajući od posljednjeg unosa podataka u matičnu evidenciju.

(3) Dokumentacijom iz stavaka 1. i 2. ovoga članka smatraju se i podaci pohranjeni na informatičkim medijima u Zavodu.

(4) Nakon isteka rokova iz članaka 1. i 2. ovoga članka stručno povjerenstvo Zavoda odabire i izlučuje registraturnu građu u skladu s propisima o zaštiti arhivske i registraturne građe.

DIO ŠESTI POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA MIROVINSKO OSIGURANJE I IZ MIROVINSKOG OSIGURANJA

Članak 112.

(1) Prava iz mirovinskog osiguranja ostvaruju se u Zavodu prema ovome Zakonu.

(2) Područna ustrojstvena jedinica Zavoda rješava o pravima iz mirovinskog osiguranja u prvome stupnju.

(3) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda rješava o pravima iz mirovinskog osiguranja u drugom stupnju.

Članak 113.

(1) Pravo na mirovinsko osiguranje utvrđuje se priznanjem svojstva osiguranika.

(2) Ako Zavod na temelju prijave na osiguranje ne prizna svojstvo osiguranika ili to svojstvo prizna po drugoj osnovi, donosi o tome rješenje.

(3) Svojstvo osiguranika utvrđuje Zavod na osnovi prijave osiguranja koju podnosi obveznik doprinosa, odnosno osiguranik kada je sam obveznik plaćanja doprinosa.

(4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, prijavu na osiguranje prema članku 18. stavku 1. ovoga Zakona podnosi roditelj koji obavlja roditeljske dužnosti, a prema članku 18. stavcima 4. i 5. ovoga Zakona Hrvatski zavod za socijalni rad.

(5) Za osobe koje nemaju svojstvo osiguranika, a osigurane su u određenim okolnostima prema člancima 23. i 24. ovoga Zakona, pravo na osiguranje utvrđuje se kad nastane osigurani slučaj koji daje pravo iz mirovinskog osiguranja.

(6) Svojstvo osiguranika, mirovinski staž, plaće, osnovice osiguranja, naknade plaće i drugo utvrđuju se na osnovi isprava izdanih u skladu sa zakonom, odnosno potvrdama izdanim na temelju propisanih evidencija.

Članak 114.

(1) Osobe iz članka 21. ovoga Zakona stječu svojstvo osiguranika u godini u kojoj je ostvaren drugi dohodak, nakon što je u cijelosti uplaćen doprinos za mirovinsko osiguranje.

(2) Svojstvo osiguranika i staž osiguranja iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se na način propisan člancima 34. i 35. ovoga Zakona, na temelju podataka o osnovicama prema kojima su obračunati i uplaćeni doprinosi, a koje Zavodu dostavlja Središnji registar osiguranika i Porezna uprava.

Članak 115.

(1) Osoba za koju obveznik doprinosa ne podnese prijavu odnosno odjavu osiguranja može zahtijevati da Zavod donese rješenje o priznanju odnosno prestanku svojstva osiguranika.

(2) Ako osiguranik iz članaka 12., 14., 16. i 17. ovoga Zakona u roku od 30 dana od dana nastanka obveze na osiguranje ne podnese prijavu na osiguranje, Zavod će po službenoj dužnosti donijeti rješenje o priznanju svojstva osiguranika.

(3) Ako Zavod u roku od 12 mjeseci od dana nastanka obveze na osiguranje ne donese rješenje iz stavka 2. ovoga članka, svojstvo osiguranika priznaje se s datumom donošenja rješenja Zavoda.

Članak 116.

(1) Osiguraniku prestaje svojstvo osiguranika prestankom okolnosti na temelju kojih je stekao svojstvo osiguranika, a osiguraniku iz članaka 14., 15. i 17. ovoga Zakona i u slučaju stjecanja prava na mirovinu.

(2) Priznanje svojstva osiguranika iz članka 109. stavka 3. ovoga Zakona može biti razlog za prestanak svojstva osiguranika kod prethodnog poslodavca.

(3) Osiguranicima – samostalnim obveznicima doprinosa obvezno osiguranim na mirovinsko osiguranje, koji su upisani u odgovarajući registar/upisnik, može na osobni zahtjev prestati svojstvo osiguranika ako im nadležno tijelo za vođenje tog registra/upisnika odobri privremenu obustavu ili mirovanje obavljanja djelatnosti.

(4) Osiguranicima iz stavka 3. ovoga članka svojstvo osiguranika prestaje za vrijeme odobrene privremene obustave ili mirovanja obavljanja djelatnosti, a njihovim istekom obvezni su na mirovinsko osiguranje ako su i nadalje upisani u odgovarajući registar/upisnik.

(5) Osiguranici iz stavka 3. ovoga članka prijavu o prestanku osiguranja podnose Zavodu u roku od 24 sata od izvršnosti rješenja kojim je nadležno tijelo odobrilo privremenu obustavu ili mirovanje obavljanja djelatnosti.

Članak 117.

(1) Postupak za ostvarivanje prava vodi Zavod na zahtjev osigurane osobe, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Mirovinski staž, plaća, osnovice te druge činjenice koje utječu na stjecanje i utvrđivanje prava, uzimaju se pri ostvarivanju prava na mirovinu na osnovi podataka utvrđenih u matičnoj evidenciji.

(3) Za utvrđivanje činjenica iz stavka 2. ovoga članka ne mogu se kao jedino dokazno sredstvo koristiti izjave svjedoka.

Članak 118.

(1) Postupak za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja pokreće se na zahtjev osiguranika, odnosno osigurane osobe, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Za vrijeme zaposlenja ili drugog svojstva koje je osnova osiguranja prema ovome Zakonu, postupak za ostvarivanje prava na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ili djelomičnog, odnosno potpunog gubitka radne sposobnosti može se pokrenuti i na prijedlog izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite (u daljnjem tekstu: doktor medicine) ili samog osiguranika, po završetku liječenja, odnosno po završenoj zdravstvenoj rehabilitaciji.

(3) Odredbe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se i u slučaju kada se prava iz mirovinskog osiguranja ponovno određuju zbog nastalih promjena u stanju preostale radne sposobnosti.

(4) Tijekom postupka za ostvarivanje prava na starosnu, prijevremenu starosnu mirovinu ili starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, ako osiguranik nastavlja raditi do polovice punog radnog vremena, poslodavac je dužan dostaviti prijavu o promjeni nastaloj tijekom osiguranja.

Članak 119.

(1) Zahtjev za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja primjenom uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju smatra se urednim kada Zavod od nadležnog inozemnog nositelja osiguranja zaprimi kompletirane podatke potrebne za ostvarivanje prava.

(2) Kada se osoba koja je pokrenula postupak ili vodi upravni spor radi ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja nalazi u inozemstvu, ta osoba nije obvezna odrediti opunomoćenika za primanje pismena s prebivalištem u Republici Hrvatskoj.

Članak 120.

(1) Kada doktor medicine koji je liječio osiguranika smatra da je liječenje i medicinska rehabilitacija završena i da je nastalo smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ili djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnost, dužan je prethodno pripremiti

cjelokupnu medicinsku dokumentaciju i zajedno sa svojim nalazom i mišljenjem dostaviti je Zavodu.

(2) Vještačenje u prvom stupnju u postupku utvrđivanja smanjenja radne sposobnosti, odnosno preostale radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja osiguranika te potpunog gubitka radne sposobnosti člana obitelji, obavlja na temelju medicinske dokumentacije iz stavka 1. ovoga članka Zavod za vještačenje o čemu donosi nalaz i mišljenje.

(3) Na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje u prvom stupnju, nakon provedene propisane revizije Zavod donosi rješenje kojim odlučuje o pravu na temelju činjenice o postojanju ili nepostojanju smanjenja radne sposobnosti i preostale radne sposobnosti, djelomičnog i potpunog gubitka radne sposobnosti, te drugim činjenicama o kojima ovisi pravo prema ovome Zakonu.

(4) Kada osiguranik žalbom pobija rješenje iz stavka 3. ovoga članka, koje je doneseno na osnovi nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, Zavod donosi rješenje na temelju nalaza i mišljenja središnjeg ureda Zavoda za vještačenje donesenog u povodu žalbe.

(5) Nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje iz stavka 4. ovoga članka kojim je utvrđena činjenica iz stavka 2. ovoga članka, prije donošenja rješenja o pravu podliježe obveznoj reviziji.

(6) Prije donošenja nalaza i mišljenja Zavod za vještačenje može zatražiti od doktora medicine provođenje odgovarajuće dodatne medicinske obrade, a i provjeru medicinske dokumentacije priložene uz zahtjev.

(7) Ministarstvo nadležno za mirovinski sustav provodi provjeru medicinske dokumentacije i u slučaju pravomoćnom presudom utvrđenog postojanja kaznenog djela učinjenog pri vještačenju ili obavljanju revizije nalaza i mišljenja o smanjenju ili potpunom gubitku radne sposobnosti na temelju koje je ostvareno pravo prema ovome Zakonu, kao i u slučaju ako je nastupila zastara kaznenog progona, ako je počinitelj umro ili je nepoznat, a ta okolnost je ustanovljena putem Državnog odvjetništva ili drugog nadležnog tijela kaznenog progona.

(8) Rješenje na temelju nalaza i mišljenja o činjenici postojanja ili nepostojanja smanjenja radne sposobnosti i preostale radne sposobnosti te djelomičnog i potpunog gubitka radne sposobnosti, tjelesnog oštećenja, kao i potpunog gubitka radne sposobnosti člana obitelji osiguranika, Zavod donosi najkasnije u roku od šest mjeseci računajući od dana podnošenja prijedloga doktora medicine iz članka 118. stavka 2. ovoga Zakona, odnosno zahtjeva osiguranika.

Članak 121.

(1) U postupku nadzora i kontrole iz članka 134. ovoga Zakona ministarstvo nadležno za mirovinski sustav može obaviti izvanredni kontrolni pregled po službenoj dužnosti za prava utvrđena na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, tjelesnog oštećenja ili potpunog gubitka radne sposobnosti člana obitelji osiguranika i o tome donosi nalaz i mišljenje.

(2) Na izvanrednom kontrolnom pregledu iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se je li nalaz i mišljenje na kojemu se temelji pravomoćno rješenje o pravu, zakonito donesen i pravilan, na temelju propisa koji su važili u trenutku kada je pravo ostvareno.

(3) Na temelju nalaza i mišljenja iz stavka 1. ovoga članka područna ustrojstvena jedinica Zavoda donosi rješenje.

(4) Kada se u postupku nadzora i kontrole iz stavka 1. ovoga članka u ministarstvu nadležnom za mirovinski sustav obavlja izvanredni kontrolni pregled po službenoj dužnosti, za prava utvrđena na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, tjelesnog oštećenja ili potpunog gubitka radne sposobnosti člana obitelji osiguranika, nalaz i mišljenje donosi vještak – revizor, odnosno vijeće vještaka – revizora, a na osnovi toga rješenje donosi područna ustrojstvena jedinica Zavoda koja je donijela pravomoćno rješenje, kojim je meritorno odlučeno o pravu na mirovinu, odnosno naknadu zbog tjelesnog oštećenja koje je bilo predmet provjere.

(5) Ako je na rješenje Zavoda iz stavka 4. ovoga članka podnesena žalba, nalaz i mišljenje u povodu žalbe donosi vijeće vještaka – revizora, a rješenje na osnovi toga nalaza i mišljenja donosi Zavod.

(6) Vijeće vještaka – revizora u povodu žalbe razmatra razloge i nove činjenice istaknute u žalbi, utvrđuje postoje li razlozi za promjenu nalaza i mišljenja vještaka – revizora, odnosno vijeća vještaka – revizora, je li potrebna dopuna medicinske obrade i pregled ili neposredni pregled osiguranika te na osnovi tako provedenog postupka vijeće vještaka – revizora donosi nalaz i mišljenje.

(7) Ako se korisnik prava zbog neopravdanog razloga ne odazove na kontrolni pregled iz stavka 1. ovoga članka, Zavod obustavlja isplatu mirovine, odnosno novčanog primanja iz mirovinskog osiguranja s prvim danom idućeg mjeseca nakon donošenja rješenja o obustavi isplate.

(8) Obavijest i dokaz da se korisnik nije odazvao na uredno uručen poziv ministarstva nadležnog za mirovinski sustav na izvanredni kontrolni pregled, ministarstvo nadležno za mirovinski sustav dužno je dostaviti Zavodu.

(9) Jedan primjerak nalaza i mišljenja iz stavka 1. ovoga članka kojim je kao nezakonit izmijenjen nalaz i mišljenje na temelju kojega je pravo ostvareno, nadležna područna ustrojstvena jedinica Zavoda obvezno dostavlja Zavodu za vještačenje radi odgovarajuće evidencije.

Članak 122.

(1) Kada se rješava o pravu osiguranika, odnosno osigurane osobe, kao dan nastanka smanjene radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog gubitka radne sposobnosti ili potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno tjelesnog oštećenja uzima se dan kada je na temelju uvida u medicinsku dokumentaciju ili neposrednog pregleda Zavoda za vještačenje dano mišljenje u smislu članka 120. stavaka 2. i 4. ovoga Zakona.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka može se utvrditi raniji datum nastanka smanjene radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne

sposobnosti, odnosno tjelesnog oštećenja na temelju medicinske dokumentacije iz prethodnog razdoblja.

(3) Kada se rješava o pravu člana obitelji osiguranika na temelju potpunog gubitka radne sposobnosti, pri utvrđivanju dana nastanka potpunog gubitka radne sposobnosti ili statusa djeteta s invaliditetom s preostalom radnom sposobnošću uzima se u obzir dan od kojega pripada pravo na obiteljsku mirovinu.

Članak 123.

(1) Nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje o utvrđenoj smanjenoj radnoj sposobnosti, djelomičnom ili potpunom gubitku radne sposobnosti na temelju koje se stječe pravo prema ovome Zakonu, prije donošenja rješenja o pravu osiguranika, odnosno osigurane osobe, obvezno podliježu reviziji.

(2) Revizija nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje iz stavka 1. ovoga članka obavlja se u ministarstvu nadležnom za mirovinski sustav.

(3) Pri obavljanju revizije može se zahtijevati dodatna medicinska obrada u nezavisnom dijagnostičkom centru, kao i obaviti pregled osiguranika.

(4) Kada se u postupku revizije iz stavka 2. ovoga članka utvrdi da nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje iz stavka 1. ovoga članka treba mijenjati, Zavod za vještačenje dužan je donijeti novi nalaz i mišljenje držeći se mišljenja danog u postupku revizije.

(5) Nalaz i mišljenje doneseno na izvanrednom kontrolnom pregledu u postupku nadzora i kontrole iz članka 121. ovoga Zakona u vezi s člankom 134. stavkom 2. ovoga Zakona, neovisno o donesenoj ocjeni podliježe reviziji koja se obavlja u ministarstvu nadležnom za mirovinski sustav, u roku iz stavka 7. ovoga članka.

(6) Reviziju ne mogu obavljati vještaci, odnosno vijeće vještaka – revizora koji su donijeli taj nalaz i mišljenje.

(7) Revizija nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje iz stavka 1. ovoga članka mora biti obavljena u roku od deset dana od dana zaprimanja nalaza i mišljenja, a iznimno u roku od 20 dana, računajući od istoga dana, ako je prije davanja mišljenja iz stavka 1. ovoga članka potreban pregled osiguranika te dodatna medicinska obrada.

(8) Revizija nalaza i mišljenja donesenog na izvanrednom kontrolnom pregledu iz stavka 5. ovoga članka mora biti obavljena najkasnije 60 dana prije isteka roka za donošenje rješenja u postupku nadzora i kontrole iz članka 134. stavka 3. ovoga Zakona.

(9) Ministar nadležan za mirovinski sustav donosi pravilnik o reviziji i nadzoru medicinskog vještačenja u mirovinskom osiguranju.

Članak 124.

(1) Zavod u izvršavanju rješenja o priznatom pravu na profesionalnu rehabilitaciju donosi rješenje o upućivanju na profesionalnu rehabilitaciju.

(2) U izreci rješenja iz stavka 1. ovoga članka određuju se poslovi za koje se korisnik prava može profesionalnom rehabilitacijom osposobiti, trajanje profesionalne rehabilitacije i poslodavac, odnosno ustanova u kojoj će se profesionalna rehabilitacija provoditi.

Članak 125.

(1) Kada je u postupku za priznanje prava iz mirovinskog osiguranja utvrđeno da su ispunjeni uvjeti za mirovinu, a pripadajuća svota mirovine ne može se odmah odrediti, Zavod će obvezno donijeti rješenje o priznanju prava na mirovinu i isplati predujma mirovine.

(2) Nakon prikupljenih svih podataka potrebnih za određivanje svote mirovine, po službenoj dužnosti, Zavod donosi rješenje kojim će se odrediti pripadajuća svota mirovine.

Članak 126.

(1) Rješenje o priznanju prava iz mirovinskog osiguranja izvršava se od dana rješavanja zahtjeva, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Rješenje kojim je priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju izvršava se upućivanjem na profesionalnu rehabilitaciju kada postane izvršno prema zakonu kojim se uređuje opći upravni postupak.

(3) Rješenje o pravima iz mirovinskog osiguranja izvršava Zavod.

Članak 127.

(1) Protiv rješenja o pravima i obvezama na mirovinsko osiguranje i iz mirovinskog osiguranja u prvom stupnju može se izjaviti žalba.

(2) Žalba ne odgađa izvršenje rješenja, osim u slučajevima u kojima je to ovim Zakonom određeno.

(3) Ako se žalbom pobija rješenje iz članka 120. stavka 3. ovoga Zakona koje je doneseno na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, Zavod je dužan prije donošenja rješenja o žalbi pribaviti nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje iz članka 120. stavka 4. ovoga Zakona.

Članak 128.

(1) Ako se nakon donošenja rješenja protiv kojega nema redovitoga pravnog lijeka u upravnom postupku sazna za nove činjenice ili se nađe, odnosno stekne mogućnost da se upotrijebe novi dokazi koji bi sami ili u vezi s već izvedenim ili upotrijebljenim dokazima mogli dovesti do drugačijeg rješenja da su te činjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrijebljeni u prijašnjem postupku, može se iznimno od uvjeta i rokova iz zakona kojim se uređuje opći upravni postupak obnoviti postupak iz mirovinskog osiguranja.

(2) Obnova postupka iz mirovinskoga osiguranja može se pokrenuti na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti.

(3) Prava utvrđena rješenjem donesenim u obnovljenom postupku, prema stavku 1. ovoga članka, pripadaju od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva za obnovu postupka, odnosno od prvoga dana idućeg mjeseca nakon rješavanja zahtjeva u obnovljenom postupku pokrenutom po službenoj dužnosti.

Članak 129.

(1) Kada je mirovina određena prema članku 42. stavku 7. ili prema članku 60. stavku 1. ovoga Zakona, nakon što je u cijelosti plaćen dug doprinosa, na zahtjev osiguranika ponovno će se odrediti mirovina na temelju staža osiguranja za koji je u cijelosti uplaćen dug doprinosa.

(2) Mirovina određena prema stavku 1. ovoga članka pripada osiguraniku od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva za ponovno određivanje mirovine.

Članak 130.

(1) Rješenje kojim je utvrđeno svojstvo osiguranika i mirovinski staž podliježe reviziji.

(2) Reviziju obavlja Zavod.

(3) Revizija rješenja iz stavka 1. ovoga članka odgađa njihovo izvršenje.

Članak 131.

(1) Ako je protiv rješenja u prvom stupnju izjavljena žalba, o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.

(2) Ako se revizija rješenja, protiv kojega nije izjavljena žalba, ne obavi u roku od tri mjeseca od dana isteka roka za žalbu, smatra se da je revizija obavljena i da je na rješenje dana suglasnost.

Članak 132.

(1) U reviziji se može na rješenje dati suglasnost, izmijeniti ga ili poništiti.

(2) Ako je rješenje u reviziji poništeno, Zavod donosi novo rješenje, držeći se pravnog shvaćanja i primjedbi iznesenih u rješenju kojim je to rješenje poništeno.

(3) Novo rješenje iz stavka 2. ovoga članka podliježe reviziji u kojoj se ispituje je li ono u skladu s razlozima zbog kojih je prijašnje rješenje poništeno.

(4) Rješenje kojim je u reviziji izmijenjeno rješenje Zavoda, ima svojstvo upravnog akta protiv kojega se može pokrenuti upravni spor.

(5) Upravni spor ne može se voditi protiv rješenja donesenog u reviziji, odnosno u povodu žalbe ako je s tim rješenjem rješenje doneseno u prvom stupnju poništeno i predmet vraćen na ponovni postupak.

Članak 133.

(1) Pravomoćno rješenje o pravu na mirovinsko osiguranje ili iz mirovinskog osiguranja može se ukinuti ako je prvim rješenjem povrijeđen zakon, uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju ili opći akt Zavoda na štetu osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine.

(2) Novo rješenje donijet će se i kada se saznaju nove činjenice koje utječu na pravo osiguranika, osigurane osobe, odnosno korisnika mirovine koje su nastale nakon donošenja pravomoćnog rješenja ili u slučaju kada je upravni sud zauzeo za stranke povoljnije pravno stajalište.

(3) Prava utvrđena novim rješenjem donesenim prema stavcima 1. i 2. ovoga članka pripadaju od prvoga dana idućeg mjeseca nakon rješavanja zahtjeva ako je postupak pokrenut po službenoj dužnosti, odnosno od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine.

Članak 134.

(1) Zavod po službenoj dužnosti može provesti nadzor i kontrolu postupanja ili rješavanja u upravnim stvarima u kojima je doneseno rješenje protiv kojeg se ne može podnijeti žalba, odnosno protiv kojega se ne može podnijeti žalba niti pokrenuti upravni spor.

(2) U postupku nadzora i kontrole iz stavka 1. ovoga članka središnja ustrojstvena jedinica Zavoda provodi provjeru svih činjenica na temelju kojih je pravo ostvareno te koje utječu na korištenje, gubitak i ponovno određivanje prava na mirovinsko osiguranje i iz mirovinskog osiguranja.

(3) Nadzor i kontrola iz stavaka 1. i 2. ovoga članka može se obaviti samo jedanput, u roku od pet godina od dana dostave rješenja stranki.

(4) U slučaju kada se u tijeku postupka nadzora i kontrole iz stavaka 1. i 2. ovoga članka utvrdi da je pravomoćno rješenje iz stavka 1. ovoga članka doneseno na temelju pogrešno utvrđenih činjenica, odnosno da rješenje iz stavka 1. ovoga članka sadrži nezakonitost ili nepravilnost, Zavod će u skladu s odredbama zakona kojim se propisuje opći upravni postupak, po službenoj dužnosti donijeti novo rješenje kojim će rješenje iz stavka 1. ovoga članka poništiti ili ukinuti, ovisno o prirodi utvrđene nepravilnosti ili nezakonitosti, i istim rješenjem ponovno odlučiti o pravu, na temelju pravilno utvrđenih činjenica i na temelju propisa koji su važili u trenutku kada je pravo ostvareno.

(5) Ako je na rješenje iz stavka 4. ovoga članka podnesena žalba, o žalbi rješava središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

(6) Novo rješenje u slučaju iz stavka 4. ovoga članka doneseno u postupku nadzora i kontrole mora biti i otpremljeno iz Zavoda prije isteka roka iz stavka 3. ovoga članka.

Članak 135.

(1) Zahtjevi i ostali podnesci, rješenja, potvrde i druge isprave u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja, kao i tužbe te sudske odluke u postupku u upravnim sporovima oslobođeni su od plaćanja upravnih i sudskih pristojbi.

(2) Na zahtjev pravnih ili fizičkih osoba Zavod može, u skladu s propisima o zaštiti podataka, dati podatke iz evidencija koje vodi uz naplatu troškova vezanih za davanje tih podataka.

(3) Visina troškova iz stavka 2. ovoga članka određuje se odlukom Upravnog vijeća Zavoda.

Članak 136.

(1) Isprave koje Zavod izdaje u granicama svoje nadležnosti i u propisanom obliku smatraju se javnim ispravama.

(2) U postupku dokazivanja mikrofilmska preslika isprave i preslika nastala digitalizacijom isprave, kao i reprodukcija mikrofilmske preslike i digitalne preslike isprave izjednačava se s ispravom iz stavka 1. ovoga članka ako je takvu mikrofilmsku presliku, digitalnu kopiju preslike, odnosno reprodukciju tih kopija izdao Zavod u granicama svoje nadležnosti.

(3) Dopušteno je dokazivati da su u takvoj ispravi, odnosno mikrofilmskoj preslici isprave ili digitalnoj preslici isprave, kao i reprodukciji tih kopija činjenice neistinito potvrđene, ili da je sama isprava, odnosno mikrofilmska preslika, digitalna preslika isprave ili reprodukcija tih preslika neispravno sastavljena.

(4) Dopušteno je dokazivati da mikrofilmska preslika ili digitalna preslika isprave, odnosno reprodukcija tih preslika nije vjerna izvorniku isprave.

(5) Mikrofilmska preslika isprave i digitalna preslika isprave, kao i reprodukcija tih preslika, koje je na propisan način izdao Zavod u granicama svoje nadležnosti, imaju u upravnom postupku i drugim postupcima pred nadležnim tijelima i na sudu dokaznu vrijednost izvornika isprave za rješavanje stvari o kojoj se vodi postupak.

Članak 137.

(1) Za dokumentaciju iz spisa koji je formiran u elektroničkom sustavu upravljanja dokumentacijom u upravnim i ostalim postupcima iz nadležnosti Zavoda, a kojemu je prilikom digitalizacije osigurana nepromjenjivost u odnosu na izvornik, kao i reprodukciju digitalne kopije izvornika smatrat će se da u tim postupcima imaju pravnu snagu jednaku izvornoj dokumentaciji.

(2) Dokumentacija spisa iz stavka 1. ovoga članka formiranog digitalizacijom ima istu pravnu snagu kao i izvorna dokumentacija i u ostalim postupcima ili provođenju pojedinih pravnih radnji u postupcima koji se vode vezano uz prava iz mirovinskog osiguranja i na

mirovinsko osiguranje, naknade štete i drugih iz mjerodavnosti Zavoda u kojima je ta dokumentacija iz spisa potrebna, osim ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

(3) Dopušteno je dokazivati da je pojedina dokumentacija iz spisa ili digitalne kopije nevjerodostojna ili da je digitalna kopija neispravna.

DIO SEDMI USTROJSTVO ZAVODA

Članak 138.

(1) Zavod je javna ustanova na koju se primjenjuju propisi o ustanovama, ako ovim Zakonom nije drukčije uređeno.

(2) Zavod ima svojstvo pravne osobe s pravima, obvezama te odgovornošću utvrđenom ovim Zakonom i Statutom.

(3) Sjedište Zavoda je u Zagrebu.

Članak 139.

(1) Rad Zavoda je javan.

(2) Zavod o svom radu najmanje jedanput godišnje izvješćuje Hrvatski sabor.

(3) Zavod podnosi Vladi Republike Hrvatske izvješće o godišnjem poslovanju do 30. lipnja za prethodnu godinu.

(4) Godišnje izvješće obvezno sadrži podatke o:

1. osiguranim osobama i korisnicima prava

2. financijskom poslovanju za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca prethodne kalendarske godine.

Članak 140.

(1) Zavod obavlja poslove iz svoje djelatnosti u sljedećim ustrojstvenim jedinicama:

- središnjoj ustrojstvenoj jedinici
- područnim ustrojstvenim jedinicama.

(2) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda je Središnja služba, sa sjedištem u Zagrebu.

Članak 141.

(1) Statut Zavoda donosi Upravno vijeće, a potvrđuje ga Vlada Republike Hrvatske.

(2) Statutom Zavoda uređuje se osobito:

- djelokrug i naziv ustrojstvenih jedinica
- prava, obveze i odgovornosti tijela upravljanja
- obavljanje stručno-administrativnih, pravnih i njima sličnih poslova
- i druga pitanja propisana zakonom bitna za rad Zavoda.

(3) Statut i drugi opći akti Zavoda koji se odnose na osiguranike i korisnike prava objavljuju se u „Narodnim novinama“.

Članak 142.

(1) Zavod ima javne ovlasti u rješavanju o pravima i obvezama iz mirovinskog osiguranja.

(2) Zavod obavlja sljedeće poslove:

1. poslove u vezi s ostvarivanjem prava osiguranih osoba iz mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti

2. osigurava provedbu uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti i međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju

3. osigurava zakonitost ostvarivanja prava osiguranih osoba, te im pruža stručnu pomoć pri ostvarivanju prava

4. provodi politiku razvitka i unapređivanja mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti

5. obavlja i druge poslove u vezi s provedbom i ostvarivanjem prava iz mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti.

(3) Zavod može ugovoriti s tijelom državne uprave, jedinicom lokalne i područne (regionalne) samouprave te HP - Hrvatskom poštom d.d. da za Zavod obavljaju poslove savjetovanja i informiranja stranaka, zaprimanja, izdavanja i kompletiranja dokumentacije u vezi s rješavanjem o pravima iz mirovinskog osiguranja.

Članak 143.

(1) Zavodom upravlja Upravno vijeće u skladu s odredbama ovoga Zakona, Statuta i drugih općih akata Zavoda.

(2) Upravno vijeće čini devet članova koje imenuje Vlada Republike Hrvatske, i to:

1. četiri člana na prijedlog ministra nadležnog za mirovinski sustav
2. dva člana na prijedlog udruga umirovljenika

3. jednog člana na prijedlog Gospodarsko-socijalnog vijeća iz redova sindikata
4. jednog člana na prijedlog Gospodarsko-socijalnog vijeća iz redova poslodavaca
5. jednog člana predstavnika radnika Zavoda.

(3) Predsjednika Upravnog vijeća biraju članovi Upravnog vijeća iz redova članova Upravnog vijeća iz stavka 2. točke 1. ovoga članka.

(4) Mandat članova Upravnog vijeća traje četiri godine.

(5) Djelokrug, ovlaštenja i odgovornost Upravnog vijeća utvrđuje se Statutom Zavoda.

Članak 144.

(1) Zavod ima ravnatelja.

(2) Ravnatelj Zavoda ima zamjenike ravnatelja i pomoćnike ravnatelja.

(3) Ravnatelja Zavoda imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za mirovinski sustav na vrijeme od četiri godine, a na temelju provedenog javnog natječaja.

(4) Zamjenike ravnatelja i pomoćnike ravnatelja Zavoda imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za mirovinski sustav.

(5) Djelokrug, ovlaštenja i odgovornost ravnatelja, zamjenika ravnatelja i pomoćnika ravnatelja Zavoda utvrđuju se Statutom.

(6) Za vrijeme obnašanja dužnosti zamjenici ravnatelja i pomoćnici ravnatelja Zavoda imaju pravo na plaću te ostala materijalna i druga prava iz radnog odnosa.

Članak 145.

(1) Zavod može imati nadzorna, stručna i savjetodavna tijela.

(2) Sastav, osnivanje i poslovi tijela iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se Statutom.

Članak 146.

(1) Radi obavljanja stručnih, administrativnih, pravnih, ekonomskih i drugih poslova Zavod ima jedinstvenu stručnu službu.

(2) Stručna služba Zavoda ustrojava se na način koji osigurava nesmetano, racionalno i uspješno obavljanje djelatnosti Zavoda, kao i ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja na način dostupan svim osiguranim osobama u Zavodu.

(3) Zavod općim aktom utvrđuje radna mjesta koja se popunjavaju putem natječaja, vrijeme na koje se imenuje radnik na položaj, način oglašavanja, razloge za razrješenje prije

isteka vremena imenovanja na položaj i druga pitanja u vezi s obavljanjem poslova na tim položajima.

Članak 147.

Upravni nadzor nad Zavodom provodi ministarstvo nadležno za mirovinski sustav.

DIO OSMI FINANCIRANJE

Članak 148.

(1) Prihodi mirovinskog osiguranja su:

1. doprinosi za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti čiji su obveznici osiguranici, poslodavci, Republika Hrvatska i drugi obveznici prema propisima koje uređuju doprinose,

2. kapitalizirani doprinosi članova obveznih mirovinskih fondova koji su ostvarili mirovinu isključivo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti

3. prihodi iz državnog proračuna

4. vlastiti prihodi

5. prihodi od prodaje ili zamjene nekretnine u vlasništvu Zavoda, osim dijela prihoda uređenog propisom koji uređuje prodaju stanova na kojima postoji stanarsko pravo

6. ostali prihodi i primici.

(2) Prihode iz stavka 1. točke 5. ovoga članka Zavod može koristiti kao namjenski prihod za kapitalne rashode, odnosno nabavu i održavanje nefinancijske imovine za poslovanje Zavoda.

Članak 149.

Rashodi mirovinskog osiguranja su:

1. mirovine, novčane naknade i druga primanja iz mirovinskoga osiguranja na temelju stečenih prava

2. troškovi profesionalne rehabilitacije i naknade za putne troškove u vezi s ostvarivanjem toga prava

3. troškovi vještačenja radne sposobnosti osiguranika prema međunarodnim ugovorima o socijalnom osiguranju i uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti koje je isključivo za potrebe Zavoda obavio inozemni nositelj mirovinskog osiguranja ili inozemna ustanova nadležna za vještačenje radne sposobnosti

4. troškovi u vezi s isplatom mirovina i drugih primanja iz mirovinskoga osiguranja

5. troškovi provedbe osiguranja i troškovi tijela upravljanja Zavodom
6. doprinosi za određene kategorije osiguranika za koje je obveznik Republika Hrvatska
7. drugi troškovi.

Članak 150.

(1) Doprinosi za mirovinsko osiguranje, obveznici doprinosa, osnovice i stope za obračun, način obračuna, rokovi plaćanja te druga pitanja u vezi s plaćanjem doprinosa za mirovinsko osiguranje uređuju se posebnim zakonom.

(2) Stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje utvrđuje se tako da se planiranim prihodima od doprinosa i drugim prihodima pokriju planirani rashodi.

Članak 151.

(1) Republika Hrvatska osigurava sredstva u državnom proračunu:

1. za pokrivanje dijela obveza mirovinskog osiguranja koje nastaju priznavanjem i određivanjem mirovine pod povoljnijim uvjetima prema općim i posebnim propisima o mirovinskom osiguranju te međunarodnim ugovorima

2. za određivanje dodataka odnosno povećanja mirovine prema posebnim propisima koji uređuju to pravo

3. isplatu godišnjeg dodatka

4. za obračun i isplatu doprinosa za posebne kategorije osiguranika određene zakonom koji uređuje doprinose

5. druge slučajeve određene zakonom.

(2) U slučaju da se planiranim prihodima iz doprinosa iz članka 150. ovoga Zakona ne mogu pokriti planirani rashodi koji se financiraju iz doprinosa, Republika Hrvatska iz državnog proračuna osigurava Zavodu sredstava u svoti koja nedostaje.

(3) Ministar nadležan za mirovinski sustav, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za financije pravilnikom uređuje način utvrđivanje visine sredstava iz stavaka 1. i 2. ovoga članka.

Članak 152.

(1) Sredstva za obavljanje djelatnosti Zavoda osiguravaju se prema odredbama ovoga Zakona i drugih zakona i drugih propisa.

(2) Sredstva za financiranje rashoda iz članka 149. ovoga Zakona i njihov raspored utvrđuju se financijskim planom Zavoda koji je sastavni dio državnog proračuna Republike Hrvatske.

(3) Financijsko poslovanje Zavoda obavlja se preko računa državnog proračuna Republike Hrvatske.

DIO DEVETI IMOVINA ZAVODA

Članak 153.

Imovinu Zavoda čine nekretnine, pokretnine, dionice, poslovni udjeli, vrijednosni papiri, potraživanja, novac i ostala imovina na kojoj su republički fondovi mirovinskog i invalidskog osiguranja i njihovi pravni prednici imali pravo raspolaganja, odnosno pravo vlasništva.

Članak 154.

(1) Zavod u pravnom prometu ima neograničenu pravnu i poslovnu sposobnost te može u pravnom prometu stjecati prava i preuzimati obveze.

(2) Za obveze preuzete u pravnom prometu Zavod odgovara cjelokupnom svojom imovinom.

Članak 155.

(1) Radi povećanja imovine Zavod ima pravo osnivati trgovačka društva, društva za upravljanje fondovima, odnosno investicijska društva, kreditne i financijske institucije i ustanove, mirovinsko osiguravajuće društvo za obavljanje isplate mirovine korisnicima mirovina i drugim osobama određene na temelju kapitaliziranih uplata doprinosa člana mirovinskog fonda.

(2) Novčana sredstva (dobit) ostvarena poslovanjem pravnih osoba iz stavka 1. ovoga članka mogu se koristiti za poboljšanje materijalnog položaja umirovljenika.

DIO DESETI NAKNADA ŠTETE I STJECANJE BEZ OSNOVE

Članak 156.

(1) Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete za novčana davanja koja se isplaćuju na teret mirovinskog osiguranja sve dok traje isplata tih davanja i iako su ta davanja osigurana u mirovinskom osiguranju.

(2) Naknada stvarne štete, koju Zavod ima pravo zahtijevati u slučajevima iz ovoga Zakona, obuhvaća ukupne svote davanja i troškove koji se isplaćuju iz mirovinskog osiguranja:

1. novčana davanja isplaćena na osnovi priznatog prava na invalidsku mirovinu u punom iznosu sve dok traje isplata invalidske mirovine, neovisno o činjenici naknadnog ispunjenja uvjeta na prijevremenu starosnu ili starosnu mirovinu

2. novčana davanja isplaćena na osnovi priznatog prava na obiteljsku mirovinu u punom iznosu sve dok traje isplata obiteljske mirovine bez obzira na to bi li umrli osiguranik, da je živ, ispunio uvjete za ostvarivanje prava na prijevremenu starosnu ili starosnu mirovinu

3. novčana davanja na osnovi priznatog prava na naknadu zbog tjelesnog oštećenja

4. troškove profesionalne rehabilitacije, kao i novčane naknade u vezi s korištenjem tog prava.

(3) Zahtjevom za naknadu štete Zavod može obuhvatiti ukupnu svotu štete (kapitaliziranu štetu) ili svotu stvarne štete prema isplatama (pojedinih davanja) koja se odnosi na određeno razdoblje.

(4) Kada se šteta sastoji u obvezi Zavoda na trajna novčana davanja, taj se iznos štete može zahtijevati i u ukupnom iznosu (kapitalizirana šteta), a izračunava se prema visini priznate mirovine ili drugog davanja i tablicama aktuarske matematike koje donosi Zavod po prethodno pribavljenom mišljenju ministarstva nadležnog za financije.

(5) Zavod može zahtijevati plaćanje naknade štete u ukupnom iznosu i neposredno od društva za osiguranje.

Članak 157.

(1) Zavod ima pravo na naknadu štete od osobe koja je prouzročila smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičan ili potpuni gubitak radne sposobnosti, tjelesno oštećenje ili smrt osigurane osobe.

(2) Ako je štetu iz stavka 1. ovoga članka uzrokovao radnik na radu ili u vezi s radom, odgovaraju poslodavac i radnik solidarno.

(3) Za štetu iz stavka 1. ovoga članka odgovara poslodavac ako je šteta nastala zbog toga što nisu provedene mjere zaštite na radu, odnosno mjere za zaštitu građana.

(4) Korisnik prava iz mirovinskog osiguranja dužan je na zahtjev Zavoda dostaviti podatke o okolnostima nastanka ozljede koja je uzrokovala smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti i tjelesno oštećenje ili smrt osiguranika na kojima se temelje davanja Zavoda.

Članak 158.

Zavod ima pravo na naknadu štete od poslodavca ili centra za profesionalnu rehabilitaciju, ako je šteta nastala zbog neizvršenja njihove zakonske ili ugovorne obveze u vezi s profesionalnom rehabilitacijom invalida.

Članak 159.

(1) Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete u slučajevima iz članka 156. ovoga Zakona i izravno od društva za osiguranje kod kojega su vlasnici, odnosno korisnici motornog vozila osigurani od odgovornosti za štetu (izvorno pravo na naknadu štete).

(2) Ako je šteta nastala uporabom vozila čiji se vlasnik, odnosno korisnik nije osigurao od automobilske odgovornosti, Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete izravno od vlasnika, odnosno korisnika motornog vozila.

(3) Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete izravno od Hrvatskog ureda za osiguranje ako je šteta:

1. nastala uporabom nepoznatoga motornog vozila

2. nanesena vozilom inozemne registracije na teritoriju Republike Hrvatske koje ima valjanu međunarodnu ispravu o osiguranju od automobilske odgovornosti

3. nanesena uporabom neosiguranog vozila inozemne registracije.

(4) Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete i kada je šteta nastala u inozemstvu, u skladu s odredbama zakona, pravnih propisa Europske unije i međunarodnih ugovora.

(5) Za utvrđivanje visine stvarne štete u slučajevima iz stavaka 1. do 3. ovoga članka mjerodavne su odredbe ovoga Zakona

Članak 160.

(1) Potraživanja naknade štete zastarijevaju istekom rokova određenih propisom kojim se uređuju obvezni odnosi.

(2) Rokovi zastare potraživanja naknade štete prema ovome Zakonu počinju teći od dana pravomoćnosti rješenja kojim je osiguraniku ili korisniku priznato pravo iz mirovinskog osiguranja odnosno kojim je određena isplata mirovine ili drugog primanja iz mirovinskog osiguranja.

(3) Na svotu potraživanja naknade štete Zavod ima pravo na zateznu kamatu u visini određenoj zakonom koja teče od prvog idućeg dana nakon isteka roka od 15 dana od dana dostave poziva odgovornoj osobi da naknadi štetu.

Članak 161.

(1) Osoba koja primi mirovinu ili neko drugo primanje iz mirovinskog osiguranja koje joj ne pripada, kao i nasljednici te osobe prema propisima o nasljeđivanju dužni su ga vratiti Zavodu zbog stjecanja bez osnove.

(2) Obveza vraćanja davanja stečenog bez osnove (u daljnjem tekstu: nepripadna isplata) postoji:

1. kada je pravo iz mirovinskog osiguranja ostvareno protivno ovome Zakonu

2. kada je mirovina ili drugo primanje isplaćeno u većoj svoti od pripadajuće

3. kada je mirovina ili drugo primanje isplaćeno pravnoj ili fizičkoj osobi kojoj ne pripada.

(3) Zavod rješenjem u upravnom postupku po službenoj dužnosti utvrđuje visinu nepripadno isplaćenih sredstava stečenih bez osnove prema ovome članku i razdoblje na koje se nepripadna isplata odnosi.

(4) Rješenje iz stavka 3. ovoga članka treba sadržavati rok u kojem osoba, koja je primila nepripadno isplaćena sredstva, može dobrovoljno ispuniti tražbinu uplatom na račun državnog proračuna.

(5) Rješenje iz stavka 3. ovoga članka je ovršna isprava.

(6) Zavod može potraživanje s osnove nepripadne isplate iz stavaka 1. i 2. ovoga članka namiriti prijebojem iz mirovinskih primanja korisnika.

Članak 162.

(1) Nepripadno isplaćenu mirovinu ili drugo primanje dužan je Zavodu vratiti poslodavac ako je osiguranik ostvario neko pravo iz mirovinskog osiguranja, a poslodavac nije dao ili je dao neistinite ili netočne podatke o činjenicama o kojima ovisi stjecanje ili gubitak prava.

(2) Obveza iz stavka 1. ovoga članka postoji i za osiguranika koji je obvezan sam podnositi prijave ili davati podatke za svoje osiguranje.

Članak 163.

(1) Pravo Zavoda na utvrđivanje nepripadne isplate i prava na povrat nepripadne isplate zastarijeva za pet godina računajući od dana kada je zastara počela teći.

(2) Zastara prava na utvrđivanje nepripadne isplate počinje teći nakon isteka godine u kojoj je Zavod saznao za nepripadnu isplatu, odnosno za osobu primatelja nepripadne isplate.

(3) Zastara prava na povrat nepripadne isplate počinje teći od pravomoćnosti rješenja kojim je utvrđena nepripadna isplata.

Članak 164.

(1) Ako se radi povrata nepripadne isplate, kamata ili troškova naplate vodi postupak pred sudom ili drugim nadležnim tijelom, za vrijeme trajanja tog postupka zastara ne teče.

(2) Tijek zastare prava na utvrđivanje, odnosno prava na povrat nepripadne isplate, kamata i troškova naplate prekida se svakim službenim aktom Zavoda usmjerenim prema dužniku ili nasljedniku dužnika prema propisima o nasljeđivanju, radi utvrđivanja ili povrata nepripadne isplate, kamata i troškova naplate, a koji je dostavljen obvezniku povrata.

(3) Nakon poduzetih radnji iz stavka 2. ovoga članka zastarni rok počinje ponovno teći.

Članak 165.

Na naknadu štete Zavodu i nepripadne isplate, odnosno stjecanja bez osnove primjenjuju se isključivo odgovarajuće odredbe propisa kojim se uređuju obvezni odnosi i odgovarajuće posebne odredbe ovoga Zakona, osim ako ovaj Zakon ne propisuje drugačije.

DIO JEDANAESTI PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 166.

(1) Obveznik doprinosa – pravna osoba kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 8090,00 do 13.270,00 eura ako u skladu s člankom 109. stavkom 2. ne dojaviti Zavodu da osiguranik nije započeo raditi.

(2) Obveznik doprinosa – pravna osoba kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u svoti od 660,00 do 6630,00 eura:

1. ako dostavi netočne podatke Zavodu u skladu s člankom 106. stavkom 4. ovoga Zakona

2. ako prema članku 107. stavku 1. ovoga Zakona ne dostavi podatke o stažu osiguranja i osnovici za osiguranika u propisanom roku ili to učini nakon isteka roka

3. ako u postupku kontrole podataka o kojima ovise prava iz mirovinskog osiguranja ne dostavi dokumentaciju u skladu s člankom 107. stavkom 2. ovoga Zakona

4. ako ne dostavi podatak o početku, prestanku i promjeni u poslovanju ili to učini nakon isteka propisanog roka prema članku 109. stavku 1. točki 1. ovoga Zakona

5. ako ne dostavi podatak o početku i prestanku osiguranja i promjeni tijekom osiguranja ili to učini nakon isteka propisanog roka prema članku 109. stavku 1. točkama 2., 3. i 5. ovoga Zakona.

(3) Za prekršaj iz stavaka 1. i 2. ovoga članka kaznit će se i obveznik doprinosa – fizička osoba i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u svoti od 130,00 do 1320,00 eura.

Članak 167.

Osiguranik koji je sam obveznik plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje kaznit će se novčanom kaznom u svoti od 130,00 do 1320,00 eura:

1. ako ne dostavi podatak o početku, prestanku i promjeni u poslovanju obveznika doprinosa ili to učini nakon isteka propisanog roka prema članku 109. stavku 1. točki 1. ovoga Zakona

2. ako ne dostavi podatak o početku i prestanku osiguranja i promjeni tijekom osiguranja ili to učini nakon isteka propisanog roka prema članku 109. stavku 1. točkama 4. i 5. ovoga Zakona.

Članak 168.

Banka ili pošta kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 1320,00 do 13.270,00 eura ako na zahtjev Zavoda ne postupi prema članku 96. stavku 5. ovoga Zakona.

DIO DVANAESTI PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 169.

(1) Korisnicima prava na starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu mirovinu, invalidsku mirovinu, obiteljsku mirovinu, najnižu mirovinu, zaštitni dodatak uz mirovinu, doplatak za pomoć i njegu kao i na novčanu naknadu zbog tjelesnog oštećenja, koji su ta prava ostvarili prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju koji su važili do stupanja na snagu ovoga Zakona, osiguravaju se ta prava i nakon toga dana u istom opsegu i usklađuju se prema ovome Zakonu.

(2) Korisnicima koji su ostvarili pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad prema Zakonu o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 43/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/07., 35/08., 40/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/10., 130/10. – pročišćeni tekst, 61/11., 114/11., 76/12. i 133/13.) osiguravaju se prava po toj osnovi i nakon stupanja na snagu ovoga Zakona, uz odgovarajuću primjenu mirovinskog faktora iz ovoga Zakona.

(3) Korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad određene prema odredbi članka 174. stavaka 1. do 3. Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 43/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/07., 35/08., 40/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/10., 130/10. – pročišćeni tekst, 61/11., 114/11., 76/12. i 133/13.) osiguravaju se prava po toj osnovi i nakon stupanja na snagu ovoga Zakona u istom opsegu, uz primjenu mirovinskog faktora iz članka 174. stavka 3. Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 43/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/07., 35/08., 40/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/10., 130/10. – pročišćeni tekst, 61/11., 114/11., 76/12. i 133/13.).

(4) Korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad koji su tu mirovinu ostvarili prema odredbi članka 174. stavka 3. točaka 3. i 4. Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 43/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/07., 35/08., 40/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/10., 130/10. – pročišćeni tekst, 61/11., 114/11., 76/12. i 133/13.) u staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom nakon ostvarenog prava na tu mirovinu, u trajanju koje odgovara dvostrukom vremenu provedenom u zaposlenju, ali najduže u trajanju do punog radnog vremena i najviše 12 mjeseci za pojedinu kalendarsku godinu.

(5) Korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno zbog opće nesposobnosti za rad nastale zbog bolesti, koji su mirovinu ostvarili prema općim propisima prije stupanja na snagu ovoga Zakona, s danom navršene

starosne dobi iz članka 38., odnosno 170. ovoga Zakona, Zavod po službenoj dužnosti prevodi to pravo u istoj svoti na starosnu mirovinu.

(6) Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad prema propisu koji uređuje prava iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad prema općem propisu, kojemu je prestalo članstvo u obveznom mirovinskom fondu u razdoblju od 1. rujna 2015. do 30. lipnja 2016., starosna mirovina, prijevremena starosna mirovina, starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika, invalidska mirovina zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ili invalidska mirovina zbog opće nesposobnosti za rad, određuje se kao da je osiguranik bio osiguran samo u obveznom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti.

(7) Plaćene doprinose za mirovinsko osiguranje do 31. prosinca 2002. utvrđuje Zavod u skladu s propisom kojim se uređuje odnos između poreznih obveznika i poreznih tijela.

(8) Korisnicima invalidske mirovine, odnosno invalidske mirovine prevedene u starosnu mirovinu, koji su to pravo ostvarili prema općemu ili posebnom propisu do stupanja na snagu članka 85. stavka 1. točaka 12., 13. i 15. ovoga Zakona, Zavod će po službenoj dužnosti, najkasnije do 31. ožujka 2026., odrediti invalidsku mirovinu primjenom mirovinskoga faktora određenog prema ovome Zakonu od 1. siječnja 2026., bez donošenja rješenja.

(9) Korisnicima prava na prijevremenu starosnu mirovinu, starosnu mirovinu i starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika kojima je mirovina određena primjenom polaznog faktora manjeg od 1,0, a koji su 70 godina života navršili do dana stupanja na snagu članka 83. stavaka 9. i 10. ovoga Zakona, Zavod će po službenoj dužnosti, najkasnije do 31. ožujka 2026., odrediti prijevremenu starosnu mirovinu, starosnu mirovinu i starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika bez smanjenja polaznog faktora zbog ranijeg odlaska u mirovinu od 1. siječnja 2026., bez donošenja rješenja.

(10) Korisnicima najniže mirovine koji su tu mirovinu ostvarili do stupanja na snagu ovoga Zakona, nova svota najniže mirovine odredit će se prema ovome Zakonu, od stupanja na snagu ovoga Zakona, bez donošenja rješenja.

(11) U razdoblju od stupanja na snagu ovoga Zakona do 31. prosinca 2025. mirovinski faktor iznosi:

1. 0,8 za privremenu invalidsku mirovinu koja se isplaćuje za vrijeme nezaposlenosti
2. 1,0 za invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti i invalidsku mirovinu prevedenu u starosnu mirovinu
3. 0,8 za invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme nezaposlenosti i zaposlenja do polovice punog radnog vremena.

(12) Korisniku invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno zbog opće nesposobnosti za rad te korisniku invalidske mirovine prevedene u starosnu mirovinu koji se u razdoblju od stupanja na snagu ovoga Zakona do 31. prosinca 2025. zaposli, obustavlja se isplata mirovine.

Članak 170.

(1) Iznimno od članka 38. ovoga Zakona, pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik – žena kada navrší 15 godina mirovinskog staža i:

- u 2025. godini – 63 godine i 9 mjeseci života
- u 2026. godini – 64 godine života
- u 2027. godini – 64 godine i 3 mjeseca života
- u 2028. godini – 64 godine i 6 mjeseci života
- u 2029. godini – 64 godine i 9 mjeseci života.

(2) U razdoblju od stupanja na snagu ovoga Zakona do 31. prosinca 2029. osiguraniku – ženi koja prvi put stječe pravo na mirovinu polazni faktor za određivanje starosne mirovine nakon navršene starosne dobi iz stavka 1. ovoga članka povećava se za postotak iz članka 83. stavka 4. ovoga Zakona za svaki mjesec koji je protekao od navedene navršene starosne dobi iz stavka 1. ovoga članka do dana ostvarivanja prava.

(3) Za određivanje obiteljske mirovine poslije smrti osiguranika koji je umro nakon navršene starosne dobi iz stavka 1. ovoga članka i nije stekao mirovinu primjenjuje se polazni faktor iz članka 83. stavka 4. ovoga Zakona.

Članak 171.

(1) Iznimno od odredbe članka 38. ovoga Zakona, osiguranicima kojima se do 15. srpnja 1999. staž osiguranja računao s povećanim trajanjem prema propisima koji su bili na snazi do toga dana, dobna granica propisana za stjecanje starosne mirovine snižava se ovisno o stupnju povećanja staža i to:

1. po jednu godinu za svakih šest godina staža osiguranja koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 14 mjeseci staža osiguranja
2. po jednu godinu za svakih pet godina staža osiguranja koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 15 mjeseci staža osiguranja
3. po jednu godinu za svake četiri godine staža osiguranja koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 16 mjeseci staža osiguranja
4. po jednu godinu za svake tri godine staža osiguranja koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 18 mjeseci staža osiguranja.

(2) Osiguranicima kojima se staž osiguranja računao s povećanim trajanjem u razdoblju od 16. srpnja 1999. dobna granica propisana za stjecanje prava na starosnu mirovinu prema članku 38. ovoga Zakona, snižava se ovisno o stupnju povećanja staža ostvarenog od 16. srpnja 1999. do 31. prosinca 2018., i to prema člancima 8. i 14. Zakona o stažu osiguranja s povećanim trajanjem („Narodne novine“, br. 71/99., 46/07. i 41/08.).

(3) Osiguranicima kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem od 1. siječnja 2019. dobna granica propisana za stjecanje prava na starosnu mirovinu prema članku 38. ovoga Zakona, snižava se ovisno o stupnju povećanja staža ostvarenog od 1. siječnja 2019. nadalje, i to prema članku 27. Zakona o stažu osiguranja s povećanim trajanjem („Narodne novine“, br. 115/18. i 34/21.).

(4) Osiguranicima iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka koji su ostvarili staž osiguranja s povećanim trajanjem s različitim stupnjevima povećanja dobna granica za stjecanje prava na starosnu mirovinu prema članku 38. ovoga Zakona snižava se prema stavku 1. ovoga članka, a za preostalo razdoblje provedeno na poslovima i u zanimanjima na kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem za koje dobna granica nije snižena prema pojedinom stupnju povećanja, osiguraniku se dobna granica snižava prema najnižem stupnju povećanja staža osiguranja koji je pojedinu osiguranik ostvario, u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.

(5) Ako osiguranik iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka, kao i osiguranik kojemu se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem prema posebnim propisima ne ispunjava uvjete iz stavka 1. ovoga članka za sniženje dobne granice prema pojedinom stupnju povećanja radeći na poslovima i u zanimanjima s različitim stupnjem povećanja staža osiguranja, a ispunjava potreban broj punih godina efektivno provedenih na tim poslovima s različitim stupnjem povećanja potrebnih za sniženje starosne granice s najnižim stupnjem povećanja, dobna granica za stjecanje prava na starosnu mirovinu iz članka 38. ovoga Zakona određuje se snižavanjem dobne granice prema najnižem stupnju povećanja staža osiguranja koji je osiguranik u tom razdoblju ostvario, u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.

(6) Članovima posade pomorskog broda u nacionalnoj i međunarodnoj plovidbi staž osiguranja s povećanim trajanjem računa se samo u razdoblju od ukrcaja na brod do iskrcaja s broda na osnovi podataka o ukrcaju i iskrcaju upisanih u očevidniku pomorskih knjižica u skladu s propisom kojim se uređuje evidencija i ovjera plovidbene službe članova posade pomorskoga broda.

(7) U razdoblju od stupanja na snagu ovoga Zakona do 31. prosinca 2029., osiguraniku – ženi za stjecanje prava na starosnu mirovinu snižava se dobna granica za tu mirovinu na temelju staža osiguranja s povećanim trajanjem prema dobnoj granici određenoj člankom 170. ovoga Zakona.

Članak 172.

Iznimno od odredbe članka 40. ovoga Zakona, pravo na prijevremenu starosnu mirovinu stječe osiguranik – žena kada navrši:

- u 2025. godini – 58 godina i 9 mjeseci života i 33 godine i 9 mjeseci mirovinskog staža
- u 2026. godini – 59 godina života i 34 godine mirovinskog staža
- u 2027. godini – 59 godina i 3 mjeseca života i 34 godine i 3 mjeseca mirovinskog staža

– u 2028. godini – 59 godina i 6 mjeseci života i 34 godine i 6 mjeseci mirovinskog staža

– u 2029. godini – 59 godina i 9 mjeseci života i 34 godine i 9 mjeseci mirovinskog staža.

Članak 173.

(1) Osobe koje nakon stupanja na snagu ovoga Zakona nemaju svojstvo osiguranika prema ovome Zakonu, ali su svojstvo osiguranika imale prema prijašnjim propisima, mogu ostvariti prava iz mirovinskog osiguranja pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom.

(2) Kao osobe koje su imale svojstvo osiguranika prema odredbi stavka 1. ovoga članka, smatraju se i osobe na koje se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, odnosno koje su bile osigurane kod inozemnog nositelja socijalnog osiguranja u zemlji s kojom je sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju.

(3) Pravo na obiteljsku mirovinu, pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom, mogu ostvariti članovi obitelji osobe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, kao i članovi obitelji korisnika mirovine ostvarene prema prijašnjim propisima, ako ispunjavaju uvjete propisane ovim Zakonom za članove obitelji.

Članak 174.

(1) Postupak za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja koji se ostvaruju do stupanja na snagu ovoga Zakona, kao i postupak za utvrđivanje mirovinskog staža pokrenut do stupanja na snagu ovoga Zakona završit će se prema propisima koji su važili do tog dana.

(2) Upravni sporovi u vezi sa stavkom 1. ovoga članka dovršit će se prema propisima koji su važili do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 175.

(1) Statut Zavoda donijet će Upravno vijeće u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Pravilnike iz članka 30. stavka 2., članka 123. stavka 9. i članka 151. stavka 3. ovoga Zakona donijet će ministar nadležan za mirovinski sustav u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Pravilnike iz članka 54. stavka 3., članka 103. stavka 6. i članka 107. stavka 3. ovoga Zakona, donijet će Upravno vijeće Zavoda u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Opće akte iz članka 63. stavka 2., članka 90. stavka 4., članka 91. stavka 5., članka 135. stavka 3. i članka 146. stavka 3., donijet će Upravno vijeće Zavoda u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(5) Odluku iz članka 92. stavka 4. za isplatu godišnjeg dodatka na mirovinu u 2025. godini, Vlada Republike Hrvatske će donijeti najkasnije do 31. listopada 2025.

(6) Do stupanja na snagu novih propisa i općih akata ostaju na snazi propisi i akti doneseni na temelju Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 157/13., 151/14., 33/15., 93/15., 120/16., 18/18. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 62/18., 115/18., 102/19., 84/21. i 119/22.) koji je bio na snazi do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 176.

Službenici koji su na dan stupanja na snagu ovoga Zakona zatečeni na radu u Zavodu izuzimaju se od obveze polaganja državnog ispita ako na dan stupanja na snagu ovoga Zakona ispunjavaju sljedeće uvjete:

- u okviru svoga radnog mjesta obavljaju povjerene poslove državne uprave
- položili su pripravnički/stručni ispit u Zavodu
- imaju najmanje 20 godina radnog staža u Zavodu ostvarenih u obavljanju povjerenih poslova državne uprave ili
- u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovoga Zakona navršavaju 65 godina života i najmanje 15 godina mirovinskog staža.

Članak 177.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 157/13., 151/14., 33/15., 93/15., 120/16., 18/18. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 62/18., 115/18., 102/19., 84/21. i 119/22.).

Članak 178.

Ovaj Zakon stupa na snagu prvoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“, osim članka 42. stavaka 5. i 6., članka 83. stavaka 9. i 10., članka 85. stavka 1. točaka 3., 8., 11., 12., 13., 14., 15. i 19. i članka 100. stavka 2., stavka 3. točaka 1. i 2. i stavka 6. ovoga Zakona koji stupaju na snagu 1. siječnja 2026.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Zakonom o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 157/13., 151/14., 33/15., 93/15., 120/16., 18/18. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 62/18., 115/18., 102/19., 84/21. i 119/22. - u daljnjem tekstu: ZOMO) uređeno je obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, tzv. I. mirovinski stup trodijelnog mirovinskoga sustava u Republici Hrvatskoj. Odredbama ZOMO-a se na načelima uzajamnosti i solidarnosti obvezno osiguravaju prava za slučaj starosti, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja, a članovima obitelji prava u slučaju smrti osiguranika, odnosno korisnika mirovine.

Prema statističkim podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod) u ožujku 2025. godine bilo je 1.230.751 korisnika mirovina u odnosu na 1.720.212 osiguranika, što predstavlja omjer od 1:1,40. Prosječna mirovina sveukupnog broja korisnika mirovina, bez međunarodnih ugovora isplaćena u travnju za mjesec ožujak 2025. godine iznosila je 642,10 eura, a njezin udio u prosječnoj netoplaći za veljaču 2025. godine iznosio je 45,7 %. Prosječna dob umirovljenika u ožujku 2025. godine iznosila je 73 godine, dok je prosječni mirovinski staž u istom razdoblju iznosio 31 godinu.

Radna skupina za analizu stanja mirovinskoga sustava (u daljnjem tekstu: Radna skupina) čije je osnivanje utvrđeno kao reformska mjera u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026., u protekle dvije godine provela je sveobuhvatnu analizu mirovinskoga sustava te izradila zaključke. Zaključci Radne skupine uzimaju u obzir dugoročne projekcije iz Izvješće o starenju stanovništva za 2024. godinu (2024 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the EU Member States 2022-2070 – u daljnjem tekstu: Izvješće o starenju), koje i dalje ukazuje na negativne demografske trendove. Prema Izvješću o starenju u razdoblju od 2022. do 2070. godine predviđa se smanjenje ukupnog broja stanovništva za 22 %. Istovremeno, očekuje se značajno povećanje životnog vijeka, i to za 6,4 godine kod muškaraca i 6 godina kod žena.

Unatoč negativnim demografskim trendovima, hrvatski mirovinski sustav dugoročno je održiv uz pretpostavku zadržavanja sadašnjih zakonskih propisa u pogledu propisane dobi za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu. Zakonska dob za umirovljenje u Republici Hrvatskoj slična je onoj u drugim zemljama članicama Europske unije (u daljnjem tekstu: EU), ali su mogućnosti za prijevremeno umirovljenje fleksibilnije. Prema ZOMO-u pravo na starosnu mirovinu ostvaruje se s navršениh 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža, dok je za žene u prijelaznom razdoblju propisana niža starosna dob te u 2025. godini iznosi 63 godine i 9 mjeseci i postupno se diže po tri mjeseca godišnje do 2030. godine, kada će se izjednačiti uvjeti za muškarce i žene. Prijevremena starosna mirovina ostvaruje se pet godina ranije, odnosno sa 60 godina života i navršениm mirovinskim stažem od 35 godina, a za žene je također predviđeno prijelazno razdoblje do 2030. godine te u 2025. godini žene prijevremenu starosnu mirovinu mogu ostvariti s navršениh 58 godina i 9 mjeseci i mirovinskim stažem od 33 godine i 9 mjeseci. Smanjenje prijevremene starosne mirovine je trajno i iznosi 0,2 % za svaki mjesec ranijeg ostvarivanja prava na mirovinu, odnosno maksimalno 12 %. Međutim, važno je istaknuti kako je smanjenje prijevremene starosne mirovine u prethodnim razdobljima bilo znatno veće. Trenutno imamo korisnike s širokim rasponom smanjenja od 0,10 % do 0,34 % po mjesecu ranijeg umirovljenja, ovisno o propisu koji je bio na snazi u trenutku ostvarivanja prava na mirovinu. Također, prema važećem Zakonu predviđene su i dvije vrste mirovine koja

se ostvaruju sa 60 godina života bez smanjenja, i to starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika i prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca.

U cilju poticanja duljeg ostanka u svijetu rada predviđen je bonus za ostvarivanje prava na mirovinu nakon navršene propisane zakonske dobi, koji je izmjenama ZOMO-a iz 2022. godine podignut na 0,45 % za svaki mjesec kasnijeg umirovljenja, uz dodatni uvjet da osiguranik ima navršeni mirovinski staž od najmanje 35 godina.

Nadalje, Izvješće o adekvatnosti mirovina za 2024. godinu (The 2024 Pension Adequacy Report) upućuje na nisku razinu adekvatnosti mirovina u Republici Hrvatskoj u usporedbi s drugim državama članicama EU-a. Jedan od ključnih razloga je svakako kratak prosječni mirovinski staž i mali broj korisnika koji mirovinu primaju na temelju mirovinskog staža od 40 i više godina. Naime, u ožujku 2025. godine prosječna starosna mirovina za 40 i više godina staža iznosila je 939,62 eura, a udio u prosječnoj netoplaći 66,4 %. Međutim, broj korisnika starosne mirovine s 40 i više godina mirovinskoga staža je nizak, svega 94.155 korisnika, odnosno 13,38 % od ukupnog broja korisnika starosne mirovine u ožujku 2025. godine (703.682). Stoga, povećanje razine adekvatnosti mirovina predstavlja jedan od najvećih izazova u hrvatskom mirovinskom sustavu.

Iako je najniža mirovina povećana u dva navrata (od 1. srpnja 2019. za 3,13 % i 1. siječnja 2023. za 3%) te se prema važećem ZOMO-u određuje u visini od 103 % utvrđene aktualne vrijednosti mirovine, ona je i dalje relativno niska, a u ožujku 2025. godine najniža mirovina bez međunarodnih ugovora iznosila je 408,68 eura.

Također, korisnici invalidske mirovine ubrajaju se u kategoriju korisnika s niskim mirovinskim primanjima s prosječnom mirovinom koja je u ožujku 2025. godine iznosila 431,90 eura. Stoga je potrebno osigurati uvjete za dodatno povećanje mirovine ove osjetljive kategorije umirovljenika.

Mirovinskom reformom iz 2019. godine i njenim nastavkom iz 2023. godine pravo na isplatu mirovine u punom iznosu uz rad do polovice punog radnog vremena prošireno je na korisnike prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika i obiteljske mirovine. Isto tako, profesionalni vatrogasci, djelatne vojne osobe, policijski službenici, ovlaštene službene osobe i zaposlenici na poslovima razminiranja koji su starosnu mirovinu ostvarili prema posebnim propisima iz mirovinskoga osiguranja mogu raditi do polovice punog radnog vremena uz isplatu punog iznosa mirovine ili u punom radnom vremenu uz isplatu mirovine u visini od 50 %. Iako su u pogledu omogućavanja rada umirovljenicima uz isplatu mirovine učinjeni značajni iskoraci, još uvijek je relativno mali broj korisnika koji koriste takvu mogućnost. Prema podacima Zavoda početkom svibnja 2025. bilo je evidentirano više od 35.300 zaposlenih korisnika mirovine. Pri tome je svakako važno istaknuti kako samostalni obveznici uplate doprinosa (obrtnici i osobe koje obavljaju samostalnu profesionalnu djelatnost u skladu s posebnim propisima), koji svojstvo osiguranika stječu na temelju upisa u odgovarajući registar, kao i roditelji njegovatelji, njegovatelji prema propisima o socijalnoj skrbi te udomitelji prema ZOMO-u nemaju mogućnost rada uz istovremenu isplatu mirovine. Isto tako, korisnici invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti nemaju mogućnost rada uz istovremenu isplatu mirovine, uz iznimku korisnika koji su pravo na tu vrstu mirovine ostvarili prema Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji („Narodne novine“, br. 121/17., 98/19., 84/21. i 156/23. – u daljnjem tekstu: ZOHBDR) i koji mogu raditi manje od 3,5 sata dnevno, a da im se ne obustavi isplata mirovine.

Institut dodanog staža uveden je mirovinskom reformom od 1. siječnja 2019., kao svojevrsna demografska mjera, kojom se, između ostaloga, nastoji smanjiti razlike u visini mirovine između muškaraca i žena. Prema podacima Zavoda od uvođenja dodanog staža više od 96.460 korisnika (od 1. siječnja 2019. do 4. ožujka 2025.) ostvarilo je ovo pravo, što je dovelo do prosječnog povećanja mirovine od oko 1,6 % po djetetu. Nadalje, prosječna ukupna mirovina za muškarce iznosi 626,54 eura (za ožujak 2025., isplata u travnju 2025. godine) dok za žene u istom razdoblju iznosi 520,57 eura, što rezultira razlikom u mirovinama između spolova od 16,9 %. Iako je uvođenje dodanog staža značajno pridonijelo smanjenju razlike u mirovina žena i muškaraca, cilj je nastaviti s daljnjim smanjenjem rodno uvjetovanih nejednakosti u mirovinskim primanjima.

Također, u skladu s odredbama ZOMO-a, cenzus za utvrđivanje činjenice uzdržavanja članova obitelji prilikom ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu, iznosi manje od nacionalne naknade za starije osobe zajamčene minimalne naknade, a određuje se u visini od 66 % ili 80 % najniže mirovine za 15 godina mirovinskoga staža ovisno o tome je li član obitelji živio u zajedničkom kućanstvu.

Isto tako, u provedbi ZOMO-a sporno je ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu izvanbračnom drugu, i to u pogledu dokazivanja statusa izvanbračne zajednice, kao i dodatnog uvjeta njenog postojanja najranije na datum 28. ožujka 2008., odnosno dana kada je uvedena u mirovinski sustav.

Od 1. siječnja 1999. uvedena je obveza provođenja kontrolnog pregleda za korisnike invalidske mirovine, koji se prema ZOMO-u obavlja najkasnije u roku od tri godine od dana utvrđenog djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti. Utvrđeno je da u prethodnom razdoblju pri provođenju kontrolnih pregleda nisu mijenjane ranije ocjene o utvrđenom djelomičnom ili potpunom gubitku radne sposobnosti, posebno uzimajući u obzir kako svaki nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zavod za vještačenje) na temelju kojega se ostvaruje pravo u mirovinskom osiguranju podliježe reviziji. Također, korisnici kod kojih je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti utvrđen na temelju medicinske dokumentacije inozemnog nositelja mirovinskog osiguranja izuzeti su od obveze provođenja kontrolnog pregleda, ako isti nije predviđen i od strane inozemnog nositelja.

Nadalje, ZOMO predviđa ponovno određivanje ili priznanje prava na novu mirovinu na temelju navršene jedne godine staža osiguranja nakon umirovljenja. Međutim, dok korisnici svih vrsta starosne mirovine takvu mogućnost imaju i na temelju staža osiguranja po osnovi drugog dohotka za koji su uplaćeni doprinosi za mirovinsko osiguranje, korisnici invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno ranije profesionalne nesposobnosti za rad mogu ostvariti pravo na mirovinu zbog nastupa osiguranog rizika starosti samo na temelju navršenog staža osiguranja po osnovi zaposlenja ili obavljanja djelatnosti, ali ne i na temelju staža po osnovi drugog dohotka.

Prema ZOMO mirovine se usklađuju od 1. siječnja i od 1. srpnja svake kalendarske godine, i to ovisno o porastu plaća svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj i potrošačkih cijena u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi, u omjeru 70:30 % ili 30:70 % prema propisanom promjenjivom modelu, ovisno što je za korisnike mirovine povoljnije. Ovakav način usklađivanja osigurava da mirovine prate rast plaća i potrošačkih cijena u navedenom omjeru, odmah po isteku svakog polugodišta.

Također, uz redovitu godišnju isplatu mirovine ZOMO ne predviđa isplatu dodatnih naknada koje se prema različitim modelima isplaćuju u državama članicama EU-a. Međutim, na području EU-a nema jedinstvenog pristupa o isplati dodatne mirovine, odnosno dodatka koji se isplaćuje uz redovnu mjesečnu isplatu mirovine. Vlada Republike Hrvatske je odlukama do sada jedanaest puta osigurala isplatu jednokratnog novčanog primanja, kako bi ublažila posljedice porasta cijena na životni standard umirovljenika. Pri tome je važno naglasiti kako su najvećim dijelom isplatom jednokratnih novčanih primanja bili obuhvaćeni korisnici s nižim mirovinskim primanjima.

Nadalje, važno je istaknuti mjere u mirovinskome sustavu predviđene u Programu Vlade Republike Hrvatske 2024.–2028. kojima je planirano osiguranje kvalitetnijeg života i dostojanstvene starosti umirovljenicima. Radi se o mjerama kojima je glavni cilj povećati razinu adekvatnosti mirovina, kako bi do kraja mandata prosječna sveukupna mirovina porasla za najmanje 30 % i iznosila najmanje 750 eura mjesečno.

Iako je mirovinskom reformom iz 2019. godine, kao i nastavkom mirovinske reforme iz 2023. godine unaprijeđen I. mirovinski stup te je ostvaren napredak u poboljšanju razine adekvatnosti mirovina, i dalje je nužno kontinuirano provoditi mjere koje doprinose povećanju mirovinskih primanja svih korisnika. Uzimajući u obzir navedeno, kao i činjenicu kako je ZOMO u razdoblju od stupanja na snagu izmijenjen i dopunjen deset puta, potrebno je novim normativnim rješenjem sveobuhvatno urediti I. mirovinski stup.

II. PITANJA KOJA SE ZAKONOM RJEŠAVAJU

Novim zakonskim rješenjima u mirovinskome sustavu stvaraju se preduvjeti za povećanje razine adekvatnosti mirovina sadašnjim i budućim korisnicima mirovine te pridonosi ispunjenju ciljeva određenih strateškim dokumentima u mirovinskome sustavu, odnosno Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.–2026., Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine i Programom Vlade Republike Hrvatske 2024.–2028.

Predlaže se zadržati iste uvjete starosne dobi u pogledu stjecanja prava na starosnu mirovinu, odnosno 65 godina života i 15 godina mirovinskoga staža uz zadržavanje prijelaznog razdoblja za žene do 31. prosinca 2029., kao i uvjete za stjecanje prava na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika koja se ostvaruje s navršenih 60 godina života i 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju te uvjete za ostvarivanje prijevremene starosne mirovine, s navršenih 60 godina života i 35 godina mirovinskoga staža, uz zadržavanje prijelaznog razdoblja za žene do 31. prosinca 2029. Prijelazno razdoblje za ostvarivanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu za žene završava 31. prosinca 2029. te će se od 1. siječnja 2030. u potpunosti izjednačiti uvjeti za muškarce i žene.

Međutim, u cilju poticanja duljeg ostanka u svijetu rada i umirovljenja nakon propisane starosne dobi, predlaže se redefiniranje povećanja polaznog faktora tzv. bonifikacije od 0,45 % za svaki mjesec ostvarivanja prava na starosnu mirovinu nakon zakonski propisane dobi, i to na način da se više ne uvjetuje s navršenim mirovinskim stažem od 35 godina te da se ne ograničava na najviše pet godina, odnosno maksimalno na 27 %.

Osim redefiniranja tzv. bonifikacije za kasnije umirovljenje, predlaže se i promjena važećeg modela usklađivanja mirovina. Predlaže se da se stopa usklađivanja mirovina utvrdi kao zbroj stope promjene indeksa potrošačkih cijena i indeksa rasta plaća u prethodnom

polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi u omjeru 85:15, ovisno o tome što je povoljnije.

Kako bi se osiguralo daljnje smanjivanje razlike u visini mirovina žena i muškaraca, predlaže se povećanje dodanog staža za svako rođeno/posvojeno dijete sa sadašnjih šest na 12 mjeseci. Povećanje dodanog staža, osim povećanja mirovine budućim korisnicima u prosjeku od 3 % za svako dijete, doprinijet će daljnjem smanjenju rodno uvjetovanih nejednakosti u mirovinskim primanjima.

Isto tako, predlaže se uvođenje godišnjeg dodatka uz redovitu isplatu mirovine, na način da se isplata osigura svim umirovljenicima koji mirovinu ostvare u tekućoj godini za koji se isplaćuje godišnji dodatak, neovisno o visini njihovih mirovinskih primanja. Visina godišnjeg dodatka veže se uz pune godine mirovinskoga staža, koji se uzima u obzir za izračun visine mirovine, a za one korisnike kojima je mirovina određena bez uračunavanja mirovinskoga staža, određuje se minimalno razdoblje od 15 godina za određivanje godišnjeg dodatka. Propisuje se da Vlada Republike Hrvatske svake godine do 31. listopada donosi odluku o utvrđenoj vrijednosti za jednu godinu mirovinskoga staža, a godišnji dodatak isplaćuje se u prosincu svake kalendarske godine, odnosno za korisnike kojima je postupak priznanja prava na mirovinu nije okončan, nakon redovne isplate mirovine.

Predlaže se omogućiti korisnicima starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika i obiteljske mirovine s navršених 65 godina života rad u trajanju dulje od polovice punog radnog vremena uz isplatu mirovine u iznosu od 50 %. Isto tako, u cilju omogućavanja rada obrtnicima i osobama koje obavljaju samostalnu profesionalnu djelatnost, predlaže se osigurati korištenje pola iznosa mirovine kada navršе 65 godina života bez prestanka obavljanja obrta, odnosno profesionalne djelatnosti. Također, roditeljima njegovateljima, njegovateljima prema propisima o socijalnoj skrbi, udomiteljima te osobama koje pružaju njegu i pomoć hrvatskim ratnim vojnim invalidima (dalje u tekstu: HRVI) omogućava se korištenje mirovine u iznosu od 50 %, uz zadržavanje statusa s navršених 65 godina života. Dodatno proširenje mogućnosti rada uz istovremenu isplatu mirovine pozitivno će se odraziti na trenutna kretanja na tržištu rada, ali i na povećanje prihoda umirovljenika. Isto tako, većim mogućnostima rada doprinosi se smanjenju socijalne isključenosti i rizika od siromaštva osoba starije životne dobi.

Također, predlaže se korisnicima invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno opće nesposobnosti za rad prema ranije važećim propisima te korisnicima invalidske mirovine prevedene u starosnu mirovinu, omogućiti rad na manje od 3,5 sata dnevno uz istovremenu isplatu mirovine, kako je to predviđeno za korisnike koji su mirovinu ostvarili prema ZOHBDR-u.

U cilju posebne zaštite korisnika s niskim mirovinskim primanjima predlaže se povećanje najniže mirovine sa sadašnjih 103 % aktualne vrijednosti mirovine na 106 %, čime će se po treći puta dodatno povećati donja razina prava u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti. Zatečenim korisnicima najniže mirovine Zavod će, po službenoj dužnosti, odrediti najnižu mirovinu prema predloženom modelu od dana stupanja na snagu Zakona.

Osim toga, predlaže se i povećanje mirovinskog faktora za izračun visine invalidske mirovine, i to za invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti sa sadašnjih 0,8 na 0,9, a za invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti sa sadašnjih 1,0 na 1,1. Time će se osigurati uvjeti za dodatno povećanje invalidske mirovine za otprilike 10 %,

a obuhvatili bi se svi sadašnji i budući korisnici, čime će se poboljšati materijalni položaj najranjivijih kategorija umirovljenika.

Korisnicima prijevremene starosne mirovine koji navrš 70 godina života predlaže se ukidanje smanjenja, tzv. penalizacije za prijevremeno umirovljenje, od prvog dana idućeg mjeseca u kojem navrš 70 godina. Predlaže se obuhvatiti i korisnike koji su starosnu dob navršili prije stupanja na snagu Zakona. Ponovno određivanje prijevremene starosne mirovine, kao i starosne mirovine te starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika određene s polaznim faktorom manjim od 1,0, Zavod bi odredio u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu odredbe kojom se propisuje određivanje mirovine bez smanjenja polaznog faktora, po službenoj dužnosti.

Nadalje, predlaže se dodatno uređenje dokazivanja statusa izvanbračne zajednice za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu. Također, a u skladu s pravnim stajalištem Ustavnog suda Republike Hrvatske u pojedinačnom predmetu, predlaže se brisanje uvjeta o propisanom datumu za postojanje izvanbračne zajednice na dan 28. ožujka 2008., kada je uvedena u mirovinski sustav.

Zakonskim prijedlogom propisuje se povećanje cenzusa za utvrđivanje činjenice uzdržavanja za članove obitelji prilikom ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu na iznos najniže mirovine za 15 godina mirovinskoga staža ako je član obitelji živio u istom kućanstvu s umrlim osiguranikom ili korisnikom, odnosno ako nije, cenzus se propisuje u iznosu najniže mirovine za 15 godina mirovinskoga staža uvećane za 20 %.

Nadalje, korisnicima invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno ranije profesionalne nesposobnosti za rad, predlaže se omogućiti ostvarivanje prava na starosnu, prijevremenu starosnu mirovinu i starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika na temelju navršene jedne godine staža osiguranja po osnovi drugog dohotka.

S obzirom na to da u prethodnom razdoblju provođenje obveznih kontrolnih pregleda nije rezultiralo promjenama u ocjeni stanja radne sposobnosti, predlaže se ukidanje kontrolnog pregleda.

Radi otklanjanja dvojbi i različitog postupanja u praksi, dodatno su precizirane pojedine odredbe, poput obustave isplate mirovine, ponovnog određivanja mirovine, zastare u postupcima naknade štete. Također, prošireni su i dodatno precizirani pojmovi radi boljeg razumijevanja i pojednostavljenja teksta, posebno odredbi koji se odnose na formulu izračuna visine mirovine, primjerice jasno razgraničavanje staža koji se računa za ispunjenje propisanih uvjeta i za izračun visine mirovine, definiranje parametara na temelju kojih se određuje visina mirovine, polaznog i mirovinskog faktora, vrijednosnih bodova, osobnih bodova i aktualne vrijednosti mirovine.

Također, ZOMO se horizontalno usklađuje s u međuvremenu donesenim propisima.

Kombinacijom predloženih mjera osiguravaju se preduvjeti da se uravnoteženim pristupom osigura poticanje duljeg rada i povećanje razine adekvatnosti mirovina, a da se pri tome ne naruši dugoročna financijska održivost mirovinskog sustava.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

Ovom odredbom se propisuje predmet Zakona.

Uz članak 2.

Ovom odredbom se u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi Direktiva Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom.

Uz članak 3.

Ovom odredbom se propisuje rodna jednakost.

Uz članak 4.

Ovom se odredbom propisuje da sustav mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj čine obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti te obvezno i dobrovoljno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje. Također se propisuju osigurani rizici u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti utemeljeni na načelima uzajamnosti i solidarnosti.

Uz članak 5.

Ovom odredbom se određuju pojmovi koji se koriste u ovome Zakonu i dane su definicije istih radi lakšeg praćenja instituta određenih ovim Zakonom.

Uz članak 6.

Ovom odredbom se propisuje obvezno osiguravanje prava na mirovinu ovisno o nastalom riziku i to riziku starosti, smanjenja radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti te člana obitelji u slučaju smrti korisnika ili osiguranika.

Uz članak 7.

Prava iz mirovinskog osiguranja su neotuđiva osobna materijalna prava, što znači da se ne mogu prenijeti na druge osobe niti naslijediti, osim dospjelih novčanih primanja koja nisu isplaćena do smrti korisnika, a novčana primanja nakon smrti korisnika koji nema nasljednika, pripadaju Republici Hrvatskoj, odnosno državnom proračunu. Cilj ove odredbe je određenje da ta novčana primanja nisu ošasna imovina niti mogu biti predmet ostavinskog postupka. Također, ovom se odredbom propisuje da prava iz mirovinskog osiguranja ne mogu zastarjeti, osim u slučajevima određenim ovim Zakonom.

Uz članak 8.

Ovom odredbom se uređuje da mirovinska primanja, u pravilu, mogu biti predmet ovrhe i osiguranja u skladu s propisom kojim se uređuje ovršni postupak, uz propisane iznimke.

Uz članak 9.

Ovom se odredbom propisuje tko osigurava sredstva za mirovinsko osiguranje.

Uz članak 10.

Ovom se odredbom propisuje da obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti provodi Zavod kao i dvostupnost u rješavanju o pravima iz mirovinskog osiguranja.

Uz članak 11.

Ovom odredbom se uređuje obvezno osiguranje osoba (radnici, službenici, namještenici) koje su u radno – pravnom statusu s poslodavcem pravnom ili fizičkom osobom koja ima sjedište u Republici Hrvatskoj i osoba koje su zaposlene kod poslodavca koji ima sjedište u državi članici

Europskog gospodarskog prostora, što uključuje i državljane trećih zemalja i osobe bez državljanstva. Naime, državljani trećih zemalja i osobe bez državljanstva su u pogledu osnove za obračun doprinosa, stope doprinosa i obveznika plaćanja i obračunavanja doprinosa u potpunosti izjednačeni s radnicima navednim u točki 1. te ih nije potrebno posebno izdvajati. Ujedno se propisuje obveza na mirovinsko osiguranje nezaposlenih osoba te osoba koje pružaju pomoć i njegu hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata i koje za taj rad primaju naknadu.

Uz članak 12.

Ovom odredbom se propisuje obvezno mirovinsko osiguranje obrtnika i drugih osoba koje obavljaju različite djelatnosti koje se upisuju u odgovarajući registar/evidenciju ili upisnik. Obvezno se osiguravaju i osobe koje obavljaju ostale samostalne djelatnosti za čije obavljanje nije propisano izdavanje odobrenja ili registracije, ali se upisuju u Registar poreznih obveznika po osnovi obavljanja te djelatnosti.

Uz članak 13.

Ovom odredbom propisuje se mogućnost obveznog osiguranja vrhunskih sportaša.

Uz članak 14.

Ovim se člankom propisuje obveza na mirovinsko osiguranje nositelja i članova obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva i šumoposjednika te članova njegova obiteljskog domaćinstva ako nisu obvezno osigurani po nekoj od drugih obveznih osnova osiguranja ili su na redovitom školovanju, stariji od 65 godina ili su korisnici mirovine, osim korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti.

Uz članak 15.

Ovom odredbom se propisuje da se na osobni zahtjev obvezno osigurava na mirovinsko osiguranje osoba upisana u Upisnik poljoprivrednika.

Uz članak 16.

Ovom odredbom se propisuje obvezno mirovinsko osiguranje članova uprave i izvršnih direktora trgovačkih društava, likvidatora i upravitelja zadruga koji su upisani u sudski registar.

Uz članak 17.

Ovom odredbom se propisuje obvezno mirovinsko osiguranje svećenika i drugih vjerskih službenika vjerske zajednice upisane u evidenciju vjerskih zajednica, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi.

Uz članak 18.

Ovim se člankom propisuje da se na osobni zahtjev obvezno osigurava na mirovinsko osiguranje roditelj koji obavlja roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta, ako je dijete hrvatski državljanin i ako roditelj i dijete imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Također, propisuje se i obveza na mirovinsko osiguranje roditelja njegovatelja, njegovatelja djeteta s teškoćama u razvoju i njegovatelja osobe s invaliditetom te udomitelja koji obavljaju standardno udomiteljstvo i specijalizirano udomiteljstvo za djecu.

Uz članak 19.

Ovom odredbom se propisuje da se na osobni zahtjev obvezno osiguravaju na mirovinsko osiguranje osobe zaposlene u inozemstvu kod međunarodnih organizacija i stranih poslodavaca te osobe zaposlene u institucijama Europske unije. Također, obvezno se osiguravaju na

mirovinsko osiguranje i osobe zaposlene u Republici Hrvatskoj kod poslodavca sa sjedištem u inozemstvu, koji nemaju registriranu podružnicu u Republici Hrvatskoj.

Uz članak 20.

Ovom odredbom se propisuje obvezno mirovinsko osiguranje člana posade broda u međunarodnoj plovidbi i brodarca čiji je poslodavac, brodar ili kompanija domaća ili strana pravna osoba, ako uredbama Europske unije ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije propisano.

Uz članak 21.

Ovom odredbom se propisuje da se osobe koje ostvaruju primitak po osnovi drugog dohotka obvezno osiguravaju na mirovinsko osiguranje, ali im se ne osiguravaju prava po odredbama ovoga Zakona za slučaj ozljede na radu ili profesionalne bolesti u vezi s poslovima za koje ostvaruju primitak po osnovi drugog dohotka.

Uz članak 22.

Osiguranik kojemu je prestalo obvezno mirovinsko osiguranje po nekoj od obveznih osnova osiguranja propisanih ovim Zakonom može se na osobni zahtjev osigurati na produženo osiguranje nastupom nekih od okolnosti propisanim stavkom 2. do 4. ovoga članka ako od prestanka obaveznog osiguranja nije proteklo više od 12 mjeseci. Ujedno, na produženo osiguranje može se osigurati i bračni drug osiguranika – profesionalnog diplomata za vrijeme boravka u inozemstvu i životni partner osiguranika koji je sklopio životno partnerstvo sa osobom istoga spola.

Uz članak 23.

Ovom odredbom se izrijekom navode osobe koje su, nakon što nastane osigurani slučaj, osigurane za rizik smanjenja ili gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, u određenim okolnostima ili pri obavljanju određenih aktivnosti.

Uz članak 24.

Ovom odredbom se izrijekom navode osobe koje su, nakon što nastane osigurani slučaj, osigurane za rizik smanjenja radne sposobnosti ili gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja zbog ozljede na radu u određenim okolnostima ili pri obavljanju određenih aktivnosti.

Uz članak 25.

Ovom odredbom se propisuje krug članova obitelji koji u slučaju smrti osiguranika ili korisnika starosne, prijevremene starosne, invalidske ili privremene invalidske mirovine mogu steći pravo na obiteljsku mirovinu. Pod određenim uvjetima članom obitelji smatra se i izvanbračni drug, pri čemu je definicija izvanbračne zajednice usklađena s definicijom propisanom Obiteljskim zakonom („Narodne novine“, br. 103/15., 98/19., 47/20., 49/23. i 156/23.), a status izvanbračne zajednice utvrđuje se u posebnom izvanparničnom postupku pokrenutom zbog stjecanja prava na obiteljsku mirovinu. Također, osigurani su i članovi obitelji osoba osiguranih u određenim okolnostima iz članka 23. i 24. ovoga Zakona ako je smrt tih osoba nastala kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Uz članak 26.

Ovom odredbom se propisuje krug članova obitelji životnog partnera koji može ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu s osnova rizika smrti osiguranika ili korisnika starosne, prijevremene starosne, invalidske i privremene invalidske mirovine. Također, definira se i neformalni životni

partner koji može ostvariti pravo, istovjetno kao za izvanbračnog druga, a na istovjetan način utvrđuje se i status neformalnog životnog partnerstva.

Uz članak 27.

Ovom odredbom se propisuje cenzus prema kojem se smatra da je postojalo uzdržavanje člana obitelji od strane umrlog osiguranika odnosno korisnika mirovine. Član obitelji stječe pravo ako ispunjava uvjet uzdržavanja, a pravo prestaje kada prihodi premaše cenzus iz ovoga članka.

Uz članak 28.

Ovom odredbom se propisuje koja razdoblja obuhvaća mirovinski staž.

Uz članak 29.

Ovom odredbom se propisuje koja razdoblja obuhvaća staž osiguranja.

Uz članak 30.

Ovom odredbom se propisuje kako se utvrđuje staž osiguranja osiguranicima koji su sami obveznici uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje.

Uz članak 31.

Ovim se člankom propisuje da se u staž osiguranja računa razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom prema propisima o radu, odnosno posebnim propisima, kao i razdoblje koje u zaposlenju s radnim vremenom kraćim od punog radnog vremena provedu osiguranici izrijekom navedeni u stavku 2. ovoga članka. Propisuje se i način preračunavanja staža osiguranja provedenog u zaposlenju s nepunim radnim vremenom na puno radno vrijeme kao i iznimke kada se za ispunjavanje uvjeta mirovinskog staža za stjecanje prava na izrijekom navedenu mirovinu razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom smatra razdobljem zaposlenja u punom radnom vremenu. Staž osiguranja po svim osnovama propisanim ovim člankom priznaje u trajanju od najviše 12 mjeseci za pojedinu kalendarsku godinu.

Uz članak 32.

Ovom odredbom se propisuje da se u staž osiguranja računa i razdoblje koje je osoba, odnosno osiguranik proveo koristeći naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad nakon prestanka zaposlenja ili drugog rada, razdoblje provedeno na profesionalnoj rehabilitaciji i razdoblje u kojem je korištena naknada plaće u vezi s pravom na profesionalnu rehabilitaciju.

Uz članak 33.

Ovom odredbom izrijekom su navedena razdoblja staža osiguranja koja je osoba odnosno osiguranik proveo izvan zaposlenja na osnovi kojega je bio osiguran.

Uz članak 34.

Ovim člankom se propisuje da se u staž osiguranja računa i razdoblje u kojem su isplaćeni primici po osnovi drugog dohotka i razdoblje provedeno po osnovi obavljanja druge djelatnosti, ako su plaćeni doprinosi za mirovinsko osiguranje.

Uz članak 35.

Ovim se člankom izrijekom navodi da staž osiguranja po svim osnovama može iznositi najviše 12 mjeseci u jednoj kalendarskoj godini, pri čemu se pojedina razdoblja navršena u mjesecima i danima zbrajaju tako da 12 mjeseci čini jednu godinu, a 30 dana čini jedan mjesec (pri izračunu staža smatra se da mjesec veljača ima 30 dana).

Uz članak 36.

Ovim se člankom propisuje kada počinje pridodani staž te način izračuna trajanja pridodanog staža.

Uz članak 37.

Ovom odredbom je unaprijeđen institut dodanog staža tako da se roditelju-majci ili posvojiteljici u mirovinski staž za određivanje mirovine za svako rođeno ili posvojeno dijete stvarno izvršenom mirovinskom stažu dodaje 12 mjeseci staža po djetetu, umjesto dosadašnjih šest mjeseci, kako bi se dodatno neutralizirao utjecaj korištenja roditeljnog dopusta i bolovanja zbog njege djeteta na svotu mirovine. Također, u slučaju kada je pretežni dio dodatnog roditeljnog dopusta koristio roditelj-otac ili posvojitelj, dodani staž od 12 mjeseci ostvaruje otac djeteta. Posebno je propisano da roditelj ne može ostvariti dodani staž u slučaju oduzimanja roditeljske skrbi.

Uz članak 38.

Ovom odredbom se propisuju uvjeti starosne dobi i mirovinskog staža za stjecanje prava na starosnu mirovinu.

Uz članak 39.

Ovom odredbom se propisuju uvjeti starosne dobi i staža osiguranja za stjecanje prava na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika te kada osiguranik ne može steći pravo na ovu mirovinu.

Uz članak 40.

Ovim se člankom propisuju uvjeti starosne dobi za stjecanje prava na prijevremenu starosnu mirovinu.

Uz članak 41.

Ovom odredbom propisuju uvjeti za ostvarivanje prava na prijevremenu starosnu mirovinu zbog stečaja poslodavca, bez umanjenja iz članka 83. ovoga Zakona.

Uz članak 42.

Ovim se člankom određuje od kada se priznaje pravo na starosnu mirovinu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika i prijevremenu starosnu mirovinu u odnosu na ispunjenje uvjeta i podneseni zahtjev. Ujedno se propisuju iznimke za stjecanje prava na mirovinu bez prestanka radnog odnosa, a za osiguranike iz članka 11. stavka 3., članka 12. stavaka 1. i 2. i članka 18. stavaka 4. i 5. ovoga Zakona i bez prestanka obavljanja djelatnosti, što će se primjenjivati od 1. siječnja 2026. Nadalje, propisuju se i uvjeti za stjecanje prava na mirovinu iz stavka 1. ovoga članka za osiguranike koji su sami obveznici uplate doprinosa, koji nisu u cijelosti uplatili doprinose za mirovinsko osiguranje. Također se omogućuje osiguranicima da 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva obavijeste Zavod o svojoj namjeri za podnošenje zahtjeva za priznanje prava na mirovinu iz stavka 1. ovoga članka, u svrhu kompletiranja i kontrole podataka o stažu osiguranja i plaći, odnosno osnovici.

Uz članak 43.

Ovim se člankom propisuje institut smanjenja radne sposobnosti, preostale radne sposobnosti na temelju koje se stječe pravo na profesionalnu rehabilitaciju te djelomični i potpuni gubitak radne sposobnosti.

Uz članak 44.

Ovom odredbom se propisuju slučajevi kada postoji neposredna opasnost od nastanka smanjenja radne sposobnosti prema ovome Zakonu te obveza poslodavca da je, u skladu s propisima o radu, dužan radnika rasporediti na druge poslove primjerene njegovoj naobrazbi i sposobnostima.

Uz članak 45.

Ovom odredbom se precizira što se smatra ozljedom na radu.

Uz članak 46.

Ovom odredbom se precizira što se smatra profesionalnim bolestima te propisuje lista profesionalnih bolesti, poslovi na kojima se te bolesti javljaju te uvjeti pod kojima se smatraju profesionalnim bolestima.

Uz članak 47.

Ovom odredbom se propisuje krug korisnika profesionalne rehabilitacije te uvjeti pod kojim se to pravo može ostvariti.

Uz članak 48.

Ovim se člankom propisuje mogućnost osposobljavanja invalida rada za poslove u odnosu na razinu obrazovanja odnosno stupanj stručne spreme. Također, propisuje se i profesionalna rehabilitacija učenika i studenata iz članka 23. ovoga Zakona

Uz članak 49.

Ovom odredbom regulirano je pravo invalida rada na naknadu plaće od dana nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost do dana početka profesionalne rehabilitacije, za vrijeme trajanja profesionalne rehabilitacije te od dana završetka profesionalne rehabilitacije do zaposlenja za odgovarajućem radnom mjestu.

Uz članak 50.

Ovom odredbom propisuje se da centar za profesionalnu rehabilitaciju izvodi profesionalnu rehabilitaciju, a uvjeti i način provedbe utvrđuje se ugovorom koji Zavod sklapa s centrom za profesionalnu rehabilitaciju. Također, propisana je i mogućnost ponovne ocjene preostale radne sposobnosti ako u roku od šest mjeseci nije realizirano pravo na profesionalnu rehabilitaciju te kada Zavod tijekom ostvarivanja prava na profesionalnu rehabilitaciju ocijeni da ista neće uspjeti. Također, takav zahtjev mogu podnijeti i invalid rada te centar za profesionalnu rehabilitaciju.

Uz članak 51.

Ovom odredbom je regulirano pravo korisnika profesionalne rehabilitacije na naknadu plaće tijekom privremene spriječenosti za rad zbog koje bi mu prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju pripadala naknada plaće. Ujedno se propisuje mogućnost produljenja trajanja profesionalne rehabilitacije za razdoblje trajanja privremene spriječenosti za rad, ako ovlašteno tijelo vještačenja ocijeni da je to potrebno, o čemu Zavod na zahtjev osiguranika ili centra za profesionalnu rehabilitaciju donosi rješenje.

Uz članak 52.

Ovom odredbom se uređuju razlozi za gubitak prava na profesionalnu rehabilitaciju invalida rada ako se njome ne koristi u određenom roku, a u tome nije spriječen razlozima koji su neovisni o njegovoj volji.

Uz članak 53.

Ovom odredbom se uređuje naknada putnih troškova i naknada za troškove prehrane i smještaja za vrijeme profesionalne rehabilitacije u mjestu izvan mjesta prebivališta.

Uz članak 54.

Ova odredba uređuje naknadu putnih troškova invalidu rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju ako mu je zbog korištenja priznatog prava i s obzirom na udaljenost mjesta određenog za profesionalnu rehabilitaciju potreban stalni prijevoz.

Uz članak 55.

Ovom odredbom se propisuju opći uvjeti te iznimke za stjecanje prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti. Također, definiran je način utvrđivanja radnog vijeka, koji ovisi o stručnoj spremi osiguranika te razlozi zbog kojih se razdoblje radnog vijeka skraćuje.

Uz članak 56.

Ovom odredbom se propisuje da se sa navršenom starosnom dobi iz članka 38., odnosno članka 170. ovoga Zakona svi korisnici invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti ostvarene zbog bolesti, po službenoj dužnosti, prevode u istoj svoti na starosnu mirovinu.

Uz članak 57.

Ovom odredbom se propisuju opći uvjeti za stjecanje prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, a u pogledu iznimaka od općih uvjeta te načina utvrđivanja radnog vijeka, upućuje se na odgovarajući način primijeniti odredbe članka 55. stavka 3. i 4. ovoga Zakona.

Uz članak 58.

Ovim člankom su propisani uvjeti za stjecanje prava na privremenu invalidsku mirovinu koju može steći invalid rada koji se osposobio profesionalnom rehabilitacijom, ali je dugotrajno ostao nezaposlen ili je bez mogućnosti zaposlenja u novome zanimanju. Ujedno se propisuje i visina ove mirovine.

Uz članak 59.

Ovim se člankom uređuje od kada pripada pravo na invalidsku mirovinu te od kada se isplaćuje invalidska mirovina.

Uz članak 60.

Ovim se člankom propisuju uvjeti za stjecanje prava na invalidsku mirovinu za osiguranike koji su sami obveznici uplate doprinosa, koji nisu u cijelosti uplatili doprinose za mirovinsko osiguranje. Nadalje se propisuju kaznena djela zbog kojih se ne stječe odnosno gubi pravo na invalidsku mirovinu kao i prava članova obitelji toga osiguranika koji imaju pravo na uzdržavanje.

Uz članak 61.

Ovom odredbom je propisano da se u slučaju promjena u stanju radne sposobnosti i preostale radne stečeno pravo mijenja ili gubi. Ujedno, korisniku prava na invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koji stekne pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti u iznosu manjem od ranije ostvarene mirovine, i dalje pripada isplata ranije ostvarene mirovine kao povoljnije, a sve druge pravne posljedice vežu se uz ostvarenu invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti.

Uz članak 62.

Ovom odredbom se uređuje tjelesno oštećenje, uzroci i postotci tjelesnih oštećenja na temelju kojih se stječe pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja te od kada pripada pravo na naknadu. Ujedno se propisuje da se osiguranik, koji za isto oštećenje stekne pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja prema odredbama ovoga Zakona i prema drugim propisima, može koristiti samo jednim od tih prava, prema vlastitom izboru.

Uz članak 63.

Ovim se člankom određuje naknada zbog tjelesnog oštećenja ovisno o postotku od osnovice koju utvrđuje Zavod općim aktom, a koja se usklađuje na isti način kao i mirovine.

Uz članak 64.

Ovim člankom se propisuju opći uvjeti koji moraju biti ispunjeni na strani umrlog osiguranika odnosno korisnika mirovine kako bi članovi obitelji mogli steći pravo na obiteljsku mirovinu.

Uz članak 65.

Ovom odredbom su izričito propisani razlozi koji postoje na strani člana obitelji, a koji ga sprječavaju da ostvari pravo na obiteljsku mirovinu.

Uz članak 66.

Ovom odredbom su propisani uvjeti pod kojima bračni drug može ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu.

Uz članak 67.

Ovom odredbom su propisani uvjeti pod kojima razvedeni bračni drug s dosuđenim pravom na uzdržavanje može ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu te određivanje obiteljske mirovine u slučaju ako pravo na obiteljsku mirovinu imaju bračni i razvedeni bračni drug.

Uz članak 68.

Ovom odredbom su propisani uvjeti pod kojima pravo na obiteljsku mirovinu može steći dijete nakon smrti roditelja. Za dijete sa statusom osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti propisuje se mogućnost stjecanja prava na obiteljsku mirovinu bez uvjeta uzdržavanja od strane umrlog roditelja te dokazi kojima se utvrđuje status. Ujedno se propisuju i slučajevi u kojima se djetetu obustavlja isplata mirovine.

Uz članak 69.

Ovom odredbom su propisani uvjeti pod kojima pravo na obiteljsku mirovinu može steći roditelj umrlog osiguranika ili korisnika mirovine.

Uz članak 70.

Ovim se člankom uređuje od kada pripada pravo na obiteljsku mirovinu kao i dan s kojim pravo na obiteljsku mirovinu prestaje ako kod člana obitelji nastanu promjene zbog kojih više nisu ispunjeni uvjeti za stjecanje i korištenje tog prava.

Uz članak 71.

Ovom odredbom se propisuje određivanje obiteljske mirovine korisnicima u slučajevima obustave isplate ili prestanka prava na obiteljsku mirovinu nekom od članova obitelji zbog nastale promjene u pravu.

Uz članak 72.

Ovom odredbom je propisan način podjele obiteljske mirovine kada neki od članova obitelji žive odvojeno, odnosno u odvojenom kućanstvu, kao i u slučaju kada se nekom od tih korisnika privremeno obustavi isplata mirovine. Propisano je i da ako pravo na obiteljsku mirovinu ima samo dijete, odnosno djeca nakon smrti oba roditelja, određuje se i isplaćuje obiteljska mirovina po svakom od roditelja.

Uz članak 73.

Ovom odredbom su propisani razlozi za prestanak prava na obiteljsku mirovinu. Također, propisuje se mogućnost ponovne uspostave prava na obiteljsku mirovinu bračnom drugu koji je to pravo izgubio zbog stupanja u novi brak ili postojanja izvanbračne zajednice kao i prestanak prava na obiteljsku mirovinu koju je dijete ostvarilo po biološkim roditeljima s danom posvojenja djeteta, osim ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Uz članak 74.

Ovom člankom je propisano da se odredbe o stjecanju, određivanju, korištenju, ponovnom određivanju i gubitku prava na obiteljsku mirovinu odgovarajuće primjenjuju i na izvanbračnog druga, razvedenog bračnog druga s pravom na uzdržavanje, bivšeg izvanbračnog druga s pravom na uzdržavanje i na osigurane članove obitelji iz članka 26. ovoga Zakona.

Uz članak 75.

Ovom odredbom je, kao iznimka od članka 99. ovoga Zakona, propisana mogućnost isplate dijela obiteljske mirovine korisnicima osobne mirovine ostvarene prema općem ili posebnom propisu. Također, propisuju se i uvjeti za korištenje dijela mirovine preminulog bračnog/izvanbračnog druga uz osobnu mirovinu, i to starosna dob (65 godina), prethodno ispunjenje uvjeta za stjecanje obiteljske mirovine prema ZOMO-u ili drugom posebnom propisu o mirovinskom osiguranju, kao i limit za ostvarivanje ovoga prava. Limit za korištenje dijela obiteljske mirovine utvrđene je u skladu s gospodarskim mogućnostima financiranja i iznosi od 80 aktualnih vrijednosti mirovine (AVM) i usklađuje se prema formuli za usklađivanje mirovina. Iznos dijela obiteljske mirovine određuje se u visini od 27% od obiteljske mirovine, s time da se propisuje najniži i najviši iznos.

Uz članak 76.

Ovom odredbom se propisuje dan od kojeg pripada pravo na isplatu dijela obiteljske mirovine.

Uz članak 77.

Ovim je člankom propisana odgovarajuća primjena odredbi o stjecanju i isplati dijela obiteljske mirovine i na izvanbračnog druga, razvedenog bračnog druga s pravom na uzdržavanje, bivšeg izvanbračnog druga s pravom na uzdržavanje, životnog partnera, bivšeg životnog partnera s

pravom na uzdržavanje, neformalnog životnog partnera i bivšeg neformalnog životnog partnera s pravom na uzdržavanje.

Uz članak 78.

Ovom odredbom se propisuje izračun svote mirovine u koju se uračunava i dodatak na mirovinu koji je uređen posebnim propisom.

Uz članak 79.

Ovom odredbom je propisan način izračuna vrijednosnih bodova osiguranika i iskazivanje mirovinskog staža u decimalnom broju.

Uz članak 80.

Ovom odredbom je propisano utvrđivanje vrijednosnih bodova kada je pravo na plaću ostvareno na temelju pravomoćne sudske presude, sudskom nagodbom ili izvansudskom nagodbom potvrđenom kod javnog bilježnika.

Uz članak 81.

Ovom odredbom je propisan način utvrđivanja vrijednosnih bodova za razdoblja staža osiguranja navršenog do 31. prosinca 1998. kao i za razdoblja staža osiguranja od 1. siječnja 1999.

Uz članak 82.

Ovom odredbom je propisano da se za izračun vrijednosnih bodova uzima i ostvarena naknada plaće prema kojoj je propisana obveza obračunavanja doprinosa za obvezna osiguranja.

Uz članak 83.

Ovom odredbom se propisuje polazni faktor, čija vrijednost ovisi o vrsti mirovine i dobi osiguranika na dan stjecanja prava na mirovinu. Također, popisuje se određivanje prijevremene starosne mirovine korisniku koji je navršio 70 godina života bez smanjenja polaznog faktora, od 1. siječnja 2026., po službenoj dužnosti, kao i korisnicima starosne i starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika kojima je polazni faktor za određivanje mirovine iznosio manje od 1,0.

Uz članak 84.

Ovom odredbom se propisuje kako se računaju osobni bodovi za određivanje starosne i prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, invalidske te obiteljske mirovine.

Uz članak 85.

Ovom odredbom se propisuju mirovinski faktori za izračun različitih vrsta mirovina stečenih prema ovom Zakonu te posebnom propisu. Visina mirovinskog faktora za pojedine vrste mirovine određena je ovisno o tome isplaćuje li se mirovina za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja obrta ili samostalne djelatnosti, a za obiteljsku mirovinu ovisno o broju članova obitelji, odnosno ovisno o srodstvu članova obitelji koji koriste obiteljsku mirovinu. Ujedno, u cilju povećanja invalidske mirovine i prevedene starosne mirovine, od 1. siječnja 2026. predlaže se povećanje mirovinskog faktora za izračun visine mirovine za 10%, na način da za privremenu invalidsku mirovinu i invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iznosi 0,9, a za invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno prevedenu starosnu mirovinu iznosi 1,1.

Uz članak 86.

Ovom odredbom se definira aktualna vrijednost mirovine.

Uz članak 87.

Ovim se člankom uređuje pravo na najnižu mirovinu i način određivanja najniže mirovine.

Uz članak 88.

Ovom odredbom se propisuje da se osiguraniku koji se svojom izjavom Središnjem registru osiguranika u postupku ostvarivanja prava na starosnu mirovinu ili prijevremenu starosnu mirovinu opredijelio za ostvarivanje prava na mirovinu iz obveznog mirovinskog osiguranja individualne kapitalizirane štednje (u daljnjem tekstu: drugi mirovinski stup), mirovina iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti određuje kao osnovna mirovina.

Uz članak 89.

Ovom se odredbom propisuje način određivanja invalidske mirovine osiguraniku osiguranom u drugom mirovinskom stupu, kao i obiteljske mirovine iza smrti osiguranika osiguranog u drugom mirovinskom stupu. Propisuje se i da se mirovine koje su određene pod povoljnijim uvjetima od uvjeta propisanih ovim Zakonom ostvaruju isključivo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti, a sredstva s osobnih računa članova obveznog mirovinskog fonda vraćaju se u državni proračun.

Uz članak 90.

Ovim je člankom propisan način određivanja osnovne mirovine i faktora osnovne mirovine.

Uz članak 91.

Ovim člankom se uređuje usklađivanje mirovine te se određuje povoljniji omjer promjene indeksa plaća i troškova života za utvrđivanje aktualne vrijednosti mirovine od 1. siječnja i 1. srpnja svake kalendarske godine i to omjer 85:15, ovisno o postotku promjene prosječnog rasta plaća i troškova života, za razliku od dosadašnjeg omjera koji je iznosio 70:30 u korist povoljnijeg indeksa, čime će se poboljšati materijalni položaj umirovljenika.

Uz članak 92.

Ovim člankom se uvodi novi institut - godišnji dodatak na mirovinu. Određuje se svim korisnicima mirovine ostvarene prema ovome Zakonu i prema posebnim propisima. Visinu godišnjeg dodatka čini umnožak broja punih godina mirovinskog staža za određivanje mirovine u hrvatskom mirovinskom osiguranju i vrijednosti utvrđene za jednu godinu mirovinskog staža koju utvrđuje odlukom Vlada Republike Hrvatske svake kalendarske godine, najkasnije do 31. listopada, a isplaćuje se u prosincu, bez donošenja rješenja. Korisnicima kojima mirovina nije određena na temelju mirovinskoga staža, visina dodatka odredit će se na temelju 15 godina mirovinskoga staža. Također se propisuje da korisnik mirovine kojemu se mirovina priznaje nakon isplate godišnjeg dodatka, a datum priznanja prava je u kalendarskoj godini za koju se isplaćuje godišnji dodatak, isplata će se izvršiti naknadno, i to prvi sljedeći mjesec nakon što mu se isplati mirovina. Isplatom godišnjeg dodatka obuhvaćaju svi korisnici, dakle i oni koji pravo na mirovinu ostvare do 31. prosinca tekuće godine za koju se isplaćuje dodatak. Stoga, jer bilo potrebno propisati kako će se takvim korisnicima godišnji dodatak isplatiti naknadno. Također, stavkom 6. ovoga članka osigurava se isplata godišnjeg dodatka za sve korisnike kojima je iz objektivnih razloga (provođenje postupka vještačenja, nedostavljanje potvrde o inozemnom stažu) Zavod nije okončao postupak za ostvarivanje prava na mirovinu.

Uz članak 93.

Ovaj članak uređuje način utvrđivanja razdoblja osiguranja osoba koje su, uz razdoblja osiguranja u hrvatskom obveznom mirovinskom osiguranju, navršile i razdoblja zaposlenja u međunarodnoj organizaciji sa sjedištem u državi u kojoj se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili u instituciji Europske unije.

Uz članak 94.

Ovom odredbom se propisuje da se mirovina i ostala novčana primanja iz mirovinskog osiguranja utvrđuju u mjesečnoj svoti i isplaćuju unatrag. U slučaju smrti korisnika mirovine, dospjela mirovina i ostala primanja pripadaju do zadnjeg dana u mjesecu u kojem je korisnik umro. Detaljno se navode okolnosti koje dovode do obustave isplate, a koje je izazvao korisnik primanja te utvrđuje minimalni rok u kojem se na zahtjev Zavoda trebaju dostaviti traženi podaci ili dokument od strane korisnika primanja. Ujedno se određuje kada će se nastaviti isplata obustavljenog primanja i za koje razdoblje.

Uz članak 95.

Za sve korisnike mirovina i drugih primanja iz mirovinskog osiguranja propisuje se isplata na račun za plaćanje banci, uz iznimku za mirovinska primanja ostvarena i isplaćivana do 31. prosinca 2013., koja se mogu isplaćivati i putem pošte. Također, propisuje se i pravni temelj za isplatu mirovine i drugih primanja iz mirovinskog osiguranja u inozemstvo.

Uz članak 96.

Ovom odredbom uređuju se odnosi Zavoda s bankom i poštom u vezi s načinom i uvjetima isplate i povrata mirovine i drugih primanja iz mirovinskog osiguranja. Uređuje se i pitanje odgovornosti za naknadu štete u slučaju postupanja protivnog ugovornoj obvezi ili odredbama ovoga Zakona u vezi raspolaganja tim sredstvima.

Uz članak 97.

Ova odredba uređuje mogućnost isplate mirovina i drugih primanja iz mirovinskog osiguranja za korisnike kojima se mirovina isplaćuje na adresu prebivališta i koje imaju opunomoćenika kao i u slučaju kada je korisnik mirovine stavljen pod skrbništvo kao osoba potpuno lišena poslovne sposobnosti ili lišena poslovne sposobnosti glede raspolaganja prihodima ili je smještena u ustanovu za zbrinjavanje starijih i nemoćnih osoba. Propisuje se mogućnost isplate mirovine i naknade u skladu s odlukom nadležnog centra za socijalnu skrb te isplata ustanovi u kojoj je korisnik smješten u svrhu pokrića troškova smještaja u toj ustanovi.

Uz članak 98.

Ovom odredbom se propisuje obveza prijave i rok u kojemu je Zavodu potrebno prijaviti svaku promjenu nastalu u osobnim ili u stvarnim okolnostima koja utječe na pravo ili na opseg korištenja toga prava.

Uz članak 99.

Ovom odredbom se propisuje izbor između dvije ili više mirovina ostvarenih prema ovome ili nekom drugom zakonu u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti, budući da se može koristiti samo jedna mirovina.

Uz članak 100.

Ovom odredbom se navodi u kojim slučajevima se obustavlja isplata mirovine ostvarene prema općem ili posebnom propisu zbog zaposlenja odnosno obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje. Korisnici mirovine, osim korisnika invalidske mirovine zbog

potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno ranije opće nesposobnosti za rad mogu raditi do polovice punog radnog vremena uz istovremenu isplatu mirovine u punom iznosu, neovisno o propisu prema kojem su ostvarili pravo na mirovinu. Dakle, uključeni su i korisnici mirovine priznate i/ili određene prema posebnom propisu, čime se izjednačavaju mogućnosti rada za sve umirovljenike, primjerice korisnici mirovine koja se određuje u visini najniže mirovine prema propisu koji uređuje prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, koji do sada nisu mogli raditi uz istovremenu isplatu mirovine. Korisnicima invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti (opće nesposobnosti za rad) omogućava se isplata mirovine ako su zaposleni na manje od 3,5 sata dnevno. Također, ovim člankom propisane su iznimke u slučajevima kada ne dolazi do obustave isplate mirovine korisnicima starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, prijevremene starosne mirovine, obiteljske mirovine i dijela obiteljske mirovine, koji se tijekom korištenja mirovine zaposle u punom radnom vremenu, odnosno dulje od polovice punog radnog vremena uz dodatni uvjet starosne dobi i smanjenje mirovine primjenom mirovinskog faktora 0,5. Ista mogućnost predviđena je i za obrtnike, osobe koje obavljaju profesionalnu samostalnu djelatnost, roditelje njegovatelje, njegovatelje prema propisima o socijalnoj skrbi, udomitelje i osobe koje pružaju njegu i pomoć HRVI-ima koji mogu koristiti mirovinu u iznosu od 50 %, bez prestanka obavljanja djelatnosti, odnosno prestanka obaveznog osiguranja. Pri tome je određena starosna dob od 65 godina kada prema općem propisu o radu prestaje radni odnos, odnosno ugovor o radu te se pretpostavlja radna sposobnost. Također, pri uvođenju novog prava nije moguće propisivati različitu starosnu dob za muškarce i žene, posebno uzimajući u obzir Odluku i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-1152/200 i dr. od 18. travnja 2007. („Narodne novine“, br. 43/07) o izjednačavanju dobi žena i muškaraca za ostvarivanje prava na mirovinu. Osim toga, rad dulji od polovice punog radnog vremena omogućen je i posebnim kategorijama umirovljenika, nevezano uz navršenu starosnu dob, uz primjenu mirovinskog faktora 0,5. Isto tako, svim korisnicima mirovine omogućuje se obavljanje sezonskih poslova u poljoprivredi, obavljanje druge djelatnosti i ostvarivanje drugog dohotka, primjerice ugovor o djelu, bez obustave isplate i smanjenja mirovine.

Uz članak 101.

Ovom odredbom je propisano ponovno određivanje odnosno stjecanje prava na novu prijevremenu starosnu mirovinu, starosnu mirovinu i starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika u slučaju ponovnog stupanja u osiguranje po osnovi zaposlenja ili obavljanja djelatnosti nakon umirovljenja, po osnovi drugog dohotka i kombinacijom tih osnova osiguranja, ako su ispunjeni i uvjeti za novu mirovinu prema ovome Zakonu. Navedeno se, pod istim uvjetima, omogućuje i korisnicima mirovine stečene prema posebnim propisima.

Uz članak 102.

Ovom odredbom se omogućava korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti da, ako je nakon početka isplate te mirovine stekao svojstvo osiguranika, neovisno o trajanju staža osiguranja po toj osnovi ili koji nije bio u osiguranju nakon stečene mirovine, može ostvariti pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti prema ovome Zakonu, ako ispunjava uvjete propisane člankom 55. ovoga Zakona.

Uz članak 103.

Ovom odredbom se određuje djelokrug matične evidencije Zavoda, način evidencije podataka u matičnu evidenciju te upotreba evidentiranih podataka.

Uz članak 104.

Ovom odredbom se propisuje obveza Zavoda da osigura točnost, potpunost i tajnost unesenih podataka te njihovu dostupnost.

Uz članak 105.

Ovom odredbom se propisuje da je Zavod obvezan na zahtjev osiguranika izdati potvrdu o podacima unesenim u matičnu evidenciju, prikupljati nedostajuće podatke odnosno ispraviti netočne podatke. Nadalje, osiguranik može zatražiti izmjenu potvrde ako nije izdana u skladu s podacima koji se nalaze u matičnoj evidenciji Zavoda.

Uz članak 106.

Ovom odredbom se propisuju obveze i odgovornosti obveznika doprinosa vezano za dostavljanje odgovarajućih podataka.

Uz članak 107.

Ako u evidencijama Zavoda nije za osiguranika evidentiran podatak o stažu osiguranja i osnovici, Zavod može zahtijevati od obveznika doprinosa da taj podatak u propisanom roku dostavi u postupku ostvarivanja prava na mirovinu ili u postupku kontrole podataka o kojima ovise prava iz mirovinskog osiguranja odnosno u postupku prikupljanja nedostajućih podataka.

Uz članak 108.

Propisuje se mjesna nadležnost Zavoda za vođenje matične evidencije za kategorije osiguranika propisanih ovim Zakonom.

Uz članak 109.

Ovom odredbom se propisuju rokovi u kojima su obveznici podnošenja prijava za vođenje matične evidencije dužni Zavodu uspostaviti podatke za vođenje matične evidencije na prijavama propisanim općim aktom Zavoda.

Uz članak 110.

Ovom odredbom se propisuje da su prijave o podacima koji se unose u matičnu evidenciju na informatički medij i ovjerene preslike tih prijava javne isprave.

Uz članak 111.

Ovom odredbom se propisuju rokovi za čuvanje dokumentacije koja služi za vođenje matične evidencije, podataka o osobama koje nisu ostvarile pravo iz mirovinskog osiguranja te nadležno tijelo Zavoda za odabir i izlučivanje registraturne građe.

Uz članak 112.

Ovim člankom se uređuje stvarna nadležnost Zavoda za rješavanje o pravima iz mirovinskog osiguranja u prvom stupnju putem područnih ustrojstvenih jedinica, a u povodu žalbe u Središnjoj ustrojstvenoj jedinici Zavoda.

Uz članak 113.

Ovim se člankom propisuje da se pravo na mirovinsko osiguranje utvrđuje priznanjem svojstva osiguranika na osnovi prijave o početku osiguranja. Ako Zavod na temelju uspostavljene prijave o početku osiguranja osobi ne prizna svojstvo osiguranika ili ga prizna po drugoj osnovi, obvezan je o tome odlučiti donošenjem rješenja.

Uz članak 114.

Ovim se člankom propisuje stjecanje svojstva osiguranika te obveznici dostave podataka o osnovicama prema kojima su obračunati i uplaćeni primici po osnovi drugog dohotka.

Uz članak 115.

Ovim se člankom uređuje postupanje u slučajevima kad obveznik doprinosa za osobu ne uspostavi Zavodu prijavu o početku osiguranja odnosno prijavu o prestanku osiguranja.

Uz članak 116.

Ovom odredbom se propisuje kada prestaje svojstvo osiguranika u Zavodu. Nadalje, omogućuje se samostalnim obveznicima doprinosa prestanak svojstva osiguranika za vrijeme odobrene privremene obustave ili mirovanja obavljanja djelatnosti.

Uz članak 117.

Ovom odredbom se propisuje da se prava iz mirovinskog osiguranja ostvaruju u Zavodu na zahtjev osiguranika, odnosno osigurane osobe na temelju podataka iz matične evidencije, s time da se izrijekom propisuje da se za ostvarivanje prava kao jedino dokazno sredstvo ne mogu koristiti samo izjave svjedoka.

Uz članak 118.

Iznimno, propisuje se da se postupak za ostvarivanje prava na temelju smanjenja radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti može se pokrenuti i na prijedlog izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite.

Uz članak 119.

Ovom odredbom propisano je kada se zahtjev za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja primjenom uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju smatra urednim, kao i da podnositelji zahtjeva koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj nisu obvezni odrediti opunomoćenika za primanje pismena. Naime, povodom Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske od 3. studenoga 2010. („Narodne novine“, br.126/10.) o obvezi podnositelja tužbi u upravnom sporu, koji se nalaze u inozemstvu, za postavljanje opunomoćenika za primanje pismena u Republici Hrvatskoj, sa sankcijom odbacivanja tužbe, pojavila se potreba za izuzimanjem od te obveze u upravnom postupku, koja je uspostavljena člankom 37. stavkom 2. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, br. 47/09., i 110/21. – u daljnjem tekstu: ZUP), osoba koje ostvaruju pravo iz mirovinskog osiguranja primjenom međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, kao i primjenom uredbi EU. Primjenom navedene odredbe ZUP-a bio bi onemogućen pristup tijelu koje rješava o njihovom pravu, a time i pristup pravu koje im pripada na temelju mirovinskog staža navršenom u hrvatskom mirovinskom osiguranju. S druge strane, takvo ograničenje nema niti smisla ni svrhe s aspekta obveza iz odredaba međunarodnih ugovora o postupku za ostvarivanje prava njihovom primjenom (zahtjevi se primaju, kompletiraju i obrađuju u državi u kojoj se nalazi podnositelj zahtjeva, tijela država ugovornica su obvezna jedna drugima pružati administrativnu i pravnu pomoć i dr.). I konačno, navedena odredba ZUP-a u suprotnosti je s obvezama za javnopravna tijela i ustanove koje proizlaze iz Uredbe EU 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti i Uredbe 987/2009 o primjeni navedene Uredbe EU.

Uz članak 120.

Ovom odredbom se propisuje postupak pokretanja ocjene radne sposobnosti i nadležnost Zavoda za vještačenje za poslove vještačenja u prvom i drugom stupnju u postupcima ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja o čemu donosi nalaz i mišljenje. Reviziju nalaza

i mišljenja obavlja ministarstvo nadležno za mirovinski sustav, a Zavod na temelju nalaza i mišljenja u propisanom roku donosi rješenje.

Uz članak 121.

Ovom odredbom se propisuje da ministarstvo nadležno za mirovinski sustav može obaviti izvanredni kontrolni pregled po službenoj dužnosti za prava utvrđena na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, tjelesnog oštećenja ili potpunog gubitka radne sposobnosti člana obitelji osiguranika o čemu donosi nalaz i mišljenje. Na temelju nalaza i mišljenja Zavod donosi rješenje.

Uz članak 122.

Ovom odredbom se propisuje dan koji se uzima kao dan nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti te tjelesnog oštećenja.

Uz članak 123.

Ovim se člankom propisuje obvezna revizija nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, slučajevi koji podliježu reviziji, postupak i rokovi obavljanja revizije. Također, propisuje se i ovlast ministra nadležnog za mirovinski sustav da donese pravilnik o reviziji i nadzoru medicinskog vještačenja u mirovinskom osiguranju.

Uz članak 124.

Ovom odredbom se propisuje nadležnost Zavoda za izvršenje rješenja o priznatom pravu na profesionalnu rehabilitaciju te definira obvezni sadržaj izreke tog rješenja.

Uz članak 125.

Ovim se člankom propisuje da je obvezno donošenje rješenja o predujmu mirovine kada je utvrđeno da su ispunjeni uvjeti za priznanje prava na mirovinu, ali nisu prikupljeni svi podaci o kojima ovisi svota mirovine. Nakon što su prikupljeni svi podaci potrebni za određivanje pripadajuće svote mirovine donijeti će se rješenje o određivanju mirovine, po službenoj dužnosti.

Uz članak 126.

Ovom odredbom se propisuje izvršenje rješenja o pravu iz mirovinskog osiguranja, uz propisivanje iznimke za rješenje kojim je priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju.

Uz članak 127.

Ovom odredbom se provodi, odnosno ostvaruje dvostupnost u rješavanju o žalbi izjavljenoj protiv rješenja o pravima i obvezama iz mirovinskog osiguranja u prvom stupnju. Za rješavanje o žalbi nadležna je Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

Uz članak 128.

Ovom odredbom se propisuje obnova postupka u mirovinskom osiguranju na način povoljniji od uvjeta i rokova iz ZUP-a, a može se pokrenuti na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti. Ujedno, propisuje se i dan od kojega dana pripada pravo utvrđeno u obnovljenom postupku. Obnova postupka ima svrhu omogućiti određivanje mirovine na temelju naknadno utvrđenog mirovinskoga staža i podataka o plaći. Naime, radi se o posebnoj zaštiti korisnika kako bi im se omogućilo da u skladu s načelom uzajamnosti njihova mirovina bude utemeljena na radu i

prethodnoj uplati doprinosa, što je posebno izraženo u slučajevima kada podatke o plaći nije moguće utvrditi u rokovima propisanim ZUP-om.

Uz članak 129.

Ovom odredbom se propisuje mogućnost ponovnog određivanja mirovine na zahtjev korisnika mirovine koji je naknadno u cijelosti uplatio dužne doprinose za staž osiguranja. Propisuje se i dan od kojega dana pripada pravo utvrđeno u obnovljenom postupku.

Uz članak 130.

Ovom odredbom se propisuje da rješenja kojima se rješava o svojstvu osiguranika i mirovinskom stažu podliježu reviziji koju obavlja središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

Uz članak 131.

Ako je protiv rješenja u prvom stupnju izjavljena žalba, o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem. Ujedno, ako se revizija rješenja protiv kojega nije izjavljena žalba ne obavi u roku od tri mjeseca od dana isteka roka za žalbu, smatra da je revizija obavljena i da je na rješenje dana suglasnost.

Uz članak 132.

Ovom odredbom se propisuje da se u postupku revizije na rješenje može dati suglasnost, može ga se izmijeniti ili poništiti. Propisuju se i pravne posljedice istoga.

Uz članak 133.

Ako je pravomoćnim rješenjem povrijeđen materijalni propis na štetu osiguranika ili korisnika prava iz mirovinskog osiguranja omogućuje se izmjena tog rješenja i nakon proteka roka propisanog ZUP-om za ukidanje toga rješenja, ali s pravnim djelovanjem za ubuduće. Novo rješenje se može donijeti na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti.

Uz članak 134.

Ovom se odredbom uređuje pravo središnje ustrojstvene jedinice Zavoda da, po službenoj dužnosti, može provesti postupak nadzora i kontrole postupanja ili rješavanja u upravnim stvarima u kojima je doneseno pravomoćno rješenje, postupak nadzora i kontrole te donošenje novog rješenja kada je to potrebno nakon njihovog provođenja.

Uz članak 135.

Ovom odredbom se propisuje oslobađanje od plaćanja upravnih i sudskih pristojbi u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja.

Uz članak 136.

Podaci matične evidencije vode se na mikrofilmu i u digitalnom obliku, a isprave koje Zavod izdaje u granicama svoje nadležnosti s mikrofilmskih ili digitalnih medija se smatraju javnim ispravama. Dopušteno je dokazivati da su u mikrofilmskoj preslici ili digitalnoj preslici isprave ili činjenice neistinito potvrđene ili da je sama isprava neispravno sastavljena.

Uz članak 137.

Ovom se odredbom propisuje kako je u elektronskom sustavu upravljanja dokumentima osigurana nepromjenjivost dokumentacije u odnosu na izvornik te stoga ima jednaku pravnu snagu. Ako postoji sumnja u ispravnost digitalne kopije ili da digitalna kopija nije vjerna izvorniku dopuštena je njihova provjera.

Uz članak 138.

Zavod je javna ustanova koja ima svojstvo pravne osobe sa sjedištem u Zagrebu s pravima i odgovornošću utvrđenim ovim Zakonom, a osnovala ga je Republika Hrvatska.

Uz članak 139.

Zavod ima javne ovlasti u rješavanju o pravima i obvezama iz mirovinskog osiguranja. Rad Zavoda je javan zbog čega je obvezan izvješćivati o svom radu i poslovanju Hrvatski sabor najmanje jedanput godišnje, a Vladi Republike Hrvatske podnosi godišnje izvješće o poslovanju.

Uz članak 140.

Ovom odredbom propisuje se obavljanje djelatnosti ustrojstvenih jedinica Zavoda.

Uz članak 141.

Ovim člankom uređuje se donošenje Statuta Zavoda te njegov minimalni sadržaj.

Uz članak 142.

Zavod ima javne ovlasti u rješavanju o pravima i obvezama iz mirovinskog osiguranja koji se ovom odredbom taksativno navode.

Uz članak 143.

Ovom odredbom se propisuje da Zavodom upravlja Upravno vijeće sastavljeno od devet članova koje imenuje Vlada Republike Hrvatske na mandat od četiri godine.

Uz članak 144.

Zavod ima ravnatelja, a ravnatelj ima zamjenike i pomoćnike. Propisuje se način njihovog imenovanja i trajanje mandata, a djelokrug njihovog rada, ovlasti i odgovornosti pobliže se uređuju Statutom Zavoda.

Uz članak 145.

Ovom se odredbom propisuje da Zavod može imati nadzorna, stručna i savjetodavna tijela čiji se sastav, osnivanje i poslovi utvrđuju Statutom.

Uz članak 146.

Propisuje se da Zavod ima jedinstvenu stručnu službu radi obavljanja stručnih, administrativnih, pravnih, ekonomskih i drugih poslova kao i način utvrđivanja i popunjavanja radnih mjesta u Zavodu.

Uz članak 147.

Ovom odredbom se propisuje da upravni nadzor nad Zavodom provodi ministarstvo nadležno za mirovinski sustav.

Uz članak 148.

Ovom odredbom se utvrđuju i taksativno navode prihodi mirovinskoga osiguranja.

Uz članak 149.

Ovom odredbom se utvrđuju i taksativno navode rashodi mirovinskoga osiguranja.

Uz članak 150.

Ovom se odredbom upućuje na Zakon o doprinosima („Narodne novine“, br. 84/08., 152/18., 94/09., 181/11., 22/12., 144/12., 148/13., 41/14., 143/14., 115/16., 106/18., 33/23. i 114/23.) u dijelu kojim je propisana obveza plaćanja doprinosa za obvezna mirovinska osiguranja.

Uz članak 151.

Uređuje se osnova na temelju koje Republika Hrvatska u provedbi mirovinskog osiguranja prema ovome Zakonu ima obvezu osigurati sredstva za pokrivanje dijela obveza mirovinskog osiguranja koje se ne osiguravaju iz doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, način utvrđivanja visine osiguranih sredstava u državnom proračunu te namjene za koje u provedbi mirovinskog osiguranja ima obvezu osigurati sredstva.

Uz članak 152.

Ovom se odredbom uređuje financijsko poslovanje Zavoda koje se u cijelosti odvija preko računa državnog proračuna.

Uz članak 153.

Ovom odredbom se propisuje što čini imovinu Zavoda.

Uz članak 154.

Ovom odredbom se propisuju prava i obveze koje proizlaze iz raspolaganja i vlasništva na imovini Zavoda.

Uz članak 155.

Radi povećanja imovine Zavod ima pravo osnivati trgovačka društva, društva za upravljanje fondovima, odnosno investicijska društva, kreditne i financijske institucije i ustanove te mirovinsko osiguravajuće društvo za obavljanje isplate mirovine korisnicima mirovina i drugim osobama određene na temelju kapitaliziranih uplata doprinosa člana mirovinskog fonda.

Uz članak 156.

Ovom odredbom se propisuje kada Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete za davanja iz mirovinskog osiguranja koja se isplaćuju na teret mirovinskog osiguranja, način izračuna i naplate te utvrđivanja visine naknade stvarne štete.

Uz članak 157.

Ovom se odredbom uređuje odgovornost za štetu koju Zavod ima pravo potraživati u slučaju nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, tjelesnog oštećenja ili smrti osigurane osobe.

Uz članak 158.

Zavod ima pravo na naknadu štete od poslodavca ili centra za profesionalnu rehabilitaciju, ako je šteta nastala zbog neispunjenja zakonske ili ugovorne obveze.

Uz članak 159.

Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete izravno od društava za osiguranje, od vlasnika, odnosno korisnika motornog vozila i Hrvatskog ureda za osiguranje te se određuje način utvrđivanja visine stvarne štete.

Uz članak 160.

Ovom odredbom se propisuju rokovi zastare za potraživanje naknade štete, početak tijeka zastare i početak tijeka zateznih kamata na ta potraživanja.

Uz članak 161.

Ovom odredbom se propisuje pravo Zavoda da rješenjem utvrdi da je određenoj osobi izvršena isplata koja joj ne pripada, da odredi svotu nepripadne isplate (stjecanja bez osnove) i namiri se za ta potraživanja.

Uz članak 162.

Ovom odredbom se propisuje obveza poslodavca i samostalnog obveznika uplate doprinosa da vrati nepripadno isplaćeno novčano davanje ako nije dao ili je dao neistinite ili netočne podatke o činjenicama o kojima ovisi stjecanje ili gubitak prava, a na osnovi tih podataka je ostvareno neko pravo iz mirovinskog osiguranja.

Uz članak 163.

Ovom odredbom se propisuju rokovi zastare za pravo na utvrđivanje i pravo na povrat nepripadno isplaćenih davanja (stjecanja bez osnove) i početak tijeka tih rokova.

Uz članak 164.

Ovom odredbom se propisuje kada zastara za pravo na utvrđivanje i pravo na povrat nepripadno isplaćenih davanja ne teče, kada se prekida i kada ponovo počinje teći.

Uz članak 165.

Propisuje se da se na naknadu štete Zavodu i na nepripadne isplate odgovarajuće primjenjuju odredbe ovoga Zakona i zakona koji uređuje obvezne odnose.

Uz članak 166.

Ovom prekršajnom odredbom se propisuju novčane kazne za obveznika doprinosa zbog nepoštivanja obveza odnosno rokova propisanih ovim Zakonom.

Uz članak 167.

Ovom prekršajnom odredbom se propisuje novčana kazna za osiguranika koji je sam obveznik plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje zbog nepoštivanja obveza odnosno rokova propisanih ovim Zakonom.

Uz članak 168.

Ovom prekršajnom odredbom se propisuje novčana kazna za poslovnu banku ili drugu osobu koja obavlja platni promet u Republici Hrvatskoj te za poštu, a zbog nepoštivanja obveza propisanih člankom 96. stavkom 5. ovoga Zakona.

Uz članak 169.

Ovom odredbom se korisnicima prava iz mirovinskog osiguranja koji su ta prava ostvarili prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovoga Zakona, jamče ta prava i nakon stupanja na snagu ovoga Zakona u istom opsegu, a propisuje se da se ta prava usklađuju kao i prava ostvarena prema ovome Zakonu. Također, propisuje se obveza Zavodu da u propisanom roku svim zatečenim korisnicima odredi najnižu mirovinu prema odredba ovoga Zakona. Također propisuje se rok za ponovno određivanje invalidske mirovine te prijevremene starosne mirovine bez smanjenja, odnosno starosne i starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika koje su određene uz polazni faktor manji od

1,0, u skladu s odredbama ovoga Zakona. Isto tako, propisuju se mirovinski faktori za određivanje visine invalidske mirovine u prijelaznom razdoblju do stupanja na snagu odredaba kojom se povećavaju mirovinski faktori, kao i način postupanja u slučaju zaposlenja korisnika invalidske mirovine u prijelaznom razdoblju od stupanja na snagu Zakona do 31. prosinca 2025.

Uz članak 170.

Ovom odredbom se postupno izjednačavaju uvjeti za starosnu mirovinu za žene i muškarce.

Uz članak 171.

Ovom odredbom se uređuju način i uvjeti za sniženje dobne granice za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu prema člancima 38. i 170. ovoga Zakona za osiguranike koji su staž osiguranja s povećanim trajanjem ostvarili do stupanja na snagu ovoga Zakona i kasnije.

Uz članak 172.

Ovom odredbom se postupno izjednačavaju uvjeti za prijevremenu starosnu mirovinu za žene i muškarce.

Uz članak 173.

Ovom odredbom se uređuje mogućnost ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja osoba koje nakon stupanja na snagu ovoga Zakona nemaju svojstvo osiguranika, ali su svojstvo osiguranika imale prema prijašnjim propisima. S tim osobama izjednačavaju se i osobe koje su bile osigurane kod inozemnog nositelja socijalnog osiguranja u zemlji s kojom je sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju ili na koje se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti te članovi obitelji korisnika mirovine ostvarene prema prijašnjim propisima, ako ispunjavaju uvjete propisane ovim Zakonom za članove obitelji.

Uz članak 174.

Ovom odredbom se propisuje da će se postupak za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja kao i postupak za utvrđivanje mirovinskog staža pokrenuti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, završiti prema propisima koji su važili do toga dana.

Uz članak 175.

Ovom odredbom se propisuje obveza Upravnog vijeća Zavoda za donošenje Statuta Zavoda i općih akata, obveza donošenja Pravilnika koje donosi ministar nadležan za mirovinski sustav te rokovi za njihovo donošenje.

Uz članak 176.

Ovom odredbom propisuje se izuzimanje od obveze polaganja državnog ispita za službenike Zavoda koji su prema ranije važećim propisima polagali stručni/pripravnički ispit.

Uz članak 177.

Ovom odredbom se propisuje prestanak važenja dosadašnjeg Zakona o mirovinskom osiguranju.

Uz članak 178.

Ovom odredbom se propisuje stupanje na snagu ovoga Zakona.

IV. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Predloženim Zakonom povećali bi se rashodi u državnom proračunu Republike Hrvatske u odnosu na postojeće zakonske propise unutar programa 4102 - Mirovine i mirovinska primanja, i to za 175.600.000,00 eura u 2025. godini, 573.900.000,00 eura u 2026. godini te 665.800.000,00 eura u 2027. godini.

Također, predloženim Zakonom povećali bi se i prihodi na osnovi doprinosa, i to za 38.200.000,00 eura u 2026. godini i 47.200.000,00 eura u 2027. godini.

Potrebna sredstva za provedbu prijedloga Zakona osigurat će se u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2025. i projekcijama za 2026. i 2027. godinu unutar razdjela 086 Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, glave 20 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Hrvatski sabor je na 6. sjednici održanoj 6. lipnja 2025., nakon rasprave o Prijedlogu zakona o mirovinskom osiguranju (u daljnjem tekstu: Prijedlog zakona) donio zaključak da se prihvaća Prijedlog zakona.

U odnosu na tekst Prijedloga zakona, koji je raspravljen u prvom čitanju u Hrvatskome saboru, u tekstu Konačnog prijedloga zakona nastale su određene razlike kao posljedica uvažavanja stajališta Odbora za zakonodavstvo te promišljanja predlagatelja u cilju poboljšanja odredbi Konačnog prijedloga zakona.

Prema primjedbama Odbora za zakonodavstvo dorađena je unutarnja podjela teksta Konačnog prijedloga zakona te su nomotehnički dorađene odredbe članaka 3., 5., 30., 54., 68., 76., 79., 85., 92., 126., 132., 168., 169. i 175.

Nakon dodatnog promišljanja predlagatelja dorađene su odredbe članka 25. stavka 3. i članka 26. stavka 2. Konačnog prijedloga zakona radi preciziranja izričaja u pogledu statusa bivšeg izvanbračnog druga s pravom na uzdržavanje te bivšeg neformalnog životnog partnera s pravom na uzdržavanje.

Također, uvažavajući značaj i ulogu posebnih kategorija osiguranika roditelja njegovatelja, njegovatelja prema propisima o socijalnoj skrbi, udomitelja i osobama koje pružaju njegu i pomoć HRVI-ima predloženo je omogućavanje ostvarivanja prava na starosnu mirovinu s navršених 65 godina života u iznosu od 50 %, uz zadržavanje statusa te je u tom smislu izmijenjen članak 42. stavak 5. i članak 100. stavak 3. točka 2. Konačnog prijedloga zakona.

Isto tako, članak 47. stavak 1. i članak 57. stavak 1. Konačnog prijedloga zakona precizirani su u pogledu pozivanja na članke kojima je uređen status osiguranika, na način da je dodan članak 13. kojim su obuhvaćeni vrhunski sportaši.

Nadalje, u Konačnom prijedlogu zakona uzimajući u obzir kako su službenici Zavoda prema ranije važećim propisima polagali stručni ispit, dodana je odredba o izuzimanju od obveze polaganja državnog ispita za te službenike, kako bi se osigurano kontinuitete rada Zavoda.

Također, u Konačnom prijedlogu zakona promijenjena je završna odredba i preciziran dan stupanja na snagu Zakona. Umjesto stupanja na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“ propisano je da Zakon stupa na snagu prvoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“, kako bi se umirovljenicima i osiguranicima omogućilo ranije ostvarivanje prava iz mirovinskoga osiguranja prema novim uvjetima.

V. PRIJEDLOZI, PRIMJEDBE I MIŠLJENJA KOJI SU DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA, A KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S RAZLOZIMA NEPRIHVAĆANJA

U odnosu na primjedbu Odbora za zakonodavstvo na članke 81. i 82. Prijedloga zakona navodimo da se navedenim odredbama uređuje način izračuna vrijednosnih bodova kojima se uvijek obuhvaća dugogodišnje razdoblje osiguranja, što je jedna od specifičnosti mirovinskoga sustava, stoga ih zbog cjelovitosti pravne norme nije moguće razdvajati na način da budu sastavni dio prijelaznih i završnih odredaba.

U nastavku se navode bitni prijedlozi izneseni tijekom rasprave u Hrvatskome saboru o Prijedlogu zakona u prvom čitanju te razlozi zašto isti nisu prihvaćeni.

Nije prihvaćen prijedlog zastupnice Marije Lugarić, zastupnice Jasenke Auguštan Pentek, zastupnika Borisa Piližota u ime Kluba SDP-a i zastupnice Sabine Glasovac o propisivanju novog modela usklađivanja mirovina prema 100 % indeksu rasta potrošačkih cijena ili brutoplaća, ovisno što je povoljnije. Naime, predložena izmjena formule usklađivanja mirovina u omjeru 85:15 prema povoljnijem indeksu rasta plaća i potrošačkih cijena, osigurava dugoročno održiv rast mirovina. Navedeni omjer predstavlja jedan od najpovoljnijih modela usklađivanja na području EU-a i odraz je realnih mogućnosti u odnosu na način financiranja i osiguranje dodatnih sredstava u državnom proračunu.

Nije prihvaćen prijedlog zastupnika Borisa Piližote u ime Kluba SDP-a i zastupnice Sabine Glasovac koji se odnosi na retroaktivnu primjenu odredbi o dodanom stažu majkama od 12 mjeseci za svako rođeno ili posvojeno dijete. Prije svega treba istaknuti kako je institut dodanog staža uveden u hrvatski mirovinski sustav kao svojevrsna demografska mjera s ciljem ublažavanja razlika u visini mirovina između muškaraca i žena. Naime, mirovinski sustav potrebno je prilagođavati stanju na tržištu rada te gospodarskim i demografskim prilikama, što podrazumijeva različiti opseg i katalog prava prema propisima, koji su na snazi u trenutku ostvarivanja prava. Prema prijašnjim općim mirovinskim propisima, mirovina se ostvarivala prema znatno blažim uvjetima starosne dobi i mirovinskog staža za stjecanje prava za osiguranike – žene, što ujedno znači i duže razdoblje korištenja prava na mirovinu. Stoga i izmjene zakonskih propisa u mirovinskome sustavu, u pravilu nemaju retroaktivnu primjenu.

Također, nije prihvaćen prijedlog zastupnika Borisa Piložote o progresivnom modelu usklađivanja mirovina jer je u suprotnosti s jednim od osnovnih načela mirovinskoga sustava, načelom uzajamnosti, kao i europskom praksom, s obzirom na to da niti jedna država članica EU-a nema u primjeni model usklađivanja mirovina ovisno o visini mirovine.

Isto tako, nije prihvaćen prijedlog zastupnika Borisa Piližote i zastupnice Sabine Glasovac o uvođenju trajnog dodatka na mirovine na način da se u prvoj godini primjeni povećanje od 10 %, a zatim 5 % godišnje sljedeće tri godine. Naime, predloženim modelom povećavaju se razlike unutar mirovinskoga sustava jer bi, uz iznimno visoke troškove, značajnije povećao mirovine korisnika s višim mirovinskim primanjima.

Nadalje, nije prihvaćen prijedlog zastupnika Dalibora Pausa, zastupnika Damira Bakića u ime Kluba zastupnika Možemo! i zastupnice Anke Mrak-Taritaš u ime Kluba zastupnika HSS-a, GLAS-a i DOSIP-a koji se odnosi na omogućavanje rada na puno radno vrijeme uz istovremenu isplatu mirovine u punom iznosu, uz argument da je mirovina stečeno pravo koje se ne može ograničavati. Predloženim rješenjem poništava se u potpunosti trenutni sustav tzv. bonifikacije kasnijeg odlaska u mirovinu, jer bi svakoj osobi s navršenih 65 godina života bilo isplativije da odmah ostvari pravo na mirovinu, što direktno utječe na povećanje broja korisnika mirovine. Dakle, time se izravno utječe na povećanje razdoblja korištenja mirovine, što dugoročno ima negativan utjecaj na održivost mirovinskoga sustava, kao i na primjerenost budućih mirovina.

Nije prihvaćen prijedlog zastupnika Damira Bakića u ime Kluba zastupnika Možemo! o ukidanju tzv. penalizacije za žene pet godina nakon navršene dobi za ostvarivanje prava na starosnu prema prijelaznom razdoblju do 2030. i prijedlog o propisivanju prijelaznog razdoblja za žene kod ostvarivanja prava na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika. Podsjećamo na Odluku i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-1152/200 i dr. od 18. travnja 2007. („Narodne novine“, br. 43/07) o izjednačavanju dobi žena i muškaraca za ostvarivanje prava na mirovinu, prema kojoj nije moguće propisivati različitu starosnu dob za muškarce i žene, stoga kod uvođenja novih prava, kao što je to bio slučaj sa starosnom mirovinom za dugogodišnjeg osiguranika, nije bilo moguće propisivanje različitih uvjeta za muškarce i žene. Što se tiče ukidanje tzv. penalizacije, navodimo da prijedlog ukidanja penalizacije mirovina nakon navršenih 70. godina života nije nepravedan prema ženama koje su ostvarile ili će ostvariti pravo na prijevremenu mirovinu u prijelaznom razdoblju do 2030. godine. Naime, ove korisnice ostvaruju određenu pogodnost već samom činjenicom da se mogu umiroviti u ranijoj životnoj dobi u odnosu na žene koje će se umiroviti od 2030. godine i kasnije. Također, žene koje su otišle u prijevremenu mirovinu tijekom prijelaznog razdoblja će duže razdoblje primati mirovinu od korisnika koje će ostvariti pravo na prijevremenu mirovinu od 2030. godine, što je opravdani razlog da se tzv. penalizacija ukida nakon navršenih 70 godina života za sve korisnike.

Vezano za prijedlog zastupnika Damira Bakića o izračun vrijednosnih bodova u iznosu 1,0 umjesto prosječnih vrijednosnih bodova kod određivanja plaća za razdoblja mirovinskog staža navršenog do 31. prosinca 1969., kao i za razdoblja mirovinskog staža navršenog od 1. siječnja 1970. u kojima nije ostvarena plaća, odnosno osnovica osiguranja ili ne postoje podaci o plaći, ističemo kako upravo činjenica da se i za razdoblje od 1969. i ranije godine, kao i za godine za koje nema podataka o plaći uzimaju prosječni vrijednosni bodovi, osigurava vrijednost koja neutralno utječe na visinu prosječnih vrijednosnih bodova utvrđenih na temelju stvarno ostvarenih plaća osiguranika. Prosječan vrijednosni bod utvrđen na izračunu vrijednosnih bodova iz čitavog radnog vijeka osiguranika realno odražava odnos plaća i prosječnih plaća u Republici Hrvatskoj. Kada bi se za te godine uzeo vrijednosni bod 1,0 to ne bi bio odraz ostvarenih plaća osiguranika u pojedinoj kalendarskoj godini u odnosu na prosječnu plaću svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u toj kalendarskoj godini, jer bi za one korisnike koji su tijekom radnog vijeka primali plaće veće od prosječne imao negativan, a za

one koji su primali niže plaće, pozitivan utjecaj, čime se ne osigurava jednakost u izračunu prosječnog vrijednosnog boda, stoga prijedlog nije prihvaćen.

U odnosu na prijedlog zastupnika Damira Bakića o propisivanju faktora osnovne mirovine koji je bio na snazi u razdoblju uplate doprinosa, navodimo kako se faktor osnovne mirovine određuje u visini prosjeka udjela stope doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti propisane za osiguranike osigurane u oba obvezna mirovinska osiguranja u ukupnoj stopi doprinosa za mirovinsko osiguranje u razdoblju od 1. siječnja 2002. do tekuće godine, iz čega proizlazi da se prilikom određivanja faktora osnovne mirovine svake godine uzimaju u obzir i stope doprinosa koje su važile u svim prethodnim godinama od uvođenja II. mirovinskog stupa 2002. godine, stoga prijedlog nije prihvaćen.

Također, nije prihvaćen prijedlog zastupnika Damira Bakića o preciziranju pojma osobnih bodova određenih na temelju mirovinskog staža navršenog od početka osiguranja u II. mirovinskom stupu, s obzirom da se izračun osobnih bodova uređuje člankom 88. Konačnog prijedloga zakona, koji se prilagođavaju u odnosu na mirovinski staž navršen do 31. prosinca 2001., odnosno do uvođenja II. mirovinskog stupa.

Vezano za prijedlog zastupnika Damira Bakića o pojednostavljenju odredbi o usklađivanju mirovina, ističemo kako je trenutna formulacija načina određivanja stope usklađivanja mirovina nužna u cilju jasnog propisivanja određivanje stope usklađivanja u situacijama kada je udio stopa rasta plaća i stopa rasta indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa jednak i iznosi 50 % : 50 %. U suprotnom bi tekst ostao nedorečen i pojavile bi se nedoumice na koju stopu primjenjivati veći ponder, a na koju manji, u situacijama kada su ostvarene identične stope rasta oba parametra.

Tijekom saborske rasprave nisu iznesene druge primjedbe i prijedlozi koji su predmet sadržaja ovoga Prijedloga zakona.

- PRILOZI**
- **Izjava o usklađenosti prijedloga propisa s pravnom stečevinom Europske unije**
 - **Usporedni prikaz podudaranja odredbi propisa Europske unije s prijedlogom propisa**

IZJAVA O USKLADENOSTI PRIJEDLOGA PROPISA S PRAVNOM STEČEVINOM EUROPSKE UNIJE

1. Naziv prijedloga propisa

Zakon o mirovinskom osiguranju (II. čitanje)

2. Stručni nositelj izrade prijedloga propisa

MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA SUSTAVA, OBITELJI I SOCIJALNE POLITIKE

3. Veza s Programom Vlade Republike Hrvatske za preuzimanje i provedbu pravne stečevine Europske unije

Predviđeno Programom Vlade Republike Hrvatske za preuzimanje i provedbu pravne stečevine Europske unije za 2025. godinu.

Rok: II. kvartal 2025.

4. Preuzimanje odnosno provedba pravne stečevine Europske unije

a) Odredbe primarnih izvora prava Europske unije

Ugovor o funkcioniranju Europske unije
članak/članci Čl. 45., 46., 47., 48.

b) Sekundarni izvori prava Europske unije

Direktiva Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC (SL L 14, 20.1.1998.)

31997L0081

- Prilog 1. preuzeto: Zakon o tržištu rada (NN 118/18)
- Prilog 1. preuzeto: Zakon o radu 2023 (NN 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 46/23, 64/23)

c) Ostali izvori prava Europske unije

-

5. Prilog: tablice usporednih prikaza za propise kojima se preuzimaju odredbe sekundarnih izvora prava Europske unije u zakonodavstvo Republike Hrvatske

Da.

Potpis EU koordinatora stručnog nositelja izrade prijedloga propisa, datum i pečat

Ivan Vidiš

Državni tajnik

(potpis)

Potpis EU koordinatora Ministarstva vanjskih i europskih poslova, datum i pečat

Andreja Metelko-Zgombić

Državna tajnica za Europu

(potpis)

217

01

USPOREDNI PRIKAZ PODUDARANJA ODREDBI PROPISA EUROPSKE UNIJE S PRIJEDLOGOM PROPISA

1. Naziv propisa Europske unije

Direktiva Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC

2. Naziv prijedloga propisa

Zakon o mirovinskom osiguranju (II. čitanje)

3. Usklađenost odredbi propisa Europske unije (sekundarni izvori prava) s odredbama prijedloga propisa

a)	b)	c)	d)
Odredbe propisa Europske unije	Odredbe prijedloga propisa	Je li sadržaj odredbe propisa Europske unije u potpunosti preuzet u odredbu prijedloga propisa?	Obrazloženje (ako sadržaj odredbe propisa Europske unije nije preuzet ili je djelomično preuzet u odredbu prijedloga propisa)

Članak 1. Svrha je ove Direktive provesti u djelo Okvirni sporazum o radu s nepunim radnim vremenom, koji su 6. lipnja 1997. sklopili europski socijalni partneri (UNICE, CEEP i ETUC) i koji se nalazi u Prilogu ovoj Direktivi.		Nije potrebno preuzimanje	Nije primjenjivo za prenošenje tekstom Zakona.
Članak 2. 1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 20. siječnja 2000. ili jamče da će najkasnije do tog datuma socijalni partneri provesti potrebne mjere putem sporazuma, pri čemu države članice moraju poduzeti sve potrebne mjere kako bi u svakom trenutku mogle zajamčiti ostvarivanje rezultata koji su propisani ovom Direktivom. One o tome odmah	Članak 2. Ovim se Zakonom u hrvatsko zakonodavstvo preuzima Direktiva Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC (SL L 014, 20. 1. 1998.).	U potpunosti preuzeto	

obavješćuju Komisiju. Državama članicama može se staviti na raspolaganje dodatno razdoblje od najviše godine dana, ako je to potrebno s obzirom na posebne teškoće ili provedbu putem kolektivnog ugovora. One o tim okolnostima odmah obavješćuju Komisiju. Kada države članice donose ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice. 2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje su donijele ili koje donose u području na koje se odnosi ova Direktiva.			
--	--	--	--

Članak 3. Ova Direktiva stupa na snagu na dan objave u Službenom listu Europskih zajednica.		Nije potrebno preuzimanje	Nije primjenjivo za prenošenje tekstom Zakona.
Članak 4. Ova je Direktiva upućena državama članicama.		Nije potrebno preuzimanje	Nije primjenjivo za prenošenje tekstom Zakona.
PRILOG UNIJA INDUSTRIJSKIH SAVEZA EUROPSKIH POSLODAVACA EUROPSKA KONFEDERACIJA SINDIKATA EUROPSKI CENTAR PODUZEĆA S JAVNIM UDJELOM OKVIRNI SPORAZUM O RADU S NEPUNIM RADNIM VREMENOM Ovaj je Okvirni sporazum doprinos cjelokupnoj europskoj strategiji zapošljavanja. Rad s	31. Članak (3) U staž osiguranja računa se i razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom, u trajanju koje odgovara ukupnom broju sati takva rada ostvarenog za pojedine godine, obračunatih na puno radno vrijeme. (8) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, za ispunjenje uvjeta mirovinskog staža za stjecanje prava iz članaka 38. i 40., članka 47. stavka 2., članka 55. stavaka 1. i 2., članaka 57. i 58., članka 64. stavka 1., članka 170. stavka 1. i članka 172. ovoga Zakona, razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom smatra se razdobljem provedenim u zaposlenju s punim radnim	Djelomično preuzeto	Preuzeto u: Zakon o tržištu rada (NN 118/18) članak/članci Članak 46. stavak 1., 2. i 3.

nepunim radnim vremenom posljednjih je godina imao značajan utjecaj na zapošljavanje. Zbog toga su stranke ovog Sporazuma posvetile posebnu pažnju takvom obliku rada. Namjera je stranaka razmotriti potrebu za sličnim sporazumima o drugim oblicima rada s kliznim radnim vremenom.	vremenom.		
Poštujući različitost situacija u državama članicama i priznajući da je rad s nepunim radnim vremenom značajka zapošljavanja u određenim sektorima i djelatnostima, ovaj Sporazum propisuje opća načela i minimalne uvjete koji se odnose na rad s nepunim radnim vremenom. Sporazum je odraz želje socijalnih partnera da uspostave opći okvir za uklanjanje diskriminacije radnika s nepunim radnim vremenom i doprinesu razvoju mogućnosti za rad s nepunim radnim vremenom na temelju koji je prihvatljiv za poslodavce i radnike. Ovaj se Sporazum odnosi na uvjete zapošljavanja radnika s nepunim radnim vremenom te se u njemu priznaje činjenica da o	-	Djelomično preuzeto	Preuzeto u: Zakon o radu 2023 (NN 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 46/23, 64/23) članak/članci čl. 1., čl. 4. st.1., čl. 10. st. 1., čl. 61. st. 1., čl. 62. st. 1., čl. 63. st. 1., 2. i 3., čl.62. st. 5., čl. 7. st. 4., čl. 13. st. 4., čl. 115. st. 1., čl. 123. st. 1., 2. i 3., čl. 62. st. 7., čl. 149., čl. 9. st. 1. i 3., čl. 133.

pitanjima koja se tiču obveznog socijalnog osiguranja odlučuju države članice. U okviru načela nediskriminacije, stranke potpisnice vode računa o Deklaraciji o zapošljavanju koja je donesena u prosincu 1996. na Europskom vijeću u Dublinu, u kojoj je Vijeće između ostalog naglasilo da bi sustave socijalne sigurnosti trebalo izmijeniti tako da dodatno potiču zapošljavanje „razvijanjem sustava socijalne zaštite koji se mogu prilagoditi novim oblicima rada i pružiti odgovarajuću zaštitu ljudima koji se bave takvim poslovima”. Stranke potpisnice ovog Sporazuma smatraju da tu Deklaraciju treba provesti u djelo. ETUC, UNICE i CEEP pozivaju Komisiju da ovaj Okvirni sporazum podnese Vijeću kako bi ono putem odluke učinilo ove zahtjeve obvezujućim u državama članicama potpisnicama Sporazuma o socijalnoj politici priloženog Protokolu (br. 14) o socijalnoj politici u Prilogu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice. Stranke potpisnice ovog			
--	--	--	--

Sporazuma pozivaju Komisiju da u svom prijedlogu provedbe ovog Sporazuma države članice pozove na usvajanje zakona i drugih propisa potrebnih radi poštivanja Odluke Vijeća u roku od dvije godine od njezina usvajanja ili da zajamče (1) da socijalni partneri poduzimaju potrebne mjere putem sporazuma prije isteka ovog razdoblja. Državama članicama može se za usklađivanje s ovom odredbom staviti na raspolaganje dodatno razdoblje od najviše godine dana, ako je to potrebno s obzirom na određene teškoće ili provedbu putem kolektivnog ugovora. Ne dovodeći u pitanje ulogu nacionalnih sudova i Suda Europskih zajednica, stranke potpisnice ovog Sporazuma traže da se preko Komisije sva pitanja koja se odnose na tumačenje ovog Sporazuma na europskoj razini prvo upute njima radi davanja mišljenja. (1)Uzimajući u obzir Sporazum o socijalnoj politici priložen Protokolu (br. 14) o socijalnoj politici, u Prilogu Ugovoru o osnivanju Europske zajednice,			
---	--	--	--

a posebno njegov članak 3. stavak 4. i članak 4. stavak 2. (2) Budući da je člankom 4. stavkom 2. Sporazuma o socijalnoj politici propisano da se sporazumi sklopljeni na razini Zajednice mogu provesti, na zajednički zahtjev stranaka potpisnica, na temelju odluke Vijeća na prijedlog Komisije. (3) Budući da je u svojem drugom dokumentu sa savjetovanja o kliznom radnom vremenu i zaštiti radnika Komisija najavila svoju namjeru da predloži pravno obvezujuću mjeru Zajednice. (4) Budući da je u zaključcima Europskoga vijeća iz Essena naglašena potreba da se potaknu zapošljavanje i jednake mogućnosti za žene i muškarce te su zatražene mjere za „povećanje intenzivnosti zapošljavanja rasta, posebno uvođenjem fleksibilnije organizacije posla, koja ispunjava želje radnika i zahtjeve konkurentnosti”. (5) Budući da stranke potpisnice ovog Sporazuma daju važnost mjerama koje bi muškarcima i ženama olakšale pristup radu s nepunim radnim vremenom			
--	--	--	--

kako bi se pripremili za mirovinu, pomirili poslovni i obiteljski život i iskoristili mogućnosti za obrazovanje i osposobljavanje radi poboljšanja svojih vještina i mogućnosti za razvoj karijere, u korist poslodavcima i radnicima i na način koji bi potaknuo razvoj poduzetništva. (6) Budući da se na temelju ovog Sporazuma državama članicama i socijalnim partnerima prepušta određivanje načina primjene ovih općih načela, minimalnih zahtjeva i odredbi, kako bi se vodilo računa o situaciji u svakoj državi članici. (7) Budući da se ovim Sporazumom uzima u obzir potreba za poboljšanjem zahtjeva socijalne politike, da se poveća konkurentnost gospodarstva Zajednice i spriječi nametanje administrativnih, financijskih i pravnih ograničenja koja bi mogla priječiti osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva. (8) Budući da socijalni partneri mogu najbolje naći rješenja koja odgovaraju potrebama			
--	--	--	--

poslodavaca i radnika te im je stoga potrebno dodijeliti posebnu ulogu u provedbi i primjeni ovog Sporazuma, STRANKE POTPISNICE SPORAZUMJELE SU SE: Članak 1.: Svrha Svrha je ovog Okvirnog sporazuma: (a)omogućiti uklanjanje diskriminacije radnika s nepunim radnim vremenom i poboljšati kvalitetu rada s nepunim radnim vremenom; (b)olakšati razvoj rada s nepunim radnim vremenom na dobrovoljnoj osnovi i pridonijeti fleksibilnoj organizaciji radnog vremena, vodeći računa o potrebama poslodavaca i radnika. Članak 2.: Područje primjene 1. Ovaj se Sporazum odnosi na radnike s nepunim radnim vremenom koji imaju ugovor o radu ili radni odnos definiran zakonom, kolektivnim ugovorom ili praksom koja je na snazi u pojedinoj državi članici.			
---	--	--	--

2. Države članice, nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili praksom i/ili sa socijalnim partnerima na odgovarajućoj razini u skladu s nacionalnom praksom za odnose u industriji mogu iz objektivnih razloga potpuno ili djelomično isključiti radnike s nepunim radnim vremenom koji rade na određeno vrijeme iz odredbi ovog Sporazuma. Takve je odluke potrebno redovito preispitati kako bi se utvrdilo vrijede li još uvijek objektivni razlozi zbog kojih se donose. Članak 3.: Definicije Za potrebe ovog Sporazuma: 1.Pojam „radnik s nepunim radnim vremenom” odnosi se na radnika čije je uobičajeno radno vrijeme, izračunano na tjednoj osnovi ili prosječno, u razdoblju zaposlenja do jedne godine, kraće od uobičajenog radnog vremena usporedivog radnika s punim radnim vremenom. 2.Pojam „usporedivi radnik s punim radnim vremenom” znači			
---	--	--	--

radnik s punim radnim vremenom u istom poduzeću, koji ima istu vrstu ugovora o radu ili radnog odnosa te isti ili slični posao/zanimanje, vodeći računa o drugim okolnostima koje uključuju duljinu radnog staža i kvalifikacije/sposobnosti. Ako u istom poduzeću nema usporedivog radnika s punim radnim vremenom, usporedba se provodi pozivanjem na primjenjivi kolektivni ugovor ili, ako nema primjenjivog kolektivnog ugovora, u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili praksom. Članak 4.: Načelo nediskriminacije 1. Što se tiče uvjeta zapošljavanja, radnici s nepunim radnim vremenom ne smiju se tretirati na manje povoljan način od usporedivih radnika s punim radnim vremenom samo zato što rade s nepunim radnim vremenom, osim ako je različito postupanje opravdano objektivnim razlozima.			
--	--	--	--

2. Prema potrebi se primjenjuje načelo pro rata temporis. 3. Postupak primjene ove klauzule definiraju države članice i/ili socijalni partneri, vodeći računa o europskom zakonodavstvu, nacionalnom pravu, kolektivnima ugovorima i praksi. 4. Ako je to opravdano objektivnim razlozima, države članice nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili praksi i/ili socijalni partneri mogu, gdje je to primjereno, uvjetovati pristup određenim uvjetima zapošljavanja duljinom staža, trajanjem rada ili visinom primanja. Kriterije za pristup radnika s nepunim radnim vremenom određenim uvjetima zapošljavanja potrebno je redovito preispitivati, vodeći računa o načelu nediskriminacije iz članka 4. stavka 1. Članak 5.: Mogućnosti za rad s nepunim radnim vremenom 1. U okviru članka 1. ovog Sporazuma i načela			
---	--	--	--

nediskriminacije između radnika s nepunim radnim vremenom i radnika s punim radnim vremenom: (a) države članice bi nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima, u skladu s nacionalnim pravom ili praksom, trebale utvrditi i preispitati prepreke pravne ili administrativne prirode koje bi mogle ograničiti mogućnosti za rad s nepunim radnim vremenom i, ako je to primjereno, ukloniti ih; (b) socijalni partneri bi, djelujući u svojem području nadležnosti i putem postupaka predviđenih u kolektivnim sporazumima, trebali utvrditi i preispitati prepreke koje bi mogle ograničiti mogućnosti za rad s nepunim radnim vremenom i, ako je to primjereno, ukloniti ih. 2. Radnikovo odbijanje da prijeđe s punog radnog vremena na nepuno radno vrijeme ili obrnuto ne bi samo po sebi trebalo predstavljati opravdan razlog za prekid radnog odnosa, ne dovodeći u pitanje mogućnost			
--	--	--	--

prekida radnog odnosa u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima i praksom, iz drugih razloga koji mogu proizaći iz načela postupanja poduzeća o kojem je riječ. 3. Poslodavci bi trebali što je više moguće uzimati u obzir: (a) zahtjeve radnika za prijelaz s punog radnog vremena na nepuno radno vrijeme, koje se pojavilo kao mogućnost u poduzeću; (b) zahtjeve radnika za prijelaz s nepunog radnog vremena na puno radno vrijeme ili za produljenje radnog vremena, ako se za to ukaže mogućnost; (c) pravovremeno širenje podataka o dostupnosti mjesta s nepunim i punim radnim vremenom u poduzeću, radi lakšeg premještanja s poslova s nepunim radnim vremenom na poslove s punim radnim vremenom ili obrnuto; (d) mjere koje olakšavaju pristup radu s nepunim radnim vremenom na svim razinama poduzeća, uključujući kvalificirani rad i rukovodeća mjesta i, gdje je to primjereno,			
--	--	--	--

koje olakšavaju pristup radnika s nepunim radnim vremenom strukovnom osposobljavanju radi povećavanja mogućnosti za razvoj karijere i profesionalne mobilnosti; (e) pravovremenu dostavu podataka o radu s nepunim radnim vremenom u poduzeću postojećim tijelima koja zastupaju radnike. Članak 6.: Odredbe o provedbi 1. Države članice i/ili socijalni partneri mogu održati ili uvesti povoljnije odredbe od onih koje su predviđene ovim Sporazumom. 2. Provedba odredbi ovog Sporazuma ne predstavlja opravdan razlog za smanjenje opće razine zaštite radnika na području uređenom ovim Sporazumom. To ne dovodi u pitanje pravo država članica i/ili socijalnih partnera da razviju različite zakonodavne, pravne ili ugovorne odredbe, vodeći računa o promjeni okolnosti, te ne dovodi u pitanje primjenu članka 5. stavka 1., ako se poštuje načelo nediskriminacije iz članka 4. stavka 1.			
---	--	--	--

3. Ovaj Sporazum ne dovodi u pitanje pravo socijalnih partnera da na odgovarajućoj razini, uključujući europsku, zaključe sporazume kojima se prilagođavaju i/ili dopunjuju odredbe ovog Sporazuma tako da se uzmu u obzir posebne potrebe socijalnih partnera o kojima je riječ. 4. Ovaj Sporazum ne dovodi u pitanje točnije odredbe Zajednice, a posebno odredbe Zajednice koje se tiču jednakog postupanja ili mogućnosti za muškarce i žene. 5. Sprečavanje i rješavanje sporova i žalbi koje proizađu iz primjene ovog Sporazuma odvija se u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima i praksom. 6. Stranke potpisnice preispituju ovaj Sporazum pet godina nakon dana donošenja odluke Vijeća na zahtjev jedne od stranaka potpisnica ovog Sporazuma.			
--	--	--	--